

3.0

P_{LAN}

3.1 OMRÅDESVISA REKOMMENDATIONER

ÖVERSIKTSPLANENS DISPOSITION

Översiktsplanen består av denna handling samt en **plankarta** som sammantaget redovisar den föreslagna markanvändningen. Plankartan är uppdelad i olika delområden som var för sig har fått ett eget littracnummer. Till varje område hör en beskrivning samt en rekommenderad markanvändning. De områdesvisa markanvändningsrekommendationer som föreslås baserar sig på de mål och de kommunala ställningstaganden som redovisas i kapitel 3, plan.

Detta planförslag behandlar framtiden 10-15 år framåt och redovisar kommunens uppfattning om hur miljöbalkens riksintressen och allmänna intressen skall beaktas vid beslut i olika markanvändningsfrågor. Översiktsplanen ger endast ett preliminärt besked om hur kommunen ser på markanvändningen. Bindande verkan uppnås om detaljplaner eller områdesbestämmelser upprättas eller när enskilda intressen vägs mot allmänna intressen i samband med bygglov och andra markanvändningsbeslut.

GRUNDDRAGEN I MARK- OCH VATTENANVÄNDNINGEN

Planen är uppdelad i områdestyper med olika generella rekommendationer för markanvändning. Följande områdeskategorier finns:

B. BEBYGGELSEOMRÅDEN

Inom dessa områden prioriteras tillkomsten av bebyggelse vägar, järnvägar, ledningar o.d. Vid lokalisering av ny bebyggelse skall hänsyn tas till landskapsbild och de kultur och naturvärden som finns i området. Hänsyn skall också tas till jordbruksnäringens intressen. Kommunen har ingen utarbetad policy för när detaljplaneläggning krävs, utan detta avgörs från fall till fall beroende på omständigheter.

E. BEVARANDEOMRÅDE FÖR EKOLOGI/ NATUR OCH KULTURMILJÖVÅRD/ FRILUFTSLIV

Områden med betydelsefulla natur-och kulturvärden. Bevarandebestämning prioriteras. Förändrad mark och vattenanvändning som kan påverka den ekologiska balansen, naturvårdens, och friluftslivets intressen negativt skall undvikas. Skogsbruk bör bedrivas med särskild hänsyn enligt 30 § skogsvårdsförordningen. Generellt gäller att hänsyn skall tas till forn-och kulturlämningar.

Fd. OMRÅDE FOR FRITIDSHUS, DETALJPLANELAGD MARK

Inom dessa områden finns gällande detaljplaner för fritidsbostäder. All ny bebyggelse skall ske i enlighet med detaljplan.

Jh. JORDBRUKSOMRÅDE MED SÄRSKILD HÄNSYN

Områden med höga natur- och kulturvärden. Inom dessa områden prioriteras jordbruksdriften. Särskild hänsyn skall tas till kulturmiljön och landskapsbilden. Stor restriktivitet mot större exploateringsföretag och täkter. Plantering av skog på åkermark bör inte tillåtas. Lokalisering av nybebyggelse skall inordnas i befintliga bebyggelsegrupper. Ny bebyggelse skall anpassas till kulturmiljön och de lokala bebyggelsestraditioner. Restriktivitet mot ny bebyggelse som kan försvåra för nuvarande och framtida jordbruksdrift.

M. MILITÄRA INTRESSEOMRÅDEN

Inom dessa områden prioriteras militär övningsverksamhet. Övningsverksamheten ger upphov till störningar i form av buller utanför skjutfälten. Restriktivitet mot bygglov för bostäder utanför skjutfälten.

S. SKOGSBRUKSOMRÅDE

Den övervägande delen av kommunens yta utgörs av produktiv skogsmark. Skogen är en mycket viktig resurs i kommunens näringsliv och det är av allmänt intresse att skogsbruket kan bedrivas och utvecklas. Inom dessa områden finns förutom skog även jordbruksmark och mindre bebyggelsegrupper. Skogsvårdslagens hänsynsregler skall beaktas. Generellt gäller att hänsyn skall tas till forn-och kulturlämningar och gällande lagstiftning skall följas.

Sh SKOGSBRUK MED SÄRSKILD HÄNSYN

Skogsbruk prioriteras men inom dessa områden finns betydande bevarandevärden för natur-och kulturmiljövärden. Skogsbruket skall bedrivas med särskild hänsyn inom dessa områden. Skogsvårdslagens hänsynsregler skall beaktas. Generellt gäller att hänsyn skall tas till forn-och kulturlämningar och gällande lagstiftning skall följas.

T. TRAFIKOMRÅDE

Trafikanläggningar ger upphov till störningar i form av buller utanför området. Restriktivitet mot bygglov för bostäder i närområdet.

V. VATTENTÄKTER

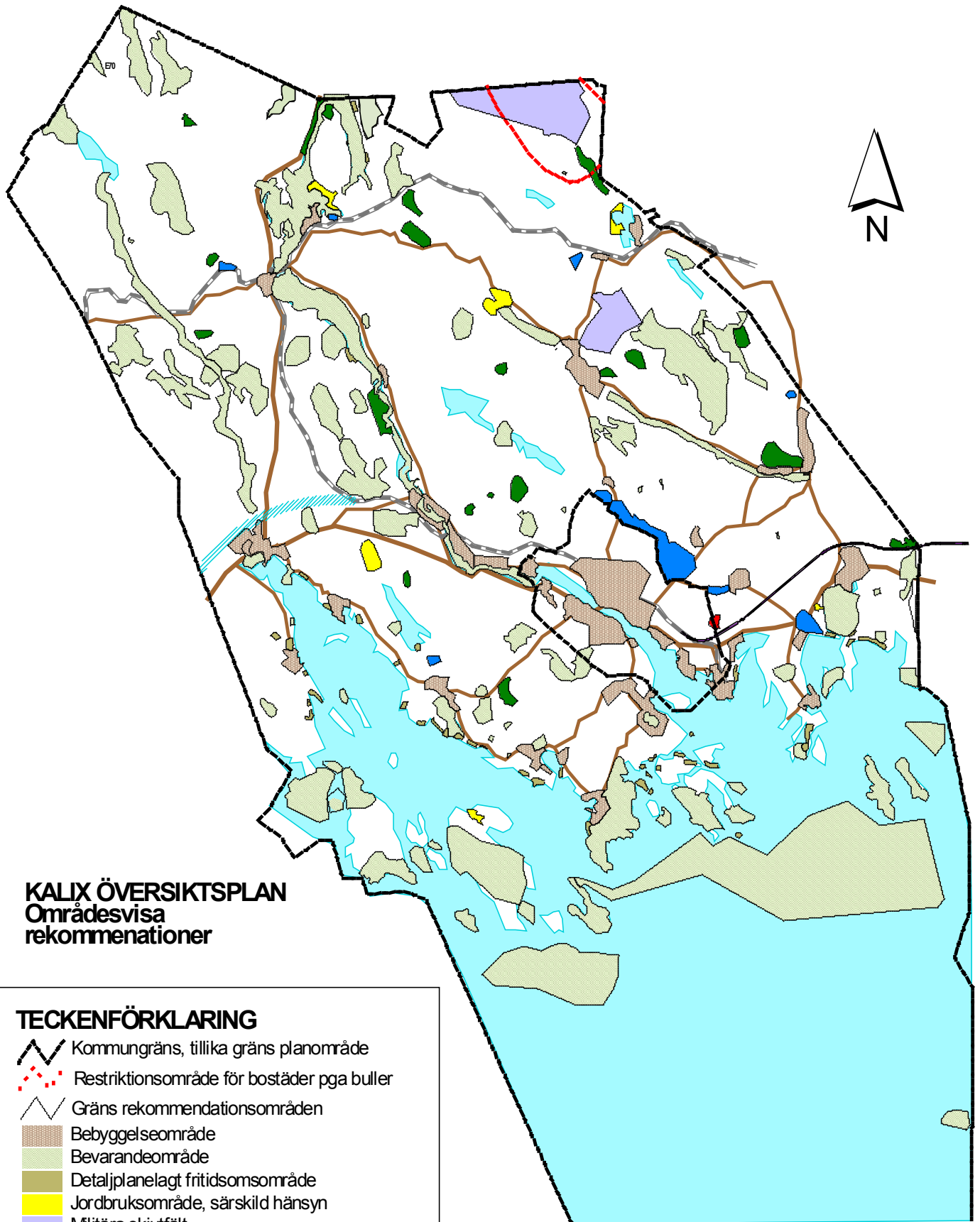
Inom dessa områden måste särskild hänsyn tas till vattenförsörjningen. Inga åtgärder får vidtas som kan förorena vattentäkten.

RESERVAT

I planen reserveras mark för ny järnväg.

RESTRIKTIONSOMRÅDE

I planen redovisas ett restriktionsområde för nya bostäder pga buller från militärt skjutfält.

KALIX ÖVERSIKTSPLAN
Områdesvisa
rekommendationer

TECKENFÖRKLARING

- Kommungräns, tillika gräns planområde
- Restriktionsområde för bostäder pga buller
- Gräns rekommendationsområden
- Bebyggelseområde
- Bevarandeområde
- Jordbruksområde, särskild hänsyn
- Militära skjutfält
- Skogsbruksområde, särskild hänsyn
- Skogsbruksområde, normalt skogsbruk
- Vattentäktssområde
- Trafikområde
- Reservat för ny järnväg

0 5 10 15 20 kilometer

B. BEBYGGELSEOMRÅDEN

Inom dessa områden prioriteras tillkomsten av bebyggelse vägar, järnvägar, ledningar o.d. Vid lokalisering av ny bebyggelse skall hänsyn tas till landskapsbild och de kultur och naturvärden som finns i området. Hänsyn skall också tas till jordbruksnäringens intressen.

B1.a-h CENTRALORTSOMRÅDET.

Beskrivning: Följande tätorter ligger inom centralortsområdet; Gammalgården, Kalix tätort, Bredviken, Risön, Karlsborg, Innanbäcken, Rolfs-Grytnäs, Vallen och Sandviken. En fördjupad översiktplan gäller för hela centralorten.

Rekommendationer: Se fördjupad översiktplan antagen 15 maj 1997.

B2-4. ÖVRIGA TÄTORTER.

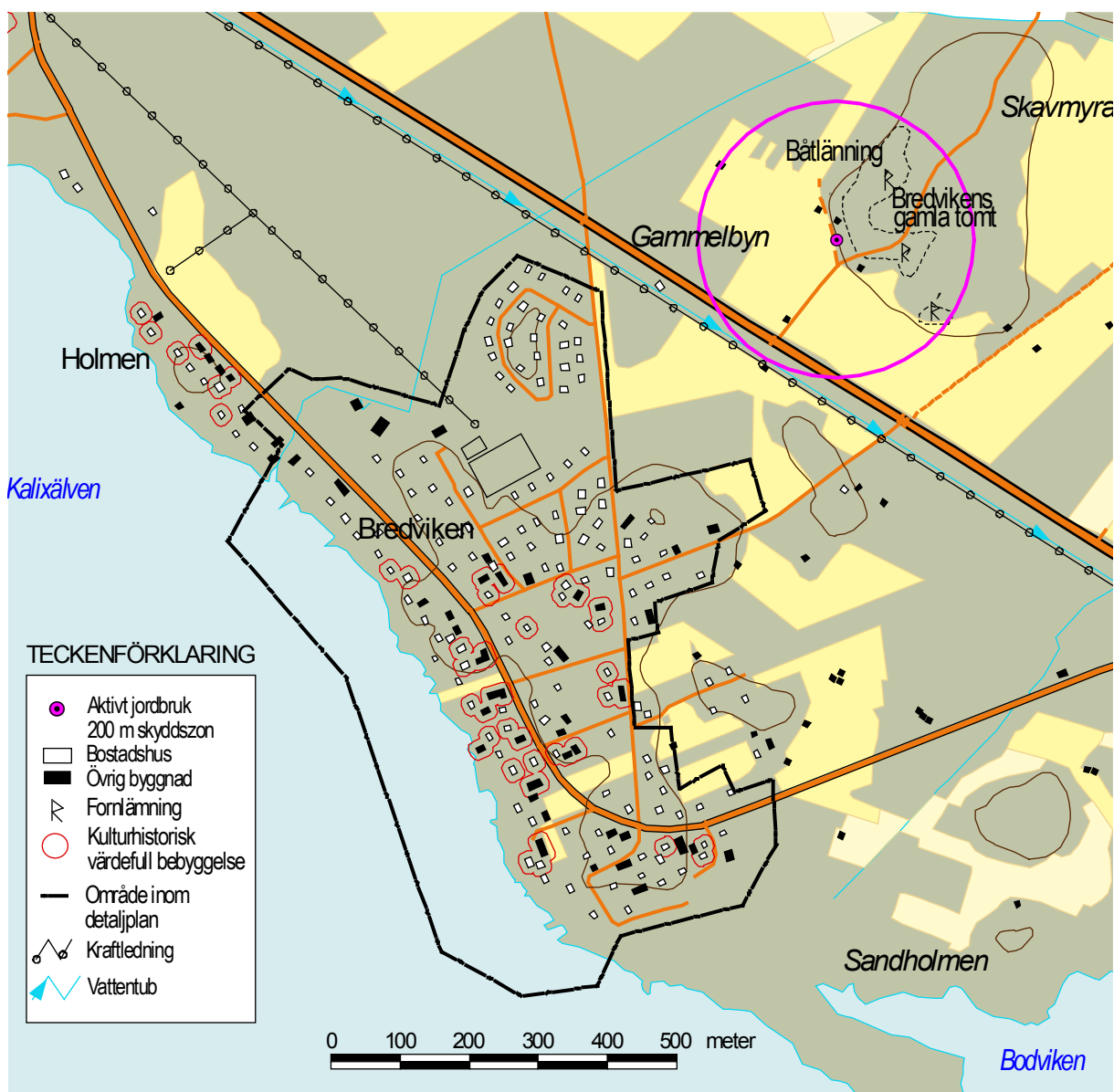
Beskrivning: Omfattar orterna Morjärv, Töre och Båtskärsnäs. Dessa orter omfattas av detaljplan för hela det tätbebyggda området.

Rekommendationer: Se rekommendationer för respektive by.

B5-27. ÖVRIGA BEBYGGELSEOMRÅDEN.

Beskrivning: Inom denna kategori återfinns Pålänge, Storön, Ytterbyn-Nyborg och Sangis där det finns detaljplaner för delar av områdena. Övriga byar är ursprungligen jordbruksbyar, där villabebyggelsen allt mer har brett ut sig.

Rekommendationer: Se rekommendationer för respektive by.

B1a. Bredviken

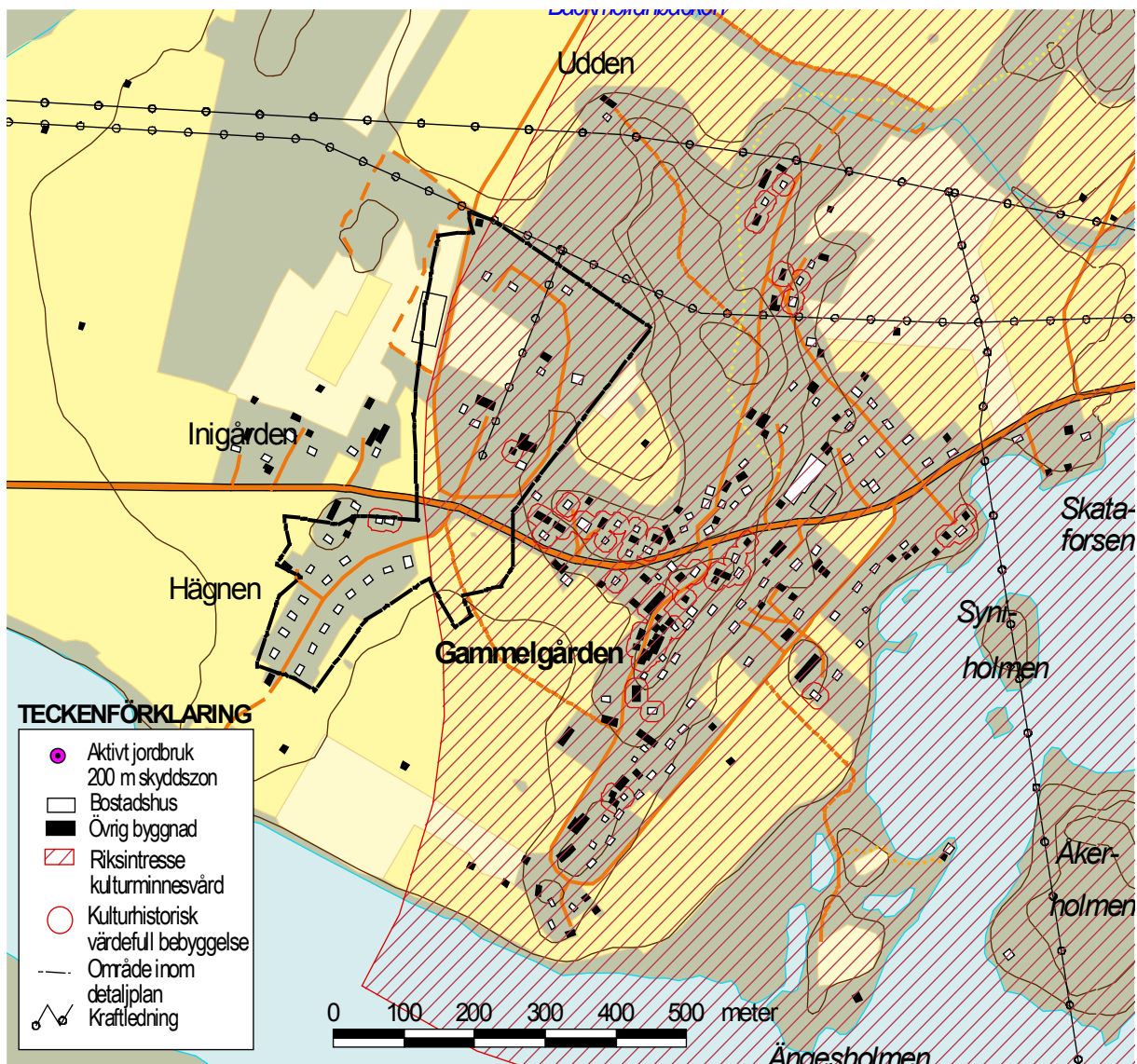
Historik/Karaktär: Bredviken har sannolikt uppkommit när Näsbyns fåbodrar blev åretruntbostäder. (Näsbyn är den del av Kalix som ligger närmast Bredviken). Byn har en gård från 1543. Den äldsta bebyggelsen "Bredvikens gamla tomt" ligger nordost om dagens strandnära by. Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse finns inom nuvarande byn dels längs i nordväst, dels i egentliga byn mot sydost. Längs efter älvens strand ligger de större gårdarna och något innanför dessa, senare och mindre byggnader. Idag finns åtskilliga fornlämningar inom området.

Befolkning: År 2007-12-31 uppgick befolkningen till 384 personer i Bredviken. Befolkningsantalet är i stort sett oförändrat sedan 2004.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Den mesta servicen ligger i Kalix. Isbana, bollplan och tennisplan finns. Bredviken har kommunalt vatten och avlopp.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Detaljplan gäller för i stort sett hela byn. Utanför planområdena ska skogsbruk bedrivas med särskild hänsyn. Generellt strandskydd gäller till 100 meter från älven utanför detaljplaneområdet. Generellt byggförbud gäller till ett avstånd av 30 meter från E4:an, som är en riksintresseväg. Området ligger inom älvdalsområdet som är av riksintresse för natur-, kulturminnesvärden, fiske och vattenbruk.

Rekommendationer: Huvuddelen av Bredviken omfattas av detaljplan vilken reglerar nyttillkommande bebyggelse. Bredviken ingår i den fördjupade översiktplanen för centralorten. Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse bör ges skyddsbestämmelser när nya detaljplaner upprättas. Norra delen av Bredviken kan påverkas av höga vattenflöden, se rekommendationer Miljö- och riskfaktorer, kommunala överväganden.

B1b. Gammelgården

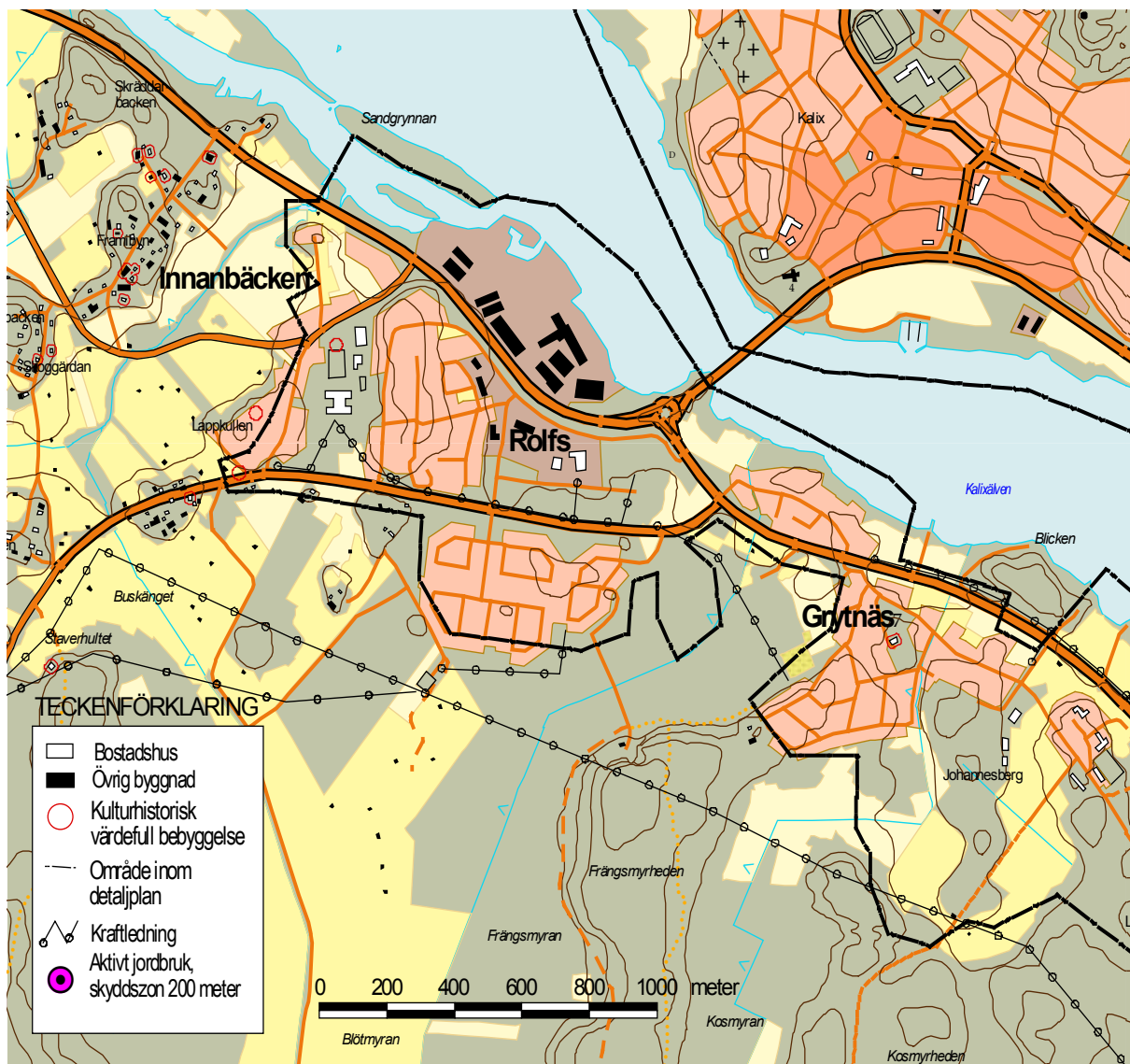
Beskrivning: Gammelgården tillhör en av de äldsta byarna i Kalix, redan 1505 omnämndes byn i skriftliga källor. Ursprungsbebyggelsen är starkt koncentrerad till den udde som sticker ut i älven. Kulturhistorisk värdefull bebyggelse finns främst på åsen och norr om länsvägen. Byn har en ålderdomlig struktur som inte i någon större utsträckning har påverkats av senare skiftesreformer. Studier av gamla kartor visar att de äldsta gårdslägena legat som ett pärlband efter åsen med en jämn spridning. Ny bebyggelse har senare uppförts väster om åsen och norr om länsvägen.

Befolkning: Gammelgården inklusive omlandet hade 2007-12-31 322 invånare. Invånarantalet har i stort sett varit konstant sedan 2004.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Grundskola F-6, barndaghem, fritidshem, samlingslokal, bollplan, gymnastiksal, elljusspår. Området ligger inom centralorten med gemensamt vatten- och avloppsnät.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Gammelgården är av riksintresse för kulturmiljövården. Detaljplan finns för två områden i byn.

Rekommendationer: Se fördjupad översiktplan för centralorten.

B1c. Innanbäcken-Rolfs-Grytnäs

Beskrivning: Innanbäcken tillhör den medeltida centralbygden i kommunen. Bebyggelsens centrum låg vid nedre delen av Kalix älvdal med utliggande områden efter kusten samt högre upp mot Morjärv-Överkalixhället. Grytnäs herrgård byggdes under 1800-talets andra hälft. Där finns värden både historiskt och arkitektoniskt som motiverar ett skydd för byggnaden. I Innanbäcken finns den värdefulla bebyggelsen främst i Framiby samt Skoggården och Lappkullen. Kulturlandskapet runt Innanbäcken är ett mycket gott exempel på hur bebyggelsen och odlingslandskapet anpassades till varandra. På kullar där odlingen var sämre, ligger bebyggelsen och nere mellan de små höjderna finns odlingsmarken med flera fina lador.

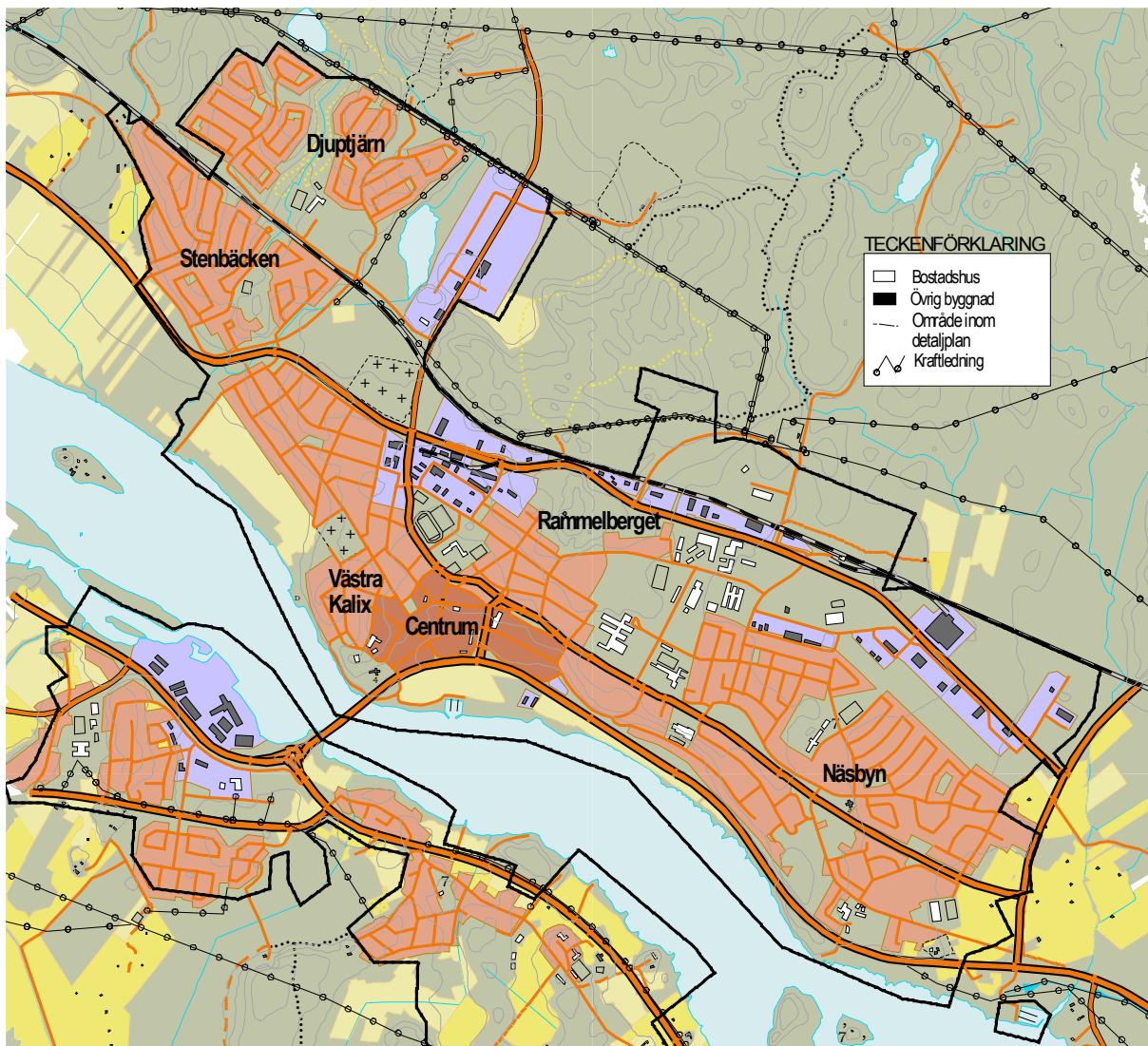
Befolkning: Antalet invånare i området uppgick 2007-12-31 till 1234 st. Det innebär en befolkningsminskning med 13% sedan 2004.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Grundskola F-6, barn daghem, samlingslokal, isbana, bollplan, gymnastiskal, motions slinga, golfbana. Kommunalt vatten och avlopp.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Hela bebyggelseområdet omfattas av detaljplan. Hela kustområdet söder om E4 är av riksintresse för friluftslivet.

Rekommendationer: Huvuddelen av Rolfs-Grytnäs omfattas av detaljplan vilken reglerar nyttillkommande bebyggelse. Rolf-Grytnäs ingår i den fördjupade översiktplanen för centralorten. Se fördjupad översiktplan för centralorten.

B1d. Kalix centralort

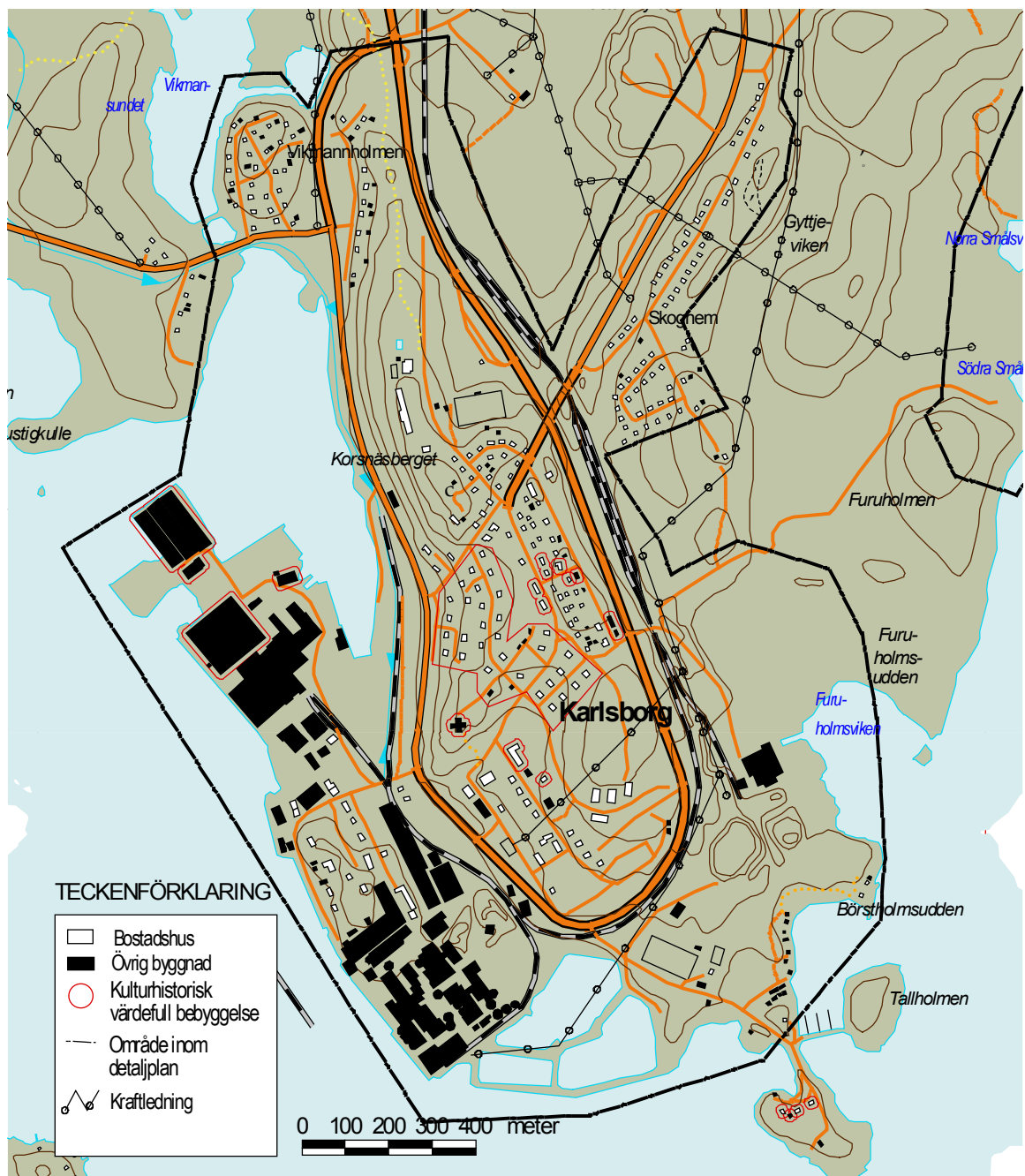
Historik/Karaktär: Kommunens administrativa och kommersiella centrum. Har utvecklats ur kyrkbyn vars kyrka omnämndes redan 1492. Den första byggnadsplanen upprättades 1904. År 1910 blev Kalix ett sk municipalsamhälle. Samhället växte upp kring kyrkan och har sedan växt mot norr och öster.

Befolkning: Antalet invånare inom tätortsområdet uppgick till 7397 personer 2007-12-31. Befolkningen inom tätorten har ökat med ca 1% sedan 2004.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Eftersom Kalix är kommunens centrum finns ett omfattande service och fritidsutbud. Här finns skolor, förskolor, handel, restauranger, sjukhus, idrottsanläggningar, kommunförvaltningen mm.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Hela tätorten omfattas av detaljplan. En fördjupad översiktsplan finns upprättad över området. Järnvägen och E4 är av riksintresse för kommunikationer.

Rekommendationer: Detaljplan reglerar nyttillkommande bebyggelse. Kalix ingår i den fördjupade översiktsplanen för centralorten. Rekommendationer, se fördjupad översiktsplan för centralorten.

B1e. Karlsborg

Beskrivning: Karlsborg växte upp som industriort på 1870-talet när två ångsågar anlades. Samhället har vuxit upp runt sågområdet och den senare tillkomna massfabriken på Låsholmen. På industriområdet är gamla maskinhuset till sågen samt ett par magasin av kulturhistoriskt värde. Den äldsta bostadsbebyggelsen är idag helt borta, endast ett par stugor återstår och är av kulturhistoriskt värde. Bebyggelseområdet nordnordväst om Folkets Hus samt Bommen är också av kulturhistoriskt värde. Idrottsanläggningen ASSIvallen är bevarandevärd. På Vikmanholmen finns värdefull miljö med mindre egnahem från sågverksperioden. Karlsborg är kulturhistoriskt intressant och byn finns upptagen i länets kulturmiljöprogram.

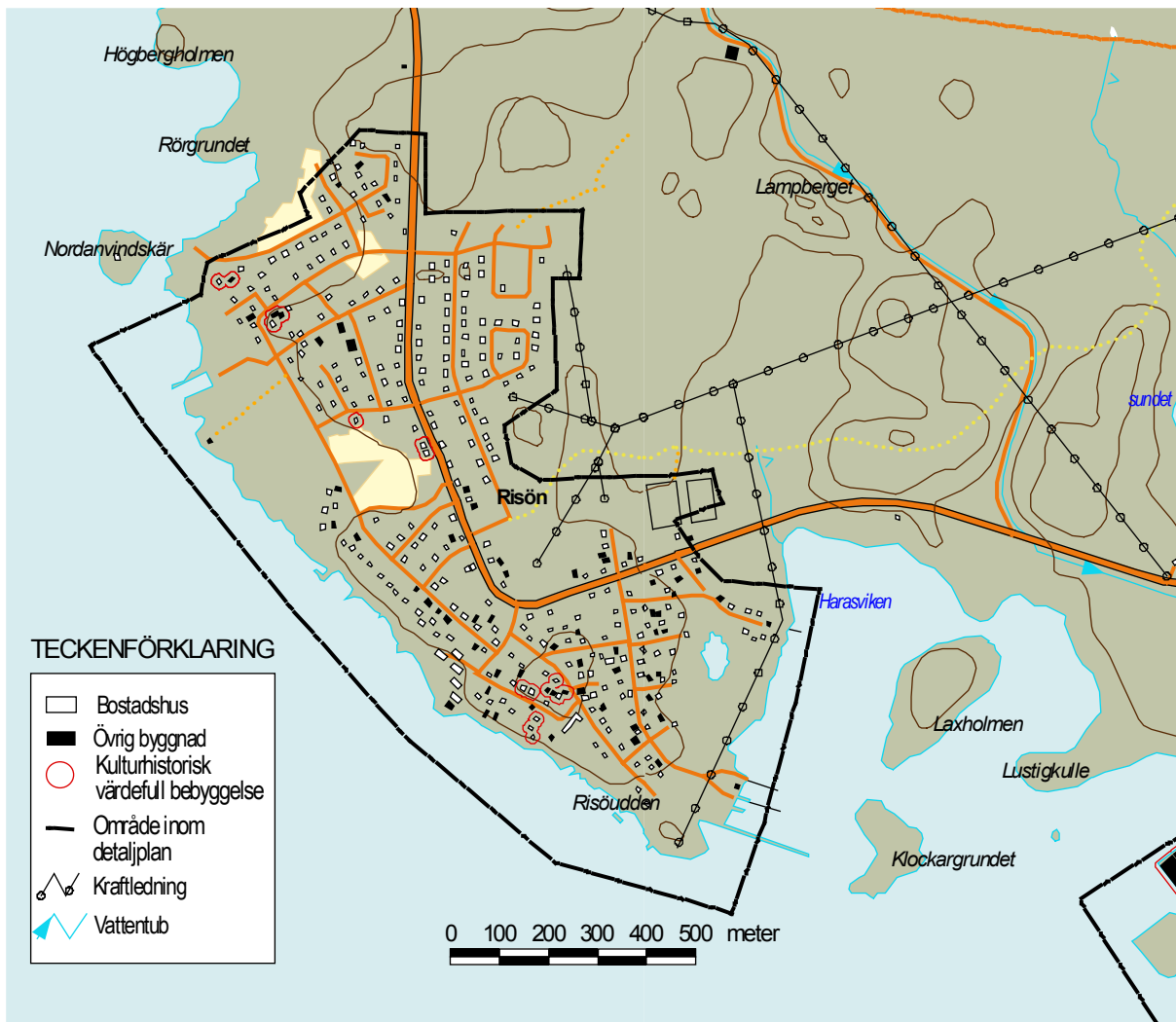
Befolkning: Karlsborg har tidigare fått vidkännas en kraftig befolkningsminskning som på senare år har avmattats. Antalet invånare uppgick 2007-12-31 till 397

personer. Befolkningen i Karlsborg har minskat med ca 8% sedan 2004.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Barndaghem, fritidshem, samlingslokal, kyrka, fotbollsplan, isbana, tempererad utomhusbassäng, elljusspår, skjutbana, småbåtshamn. Kommunalt vatten och avlopp.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Hela Karlsborg omfattas av detaljplan. Området ligger inom riksintresseområde för friluftsliv. Vattenområdet utanför Karlsborg är av riksintresse för yrkesfisket. Järnvägen är av riksintresse för kommunikationer.

Rekommendationer: Huvuddelen av Karlsborg omfattas av detaljplan vilken reglerar nytillkommande bebyggelse. Karlsborg ingår i den fördjupade översiktplanen för centralorten.

B1f. Risön

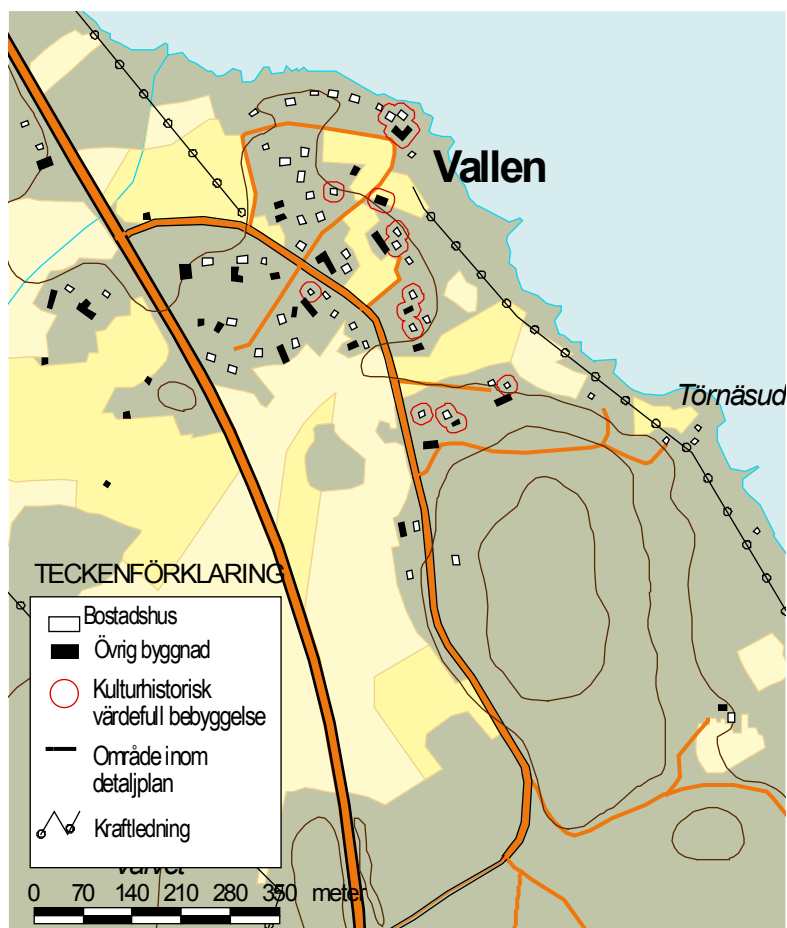
Beskrivning: Risön exploaterades i samband med den industriella utvecklingen vid sekelskiftet. Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse finns främst i området runt skolan men också i nordväst. I Risön uppfördes många småhus på 1970-talet och byn har succesivt omvandlats till ett villasamhälle.

Befolkning: Antal invånare 2007-12-31 uppgick till 721 personer. Det motsvarar en befolkningsminskning med ca 4% sedan 2004.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Grundskola, barn-daghem, isbana, fotbollsplan, gymnastiksal, elljusspår, småbåtshamn. Kommunalt vatten och avlopp.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Hela Risön omfattas av detaljplan. Området ligger inom riksintresseområde för friluftsliv.

Rekommendationer: Huvuddelen av Risön omfattas av detaljplan vilken reglerar nytillkommande bebyggelse. Se fördjupad översiktplan för centralorten.

B1g. Vallen-Sandviken

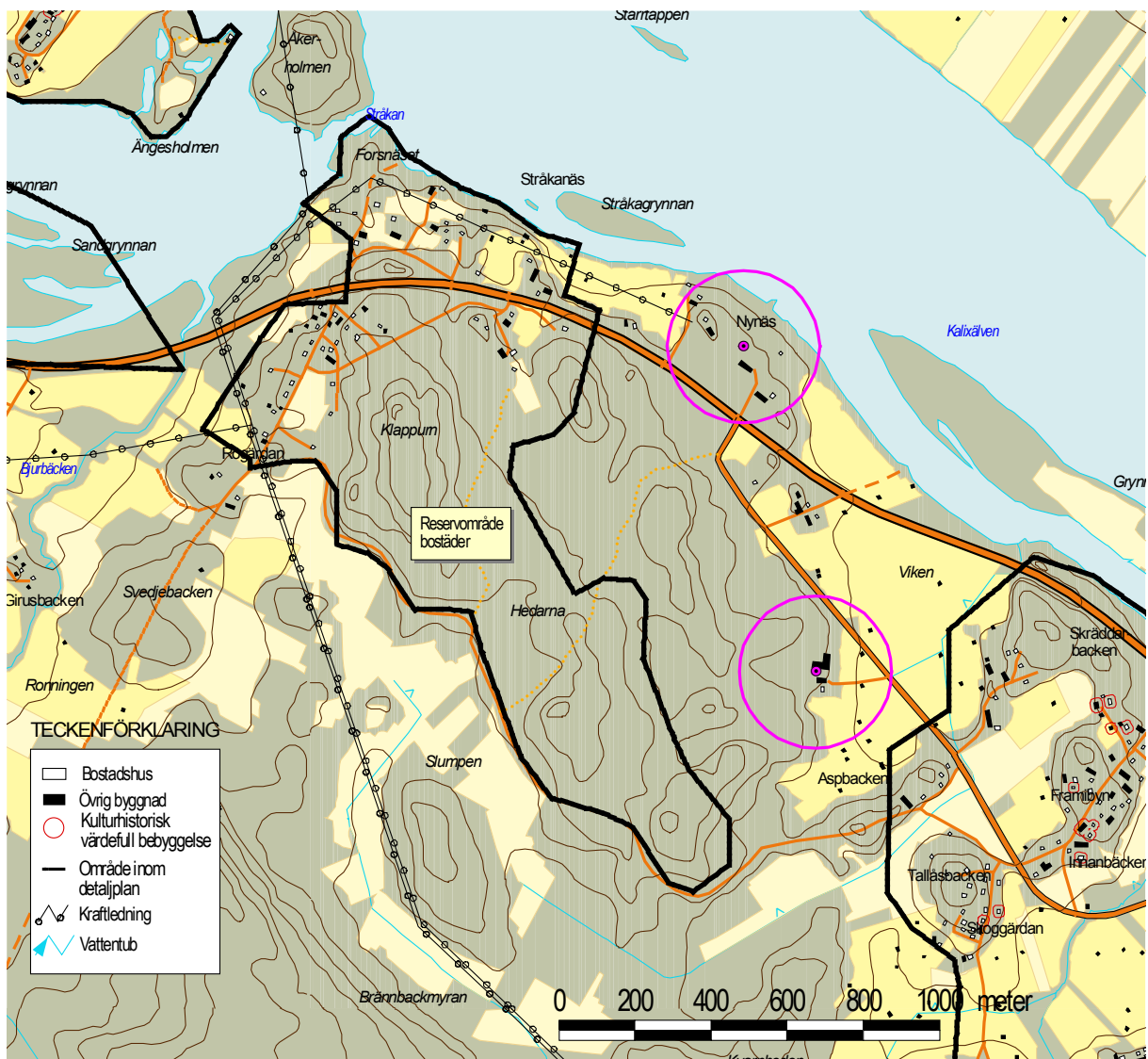
Beskrivning: Vallen har ett medeltida ursprung som kan ledas tillbaka till ett fåboställe, sannolikt under Rolfs. Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse finns i södra delen av byn samt en gård ut mot Kalixälvens strand. Byn ligger som en ”avslutning” av det öppna kulturlandskapet i nedre Kalixdalen. Efter vallen kommer ett mer skogligt parti före Ytterbyn-Nyborg vilka räknas som kustbyar.

Befolkning: Vallen-Sandviken med omland hade 2007-12-31 166 invånare.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Kommunalt vatten och avlopp. Det kommunala avloppsnätet i Vallen har avloppsrening med kemisk fällning.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Området ligger inom riksintresseområde för friluftsliv. Byn omfattas inte av detaljplan. Strandskydd råder mot älven.

Rekommendationer: Se fördjupad översiktplan för centralorten.

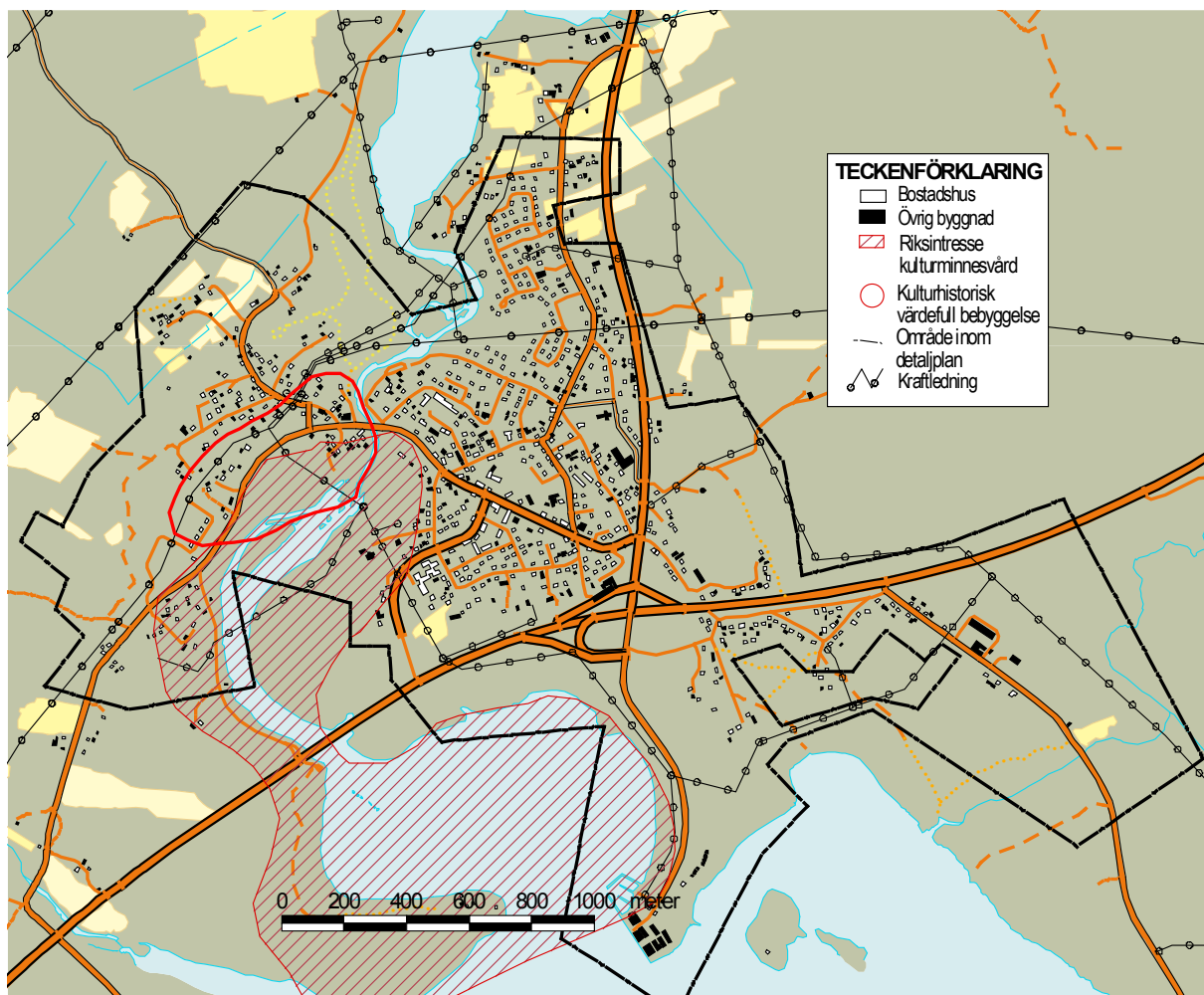

B1h. Hedarna, Stråkanäs

Beskrivning: Detta reservområde för bostadsbebyggelse är redovisat i den fördjupade översiktsplanen för Kalix centralortsområdet. Området är ett 40 hektar stort markområde på Hedarnas södervända delar. Området utgör reserv för eventuella framtida enbostadshus. Med nuvarande utveckling i samhället och den låga nivå på småhusbyggandet i kommunen torde exploateringen ligga långt fram i tiden. Att området upptas som ett reservområde för bebyggelse inverkar dock inte negativt för pågående markanvändning. Jord och skogsbruket kan fortsätta utan hinder.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: I Stråkanäs finns kommunalt vatten och avlopp.

Rekommendationer: Se fördjupad översiktsplan för centralorten.

B2. Töre

Beskrivning: Töre var en medeltida kustbondeby med 10-15 gårdar på 1500-talet. Rester av Törefors gamla järnbruk och ett finbladigt sågverk, som fungerade under stor del av 1800-talet, finns vid Töreälven i samhället. Töre utvecklades till service- och tätort huvudsakligen efter andra världskriget. Töre var egen kommun fram till 1967. Under 1970-80 talet växte tätorten med en hel del ny villabebyggelse. Det finns ett stort antal kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer i Töre.

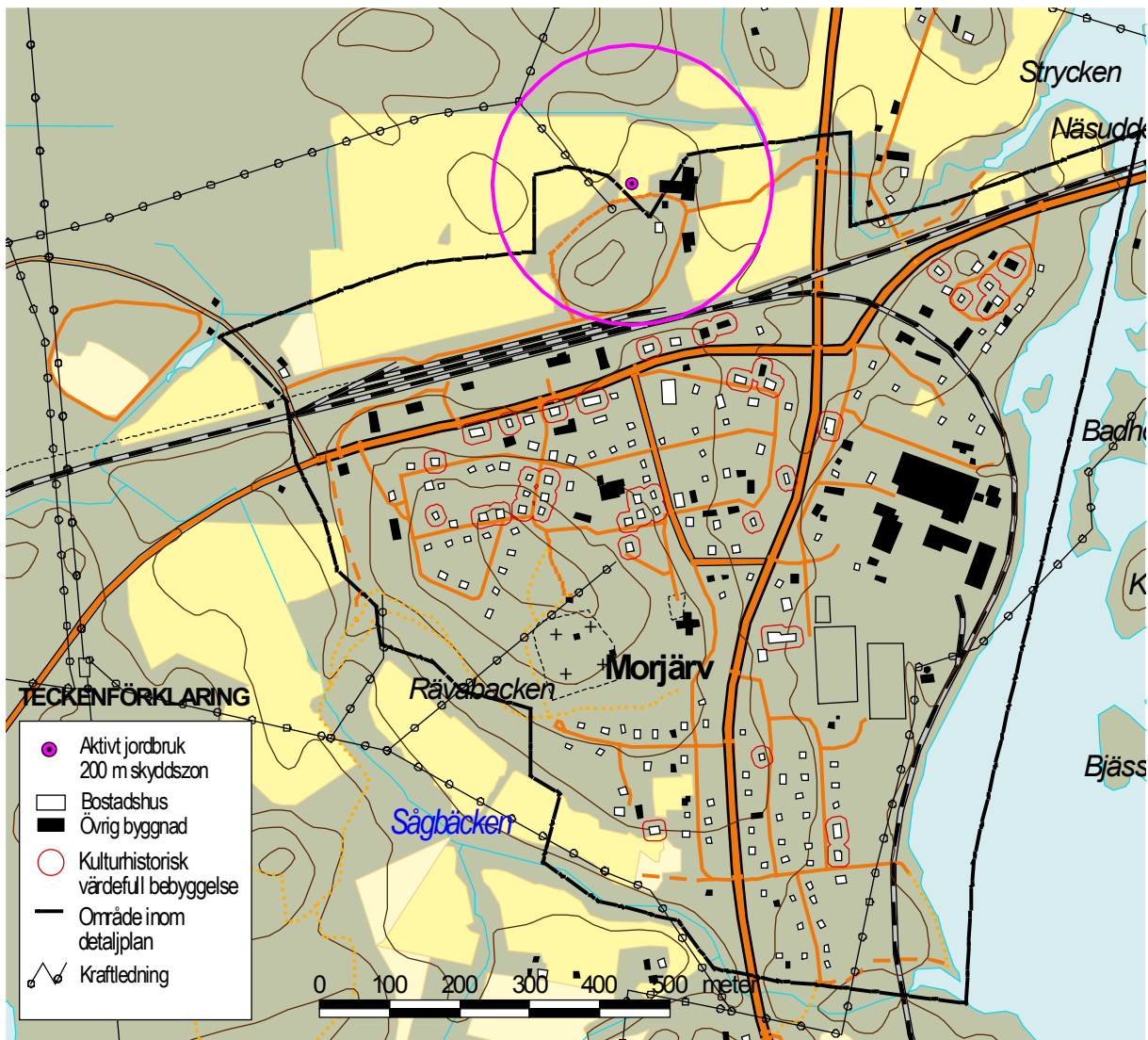
Befolkning: Antalet invånare var 1170 personer 2007-12-31. Befolkningsantalet är i stort sett oförändrat sedan 2004.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Grundskola åk F-6, barndaghem, servicehus för äldre, samlingslokal, kyrka, bibliotek, gymnastikhall, isbana, bollplan, skjutbana, tennisbana, elljusspår, badplats, småbåtshamn och campingplats. Kommunala vatten och avloppsanläggningar.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: En fördjupad översiktsplan finns upprättad över centrala delen av Töre. Hela Töre är detaljplanelagt. Bruksbackenområdet i norra delen har en gammal detaljplan som bör ändras/upphävas. Töre är av riksintresse för kulturmiljövärden, främst tack vare bruksmiljön. Bruksområdet och sågverkssamhället i Törefors är också upptagna som ett objekt i länets kulturmiljöprogram.

Rekommendationer: Huvuddelen av Töre omfattas av detaljplan vilken reglerar nyttillkommande bebyggelse. Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse bör ges skyddsbestämmelser när nya detaljplaner upprättas.

För området väster om Töreälven (Bruksbackenområdet) gäller en gammal detaljplan som bara delvis genomförts. Hela eller del av den äldre detaljplanen bör upphävas. Restriktivitet mot att bevilja bygglov utanför detaljplanelområdet eftersom marken behövs som ett närreklamationsområde för Töreborna. Norrbotniabanan kan komma att dras fram norr om Töre. Banan är ännu icke utbredd vilket ytterligare understryker vikten av att vara försiktig med att bevilja bygglov utanför detaljplanelområdet. För centrala delen av Töre finns en fördjupad översiktsplan. Se fördjupad översiktsplan för Töre.

B3. Morjärv

Beskrivning: Morjärv är en ursprungligen medeltida jordbruksby som omvandlades till industrisamhälle under 1900-talets första hälft. Det medeltida Morjärv låg på åssträckningen nära den älvfära som kallas Strycken och har i stort sett helt överlagrats av dagens industriområden och fotbollsplaner. Järnvägen Boden - Haparanda byggdes under 1910-talet. Parallellt med den gamla byn växte stations- och militärsamhället Morjärv upp. Tidvis hade samhället betydelse som knutpunkt för kommunikationerna både före och efter järnvägen till Haparanda och Finland. Under de båda världskrigen växte samhället ytterligare i och med att olika militära funktioner lokaliserades hit. Den från en bondby avvikande framväxten har gjort att även bebyggelsen följer ett helt annat mönster, mer regelbundet och planerat. I området kring stationen finns många kulturhistoriskt värdefulla byggnader som tillsammans bildar en mycket värdefull miljö. Även längre söderut finns värdefulla byggnader. På ön finns militärhistoriskt intressanta byggnader, bla ett skyttevärn från början av seklet samt ett luftvärnstorn från andra världskriget. Skyttevärnet är upptaget som ett objekt i länets kulturmiljöprogram.

Befolkning : 355 invånare 2007-12-31. Befolkningen

har minskat med ca 5% sedan 2004.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: I Morjärv finns barndaghem, gruppboende och träffpunkt för äldre. Där finns också samlingslokaler, livsmedelsbutik, bibliotek, kyrka, isbana, bollplan, gymnastiksal, skjutbana, elljuspår, badplats, kommunala vatten- och avloppsanläggningar mm.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Hela byn omfattas av detaljplan. Kalixälven utgör riksintresseområde enligt Miljöbalken. Riksväg E10 utgör ett riksintresse för Vägverket. Järnvägen och E4 är av riksintresse för kommunikationer. Generellt byggnadsförbud råder 30 meter från E10:s vägområde och strandskydd gäller 100 meter från älven. Detaljplanen styr dock markanvändningen i första hand.

Rekommendationer: Huvuddelen av Morjärv omfattas av detaljplan vilken reglerar nytillkommande bebyggelse. Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse bör ges skyddsbestämmelser när nya detaljplaner upprättas. Morjärv kan påverkas av höga vattenflöden, se rekommendationer Miljö- och riskfaktorer, kommunala överväganden.

B4. Båtskärsnäs

Beskrivning: Båtskärsnäs upptogs som nybygge 1777 och ända fram till dess sågverket startades 1871 fanns endast en gård. Båtskärsnäs utvecklades under 100 år till ett typiskt industriarbetarsamhälle. 1968 lades sågverket ner. I området har funnits ytterligare ett sågverk. På Ångören finns än i dag rester av ett sågverk, i drift fram till slutet av 1930-talet, och i Axelsvik fanns en period ett mindre sågverk. Koncentrationen av industrier kom att påverka samhällsbildningen i Båtskärsnäs, vilken än i dag har en reglerad detaljplan. Kulturhistoriskt intressant bebyggelse finns runt om samhället, både som industrilämningar och bostadsbebyggelse. Det gamla sågverksområdet i Båtskärsnäs och Ångören är upptaget som ett objekt i länets kulturmiljöprogram.

Befolkning: 305 personer bodde i Båtskärsnäs 2007-12-31. Sedan 2004 har befolkningen minskat med ca 11%.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Barndaghem, samlingslokaler, kyrka, isbana, bollplan, gymnastiksal, elljusspår, småbåtshamnar, och badplats. Butik och marina med bensinförsäljning. Kommunalt vatten och avlopp.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Hela Båtskärsnäs är detaljplanelagt. Området ligger inom riksintresseområde för friluftslivet.

Rekommendationer: Huvuddelen av Båtskärsnäs omfattas av detaljplan som reglerar bebyggelsen i området. Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse bör ges skyddsbestämmelser när nya detaljplaner upprättas. Restriktivitet mot ny bebyggelse utför detaljplaneområdet eftersom marken är viktig som ett närreklamationsområde för byborna.

B5. Björkfors-Hällfors

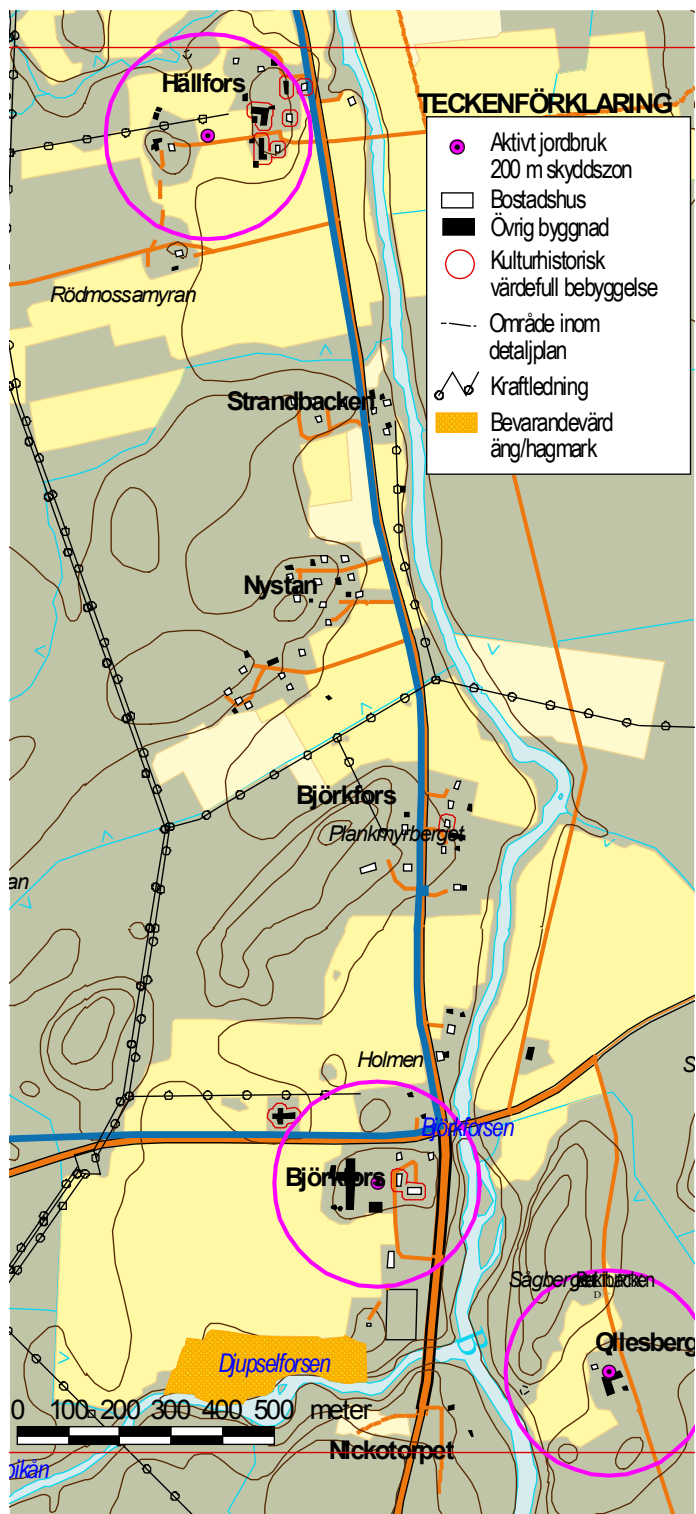
Beskrivning: Hällfors omnämns första gången 1759 och Björkfors 1779. Öppen jordbruksby. År 1764 anlades här länets första finbladiga sågverk. Under ett par årtionden i slutet av 1700-talet fanns en manufaktursmedja här. Lämningar härav finns på östra stranden, omedelbart nedströms bron. Vid mitten av 1800-talet byggdes herrgården och ett mönsterjordbruk utvecklades. Kyrkan flyttades hit 1944 från Nordanskär. Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse utgörs av herrgården, fd lanbrukstolan samt en byggnad i södra och en i norra delen av Björkfors. Mitt i Hällfors finns tre bevarandevärda gårdar. Björkfors herrgård utgör ett objekt i Norrbottens kulturmiljöprogram. I byn finns tre aktiva jordbrukare. Ett ängs- och hagmarksobjekt finns söder om kyrkan.

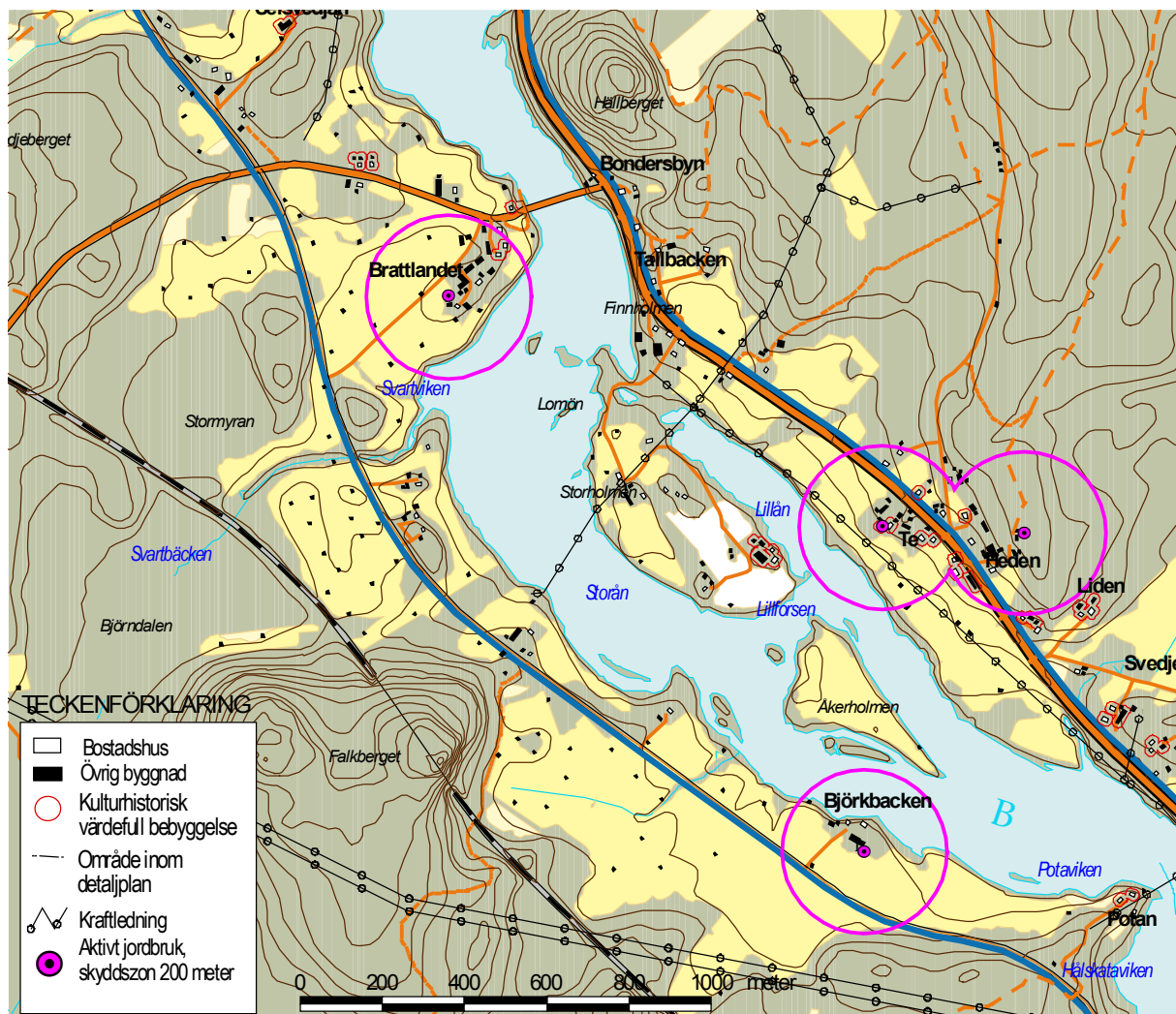
Befolkning: Uppgick 2007-12-31 till 253 personer inklusive Granån och omgivande glesbygd. Sedan 2004 har befolkningen minskat med ca 10%.

Service/Fritid/Tekniskförsörjning: Kyrka, samlingslokal, gymnastikhall, isbana, fotbollsplan, motions slinga, mindre skidbacke. Kommunalt vatten finns. En mindre grupp är ansluten till kommunalt avlopp.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Rik förekomst av fornlämningar i området. Generellt strandskydd gäller 100 meter från vattendrag.

Rekommendationer: Bebyggelse prioriteras. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer och till kultur/odlingslandskapet. Tillkommande bostadsbebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Nybebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket.

B6. Bondersbyn

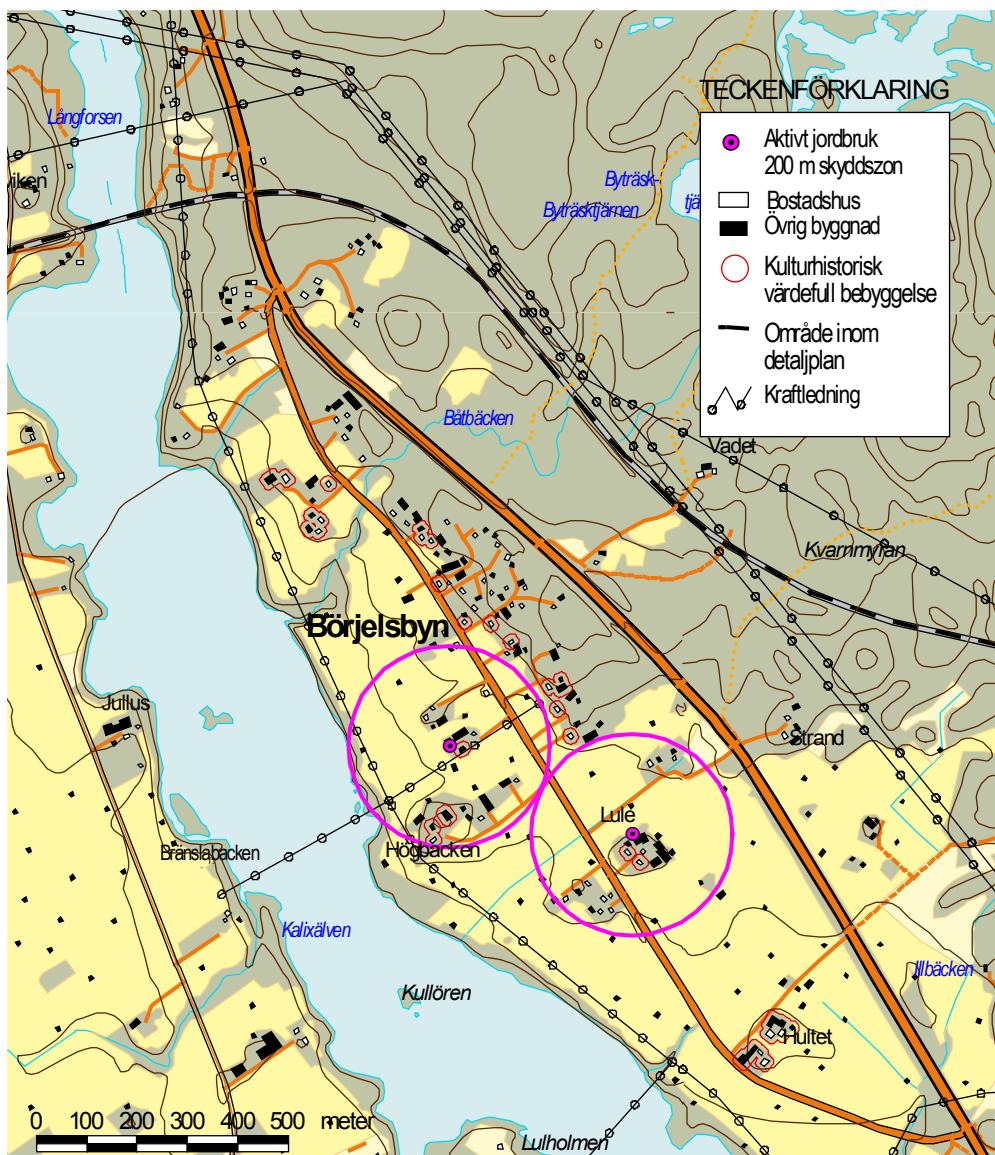
Beskrivning: Av älvdalens byar utgör den medeltida Bondersbyn ett av de bästa exemplen på hur man kan läsa olika tidsskikt i kulturlandskapet. Byn har två gårdar på 1540-talet, men ökar snabbt till sju år 1648 och 16 år 1871. Den medeltida bykärnan har främst legat vid nuvarande huvudbyn och under 1700-talets expansion ökar bebyggelsen vid Brattlandet. År 1805 anlades ett finbladigt sågverk där det flottade timret sågades till bräder som sedan flottades till älvmyningen. Under 1800-talet upptas nya gårdar norr om Brattlandet och sydväst om Svedjan. Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse finns inom hela byns område. I byn finns 4 aktiva jordbrukare. Byn finns upptagen i länets kulturmiljöprogram samt utgör klass I område i bevarandeprogrammet för odlingslandskapets natur och kulturvärden.

Befolkning: Antalet invånare i Bondersbyn inklusive Marieberg och omgivande glesbygd uppgick 2007-12-31 till 142 personer. Befolkningen har sedan 2004 minskat med ca 5% i området.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Samlingslokal i fd skolan. Kommunalt vatten. Enskilda avlopp.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Området är av riksintresse för naturvård, kulturminnesvård och friluftsliv. Generellt strandskydd gäller 100 meter från älven.

Rekommendationer: Tillkommande bostadsbebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som an knyter till skogsbryn och andra landskapselement. Åkermarken bör inte tas i anspråk för bostäder. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer och till kultur/odlingslandskapet. Vid förändringar på befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner. Nybebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket. Nya bostädet bör lokaliseras till ett avstånd av minst 200 meter från jordbrukcentra.

B7. Börjelsbyn

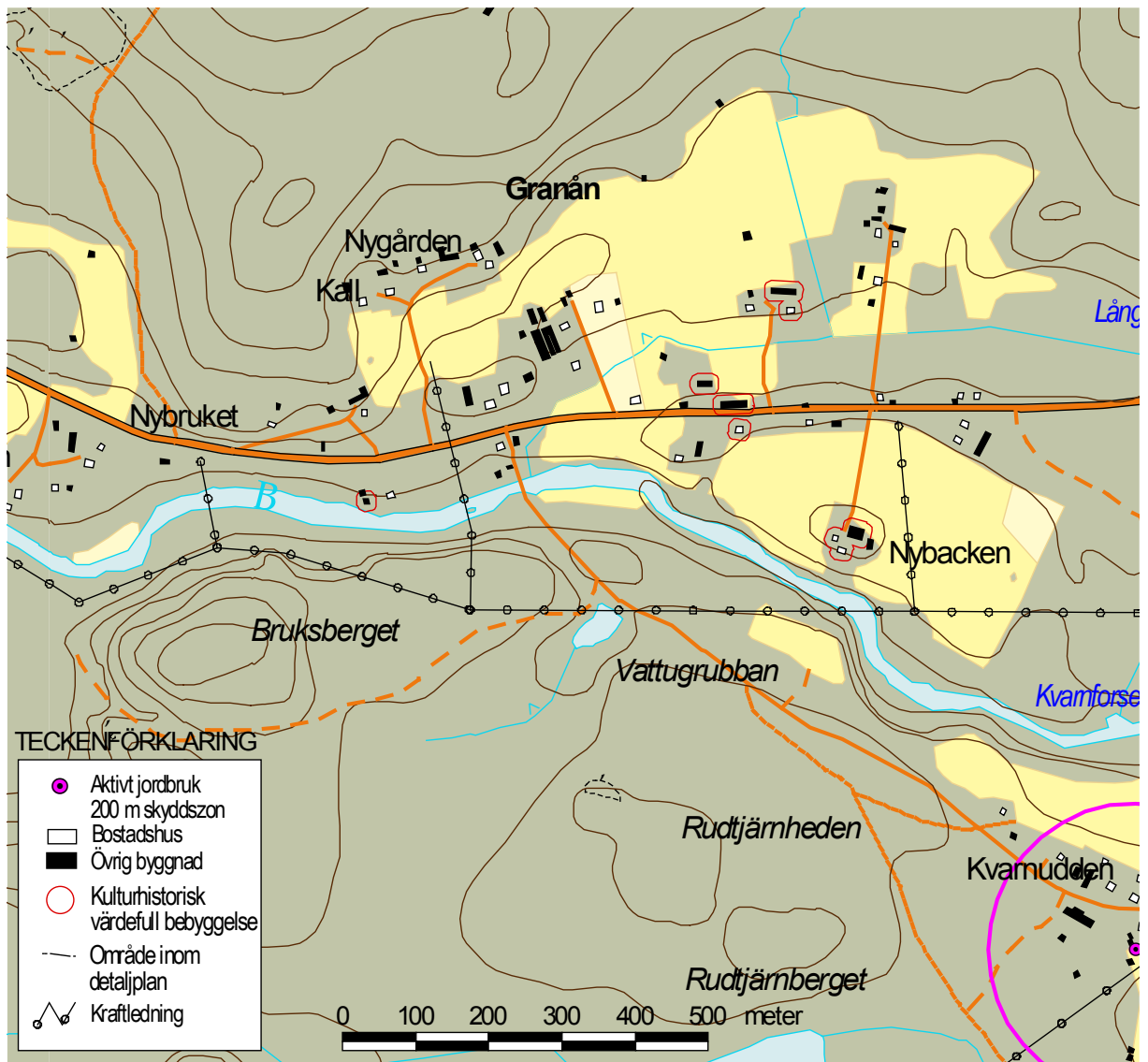
Beskrivning: Medeltida by som hade 7-8 gårdar vid 1500-talets mitt som ökar till 23 år 1873. Byn har en långsträckt form med ett flertal kulturhistoriskt värdefulla gårdar upp mot skogsbrynet. I byns sydöstra del kan spår av äldre kulturlandskap iakttas. På älvens västra strand finns ett mycket välutvecklat ladlandskap mellan Börjelsbyn och Bondersbyn. I nedre delen av Kalixälven breder jordbrukslandskapet ut sig med större åkermarksarealer. I byn finns 2 aktiva jordbrukare. Byn finns upptagen i länets kulturmiljöprogram samt utgör klass I-område i bevarandeprogrammet för odlingslandskapets natur och kulturvården.

Befolkning: 102 invånare 2007-12-31. Befolkningen har ökat med nästan 7% sedan 2004.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Bygdgård. Kommunalt vatten. Enskilda avlopp.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Området är av riksintresse för naturvård, kulturminnesvård och friluftsliv. Generellt strandskydd gäller 100 meter från älven. Järnvägen och E4 är av riksintresse för kommunikationer.

Rekommendationer: Tillkommande bostadsbebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Åkermarken bör inte tas i anspråk för bostäder. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer och till kultur/odlingslandskapet. Vid förändringar på befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner. Nybebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket. Nya bostädet bör lokaliseras till ett avstånd av minst 200 meter från jordbrukcentra.

B8. Granån

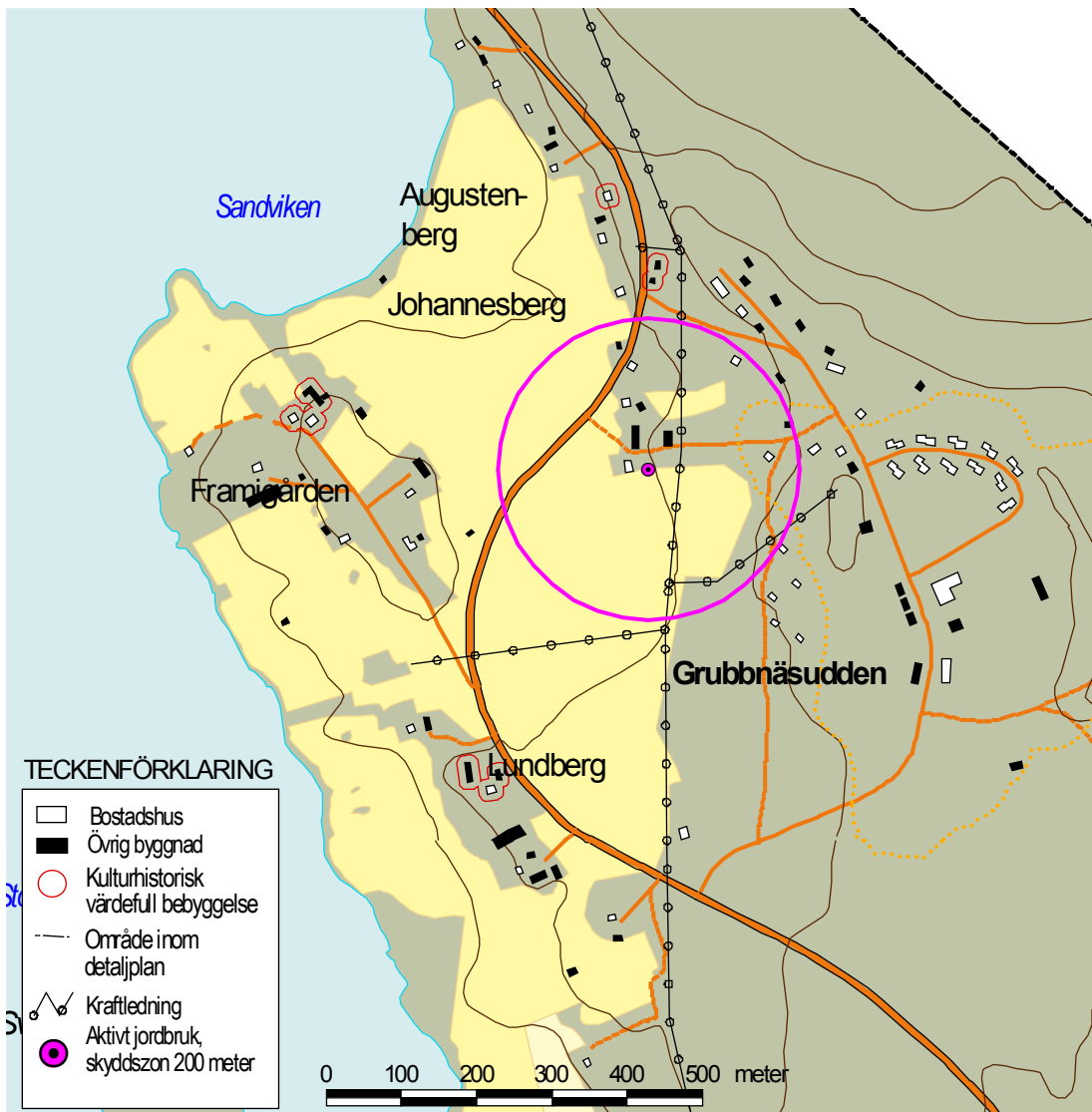
Beskrivning: Granån upptogs som ett nybygge redan 1737 och tillhör därmed de äldsta nybyggena i Kalix kommun. Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse finns i Nybacken samt gården med stall, uthus och härbre på ömse sidor om Korpikåvägen. Ett jordbruk söder om byn.

Befolkning: Se Björkfors-Hällfors

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Skidbacke med replift 150 meter.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Generellt strandskydd gäller 100 meter från Korpikån.

Rekommendationer: Bebyggelse prioriteras. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer och till kultur/odlingslandskapet. Tillkommande bostadsbebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Nybebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket.

B9. Grubbnäsudden

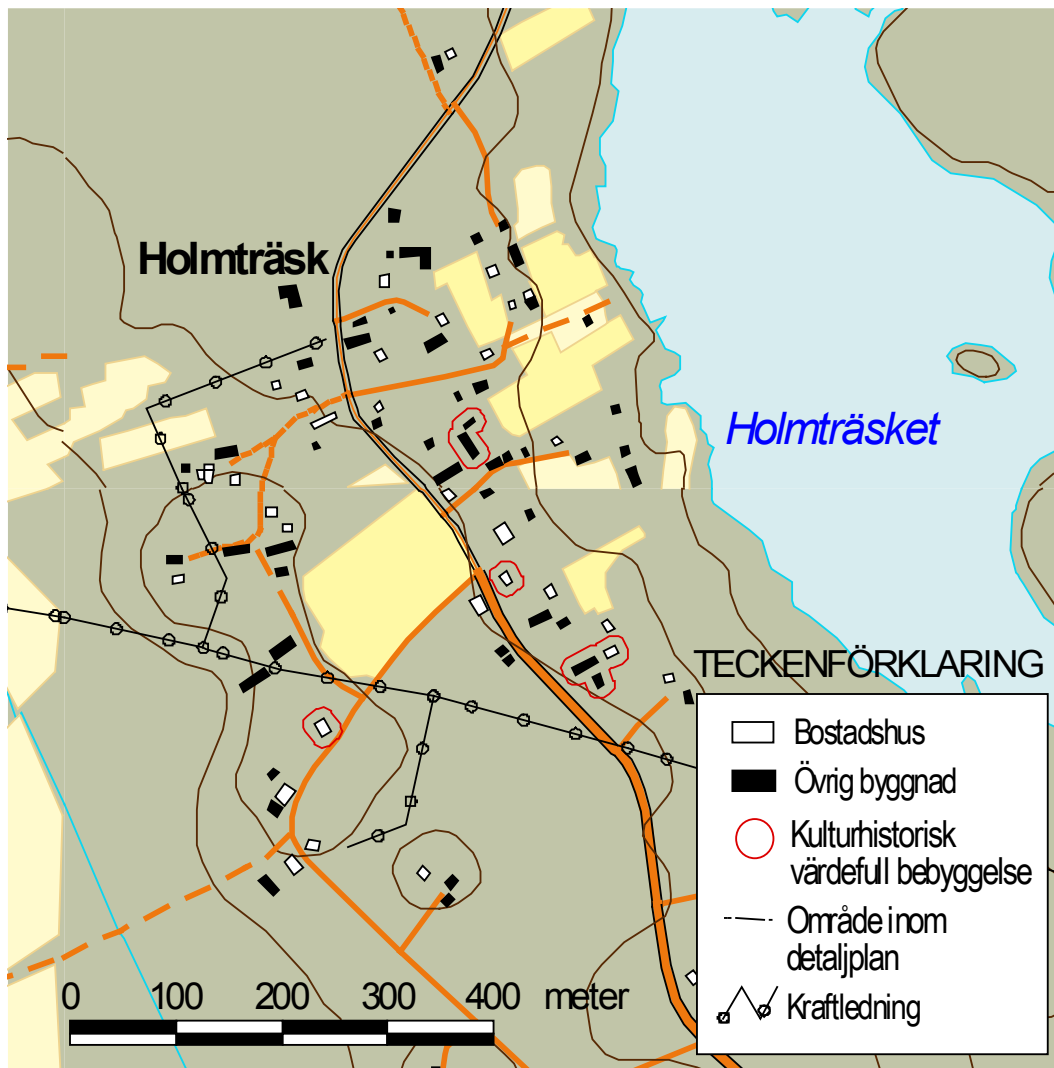
Historik/Karaktär: Jordbruksby i nordöstra delen av kommunen. Upptas som nybygge så sent som 1804. Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse i nordvästra delen samt på två fastigheter på udden. Försvaret har ett utbildningsläger med förläggingsmöjligheter i östra delen av byn. Lägre används i kombination med övningar på Lombens skjutfält. Ett aktivt jordbruk med djurhållning finns centralt i byn.

Befolkning: Antalet invånare i området inklusive Storträsk och Bodträsk uppgick 2007-12-31 till 108 personer. Befolkningen i området har minskat med ca 10% sedan 2004.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Bönhus, badplats i Storträsket.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Generellt strandskydd till 100 meter mot Storträsket.

Rekommendationer: Tillkommande bostadsbebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Åkermarken bör inte tas i anspråk för bostäder. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer och till kultur/odlingslandskapet. Vid förändringar på befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner. Nybebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket. Nya bostädet bör lokaliseras till ett avstånd av minst 200 meter från jordbrukcentra.

B10. Holmträsk

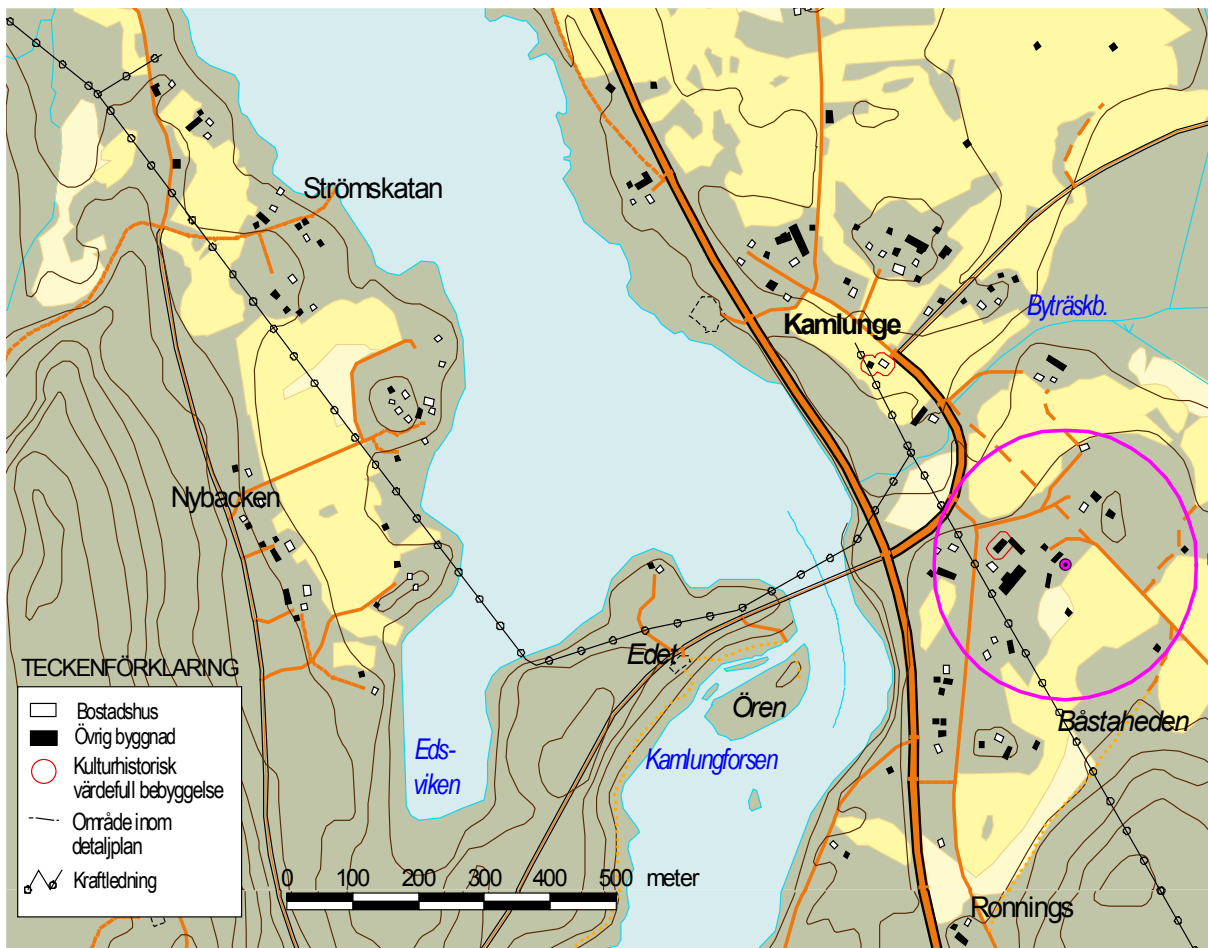
Beskrivning: Tillhör de tidigare nybyggena. Upp-
togs 1757 med två gårdar. Kulturhistoriskt värdefull be-
byggelse finns främst i byns södra del.

Befolkning: År 2007-12-31 bodde 61 personer i Holm-
träsk. Befolkningsantalet är oförändrat sedan 2004.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Enskilt vatten
och avlopp.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Generellt
strandskydd gäller 100 meter från Holmträsket.

Rekommendationer: Bebyggelse prioriteras. Hänsyn
skall tas till kulturmiljö/odlingslandskap. Tillkommande
bostadsbebyggelse bör anpassas till landskapsbilden
och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som
anknyter till skogsbyn och andra landskapselement.
Nybebyggelse får inte lokaliseras till områden som
försvarar driften inom jord- och skogsbruket.

B11. Kamlunge

Beskrivning: Kamlunge är en av Kalix älvåldals medeltida byar, belägna vid den plats där älven trängs ihop och en längre sträcka av forsar inleds. Fisket var av betydelse vid byns uppkomst. Än idag kan man under sommartid se notdragning och vara med om håvning efter forsarna.

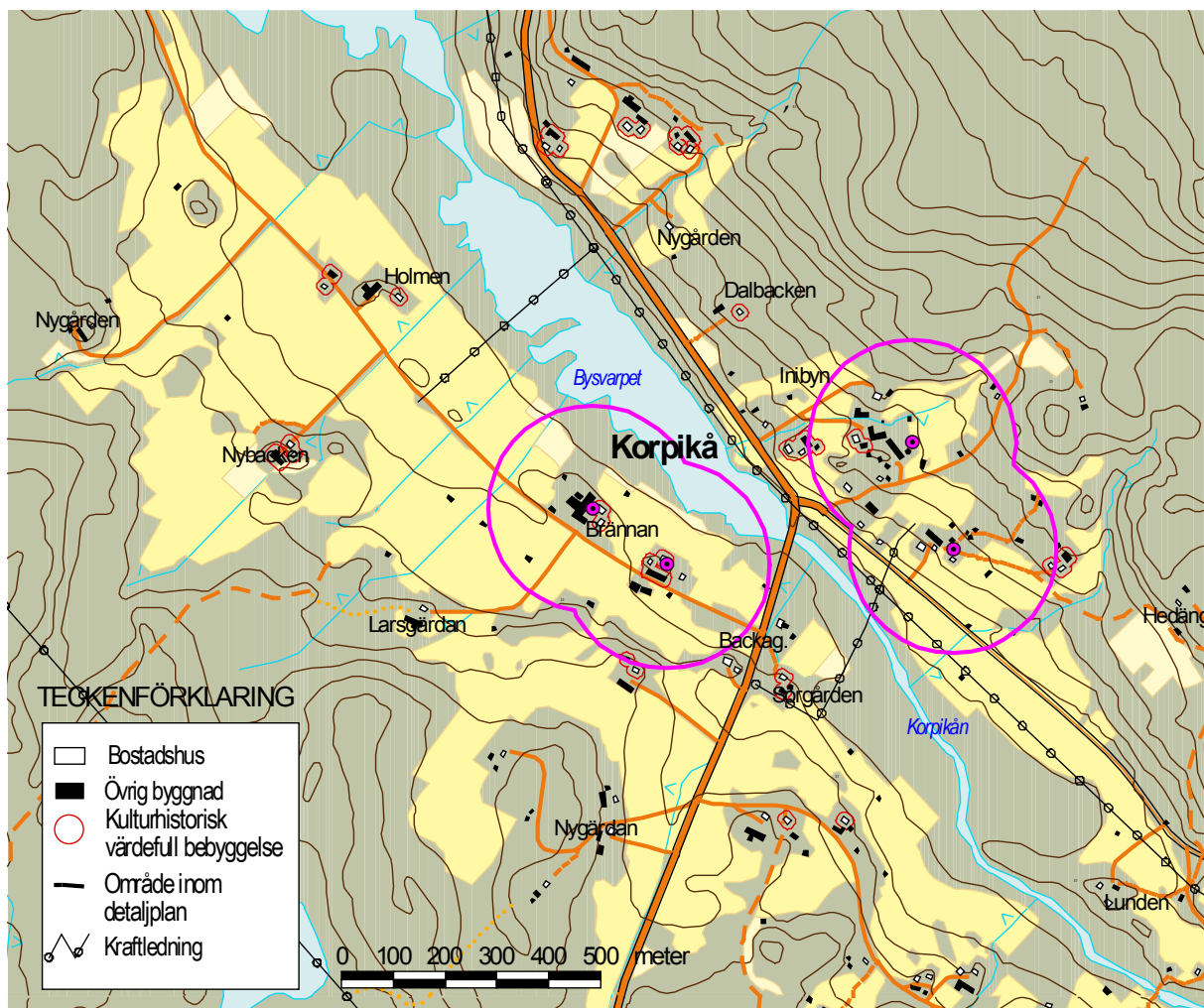
Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse finns både i byn samt på västra sidan av älven. På Edet finns lämningar av den gamla tjärvägen på vilken tjäran transporterades förbi forsarna. I byn finns en aktiv jordbrukare.

Befolkning: År 2007-12-31 bodde 43 personer i Kamlunge. Befolkningsantalet är oförändrat sedan 2004.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Bygdgård. Kortfiskevatten i älven. Rastplatser och raststuga vid Kamlungeforsen. Husvagnscamping finns.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Riksintresseområde för naturvården. Generellt strandskydd gäller 100 meter från älven.

Rekommendationer: Tillkommande bostadsbebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Åkermarken bör inte tas i anspråk för bostäder. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer och till kulturmiljö/odlingslandskap. Vid förändringar på befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner. Nybebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket. Nya bostäder bör lokaliseras på ett avstånd av minst 200 meter från jordbrukcentra.

B12. Korpikå

Beskrivning: Den enda medeltida jordbruksby i kommunen som då inte låg vid kusten eller i älv dalen. Tre gårdar 1543. År 1871 fanns 22 gårdar. Byn ligger i en öppning i kulturlandskapet efter Korpikån, omgiven av randberg.

I Korpikå finns ett flertal kulturhistoriskt värdefulla byggnader, bl a flera välbevarade kringbyggda Norrbottensgårdar. Av särskilt stort intresse är Framigården. Under stenåldern utgjorde Korpikån ett större vattendrag där nuvarande Korpikå låg vid mynningen ut mot dåvarande kustlinje. Detta förklarar den rika förekomst av fornlämningar på omgivande bergsluttningar som omger byn. Utpräglad jordbruksby med fyra aktiva jordbruk. Omedelbart norr om byn ligger Orrträsk skjutfält.

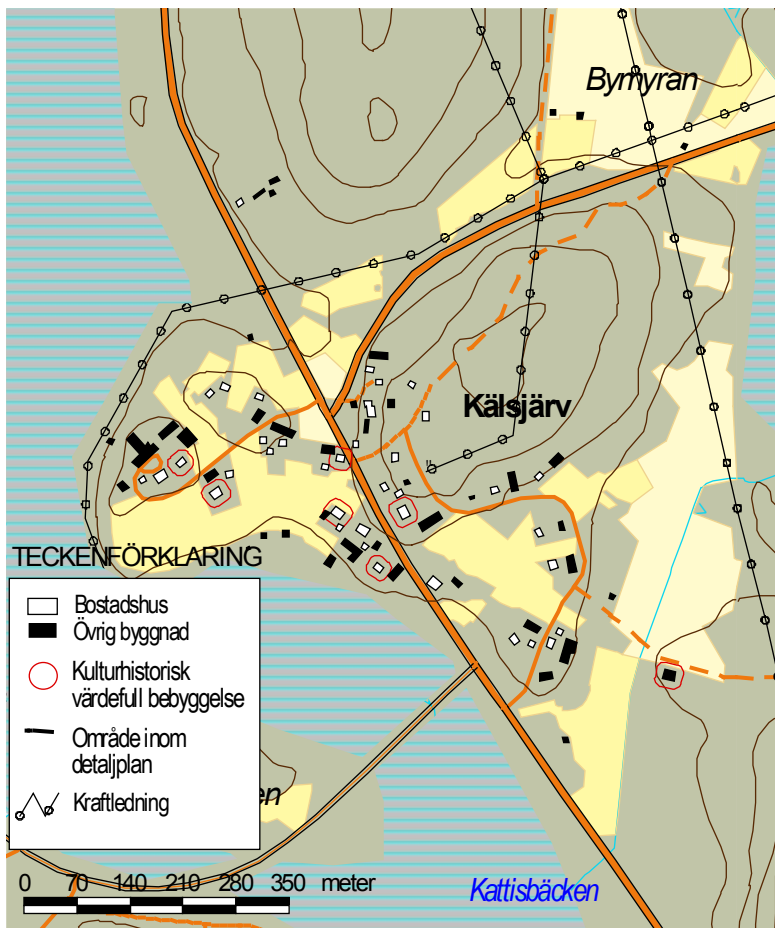
Befolkning: I Korpikå inklusive omgivande glesbygd bodde 140 personer 2007-12-31. Befolkningen har minskat i området med ca 8% sedan 2004.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Enskilda va-anläggningar.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Korpikå saknar detaljplaner och berör inte några riksintressen eller förordnanden. Det finns däremot många fornlämningar i byn och dess närhet. Orrträsk skjutfält ligger också nära byn.

Rekommendationer: Tillkommande bostadsbebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som an knyter till skogsbyn och andra landskapselement. Åkermarken bör inte tas i anspråk för bostäder. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer och till kultur/odlingslandskapet. Vid förändringar på befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner. Nybebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket. Nya bostädet bör lokaliseras till ett avstånd av minst 200 meter från jordbrukcentra.

B13. Källsjärv

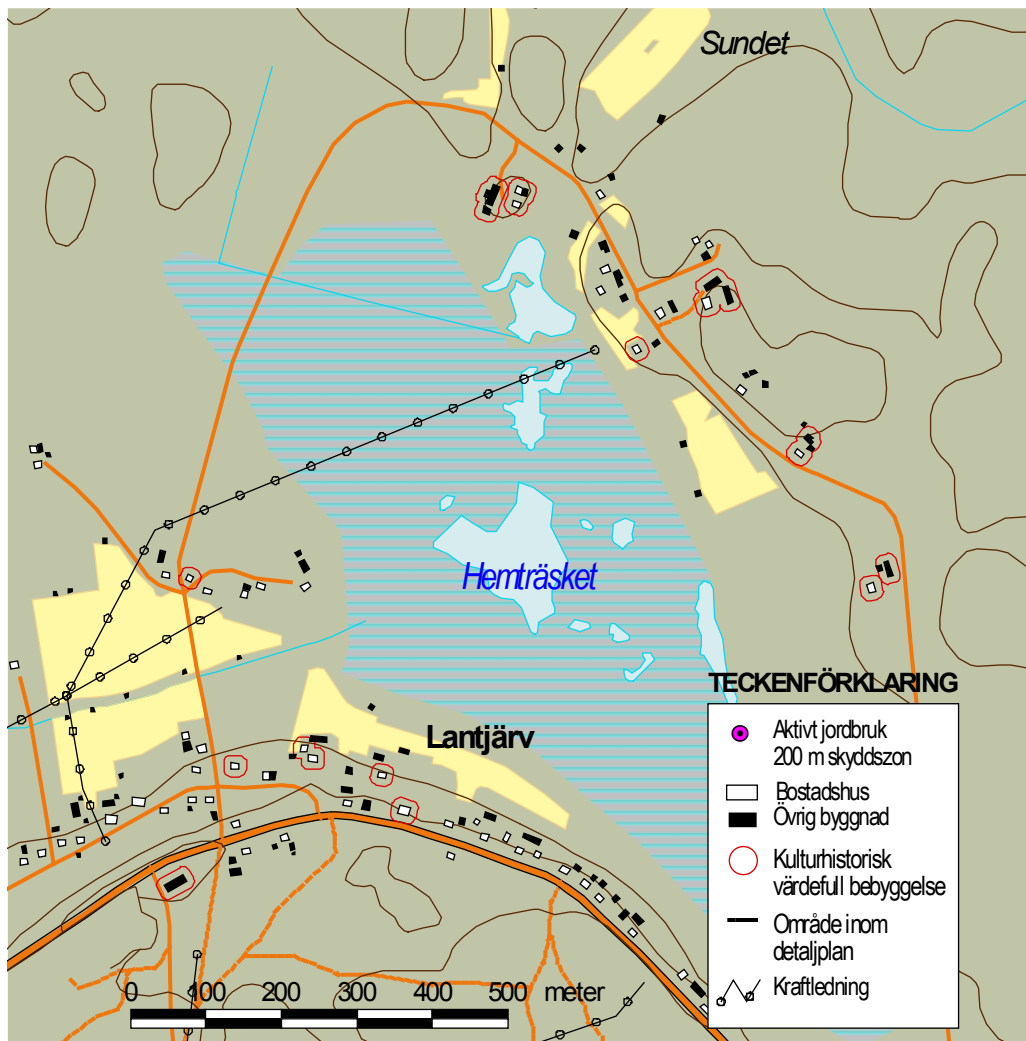
Beskrivning: Koloniserades på slutet av 1700-talet. Här fanns myrsåtter och möjligheter till mindre åkrar. Ägostrukturen visar än idag betydelsen av våtåttarna. Tätt relation mellan gårdar och åkrar. Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse finns främst på västra sidan av Vitvatensvägen på den gamla udde som försvann i och med att träsket dikades ut. Ny bebyggelse skall anpassas till befintliga miljön. Källträsket är en värdefull våtmark, klass II i våtmarksinventeringen.

Befolkning: I Källsjärv inklusive omgivande glesbygd bodde 2007-12-31 70 personer. Befolkningen har sedan 2004 minskat med ca 23%.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Kommunalt vatten, enskilda avlopp.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Saknas.

Rekommendationer: Tillkommande bostadsbebyggelse bör anpassas till landskapsbilden. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer och till kultur/odlingslandskapet. Vid förändringar på befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner.

B14. Lantjärv

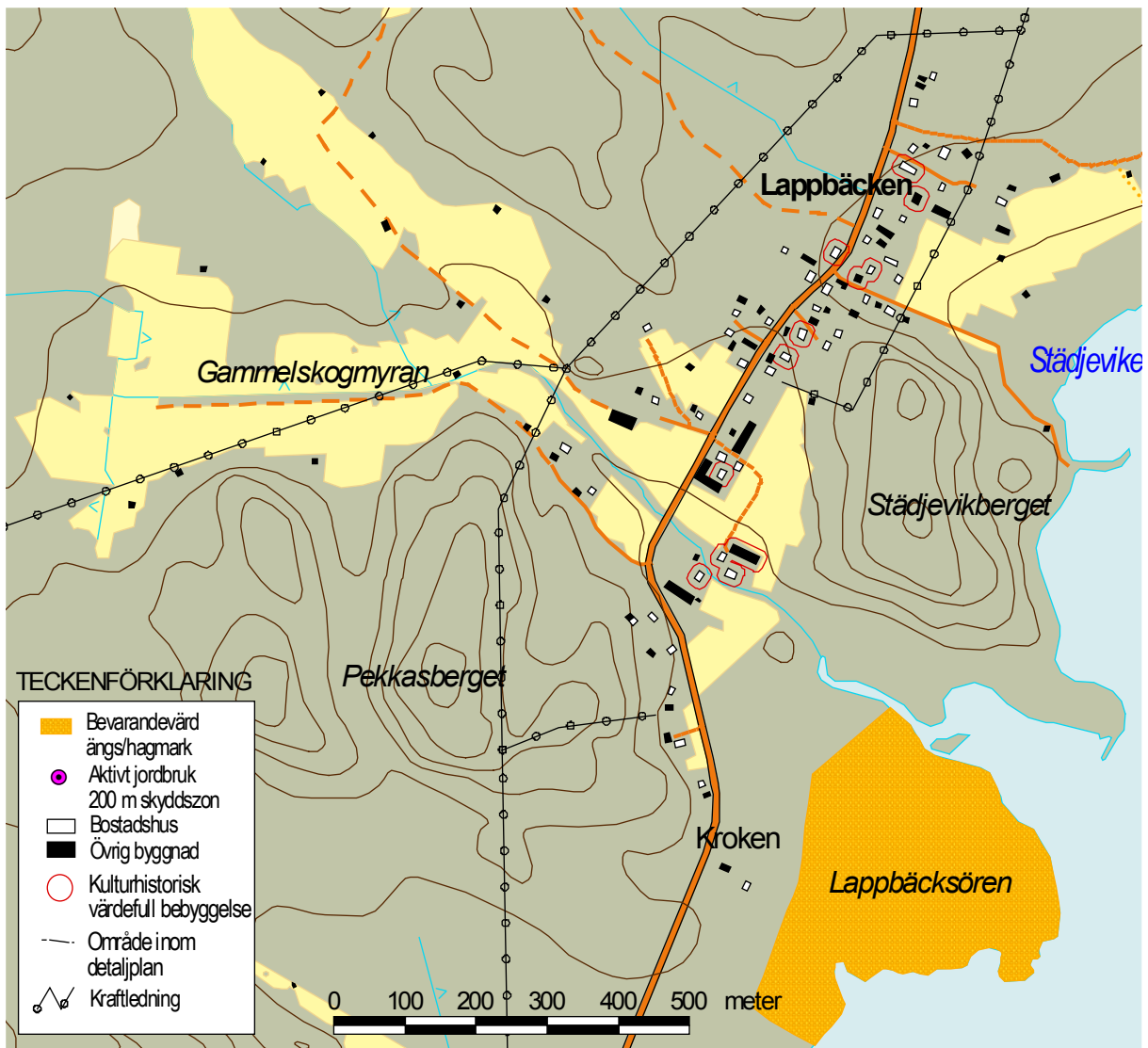
Beskrivning: Koloniserades på 1780-talet vid våtåtermarkerna kring Byträsket vars vattenstånd sänktes. Sk frälsenybygge upptaget år 1781. År 1871 fanns nio gårdar vilket tydde på en relativt snabb tillväxt. Kustlandsvägen passerade Lantjärv tills dess att nya E4:an anlades. Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse finns främst i byns norra del samt upp mot Sundet norr om Hemträsket.

Befolkning: År 2007-12-31 bodde 91 personer i Lantjärv, glesbygd och viken södra Lantjärv.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Samlingslokal. Skjutbana väster om byn.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Saknas.

Rekommendationer: Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bostadsbebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som an knyter till skogsbyn och andra landskapselement. Nybebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket.

B15. Lappbäcken

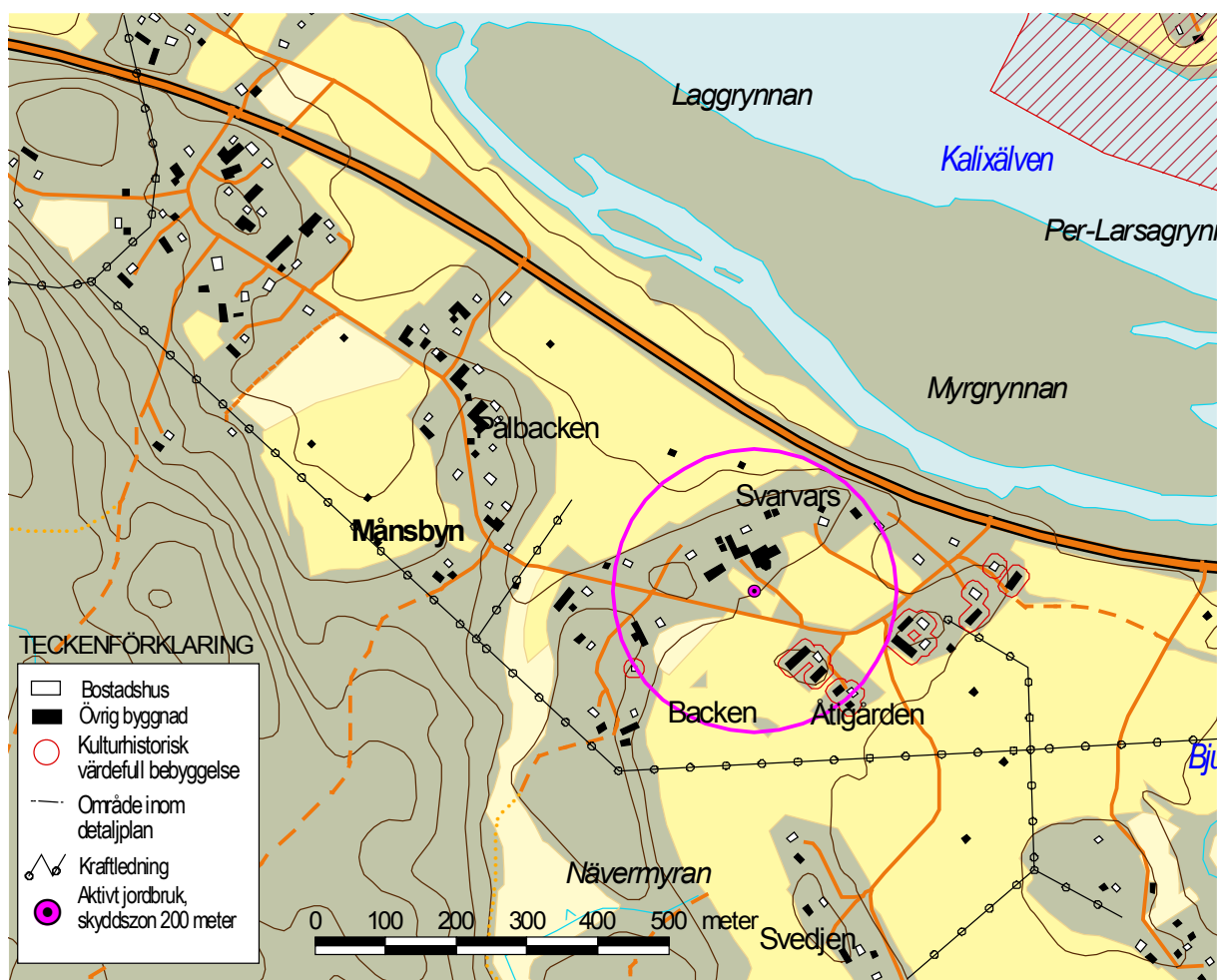
Beskrivning: Lappbäcken uppkommer som nybygge under första halvan av 1800-talet. I byn finns ett flertal fastigheter av kulturhistoriskt värde. Nordost om Lappbäcken finns lämningar efter Sandörsunds glasbruk, en gång världens nordligaste. En värdefull ängs- och hagmark finns vid Lappbäckssören.

Befolkning: I Lappbäcken bodde det 133 personer 2007-12-31 inklusive omgivande glesbygd. Befolkningsantalet är oförändrat sedan 2004.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Samlingslokal, småbåtshamn, kommunalt vatten och avlopp.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Lappbäcken ligger inom riksintresseområde för friluftslivet. Generellt strandskydd gäller 100 meter från kustlinjen.

Rekommendationer: Bebyggelse prioriteras. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer och till kultur/odlingslandskapet. Tillkommande bostadsbebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som an knyter till skogsbryn och andra landskapselement. Nybebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket.

B16. Månsbyn

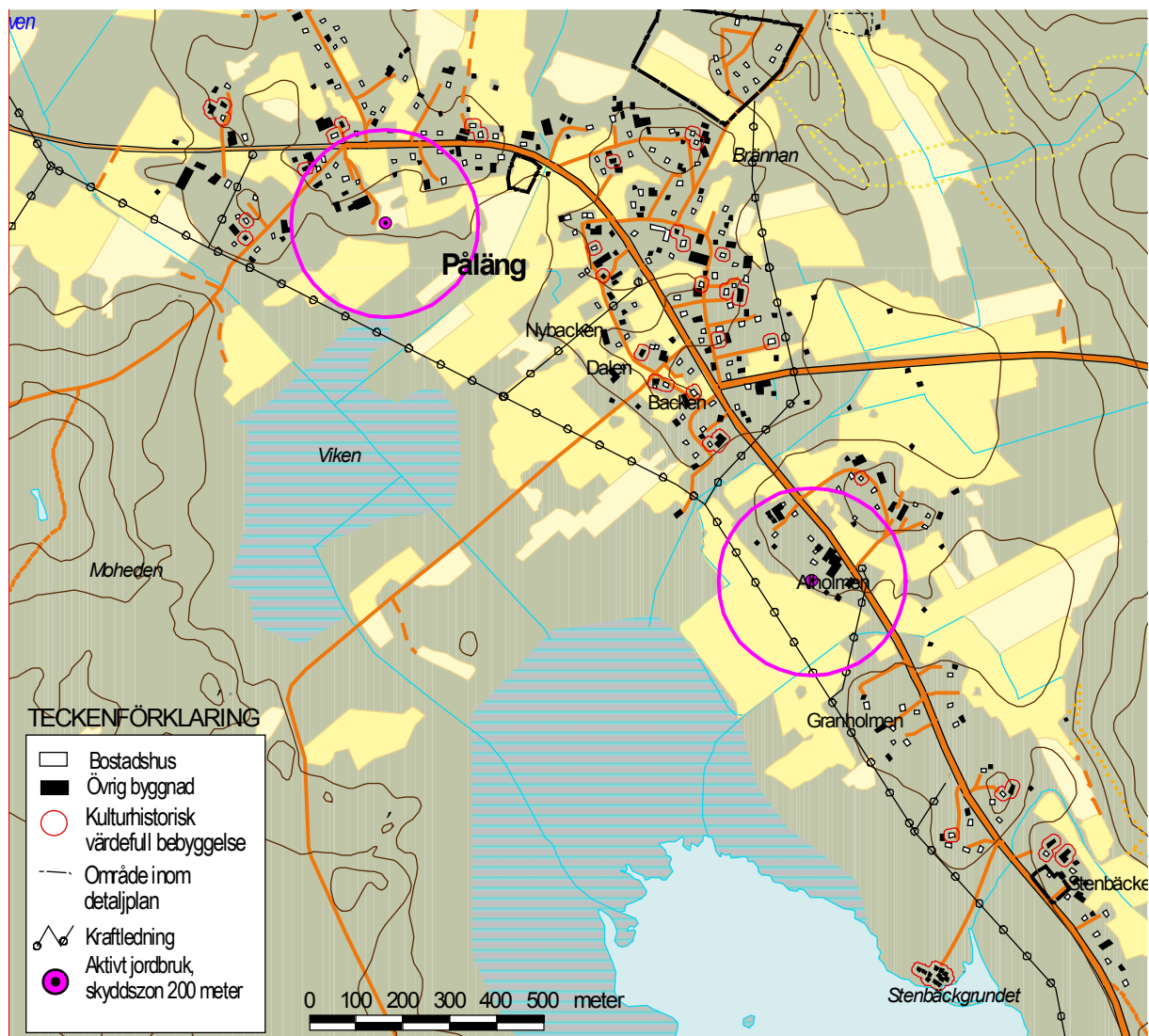
Beskrivning : Månsbyn hette under medeltiden Karmansbyn och tillhör de äldsta byarna i Kalix. Där fanns 8 gårdar redan 1543. Byn är uppdelad i två bydelar, Inre grannbyn i norr och Myran i söder. Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse finns inom hela byns område samt ner mot Svedjen och Lillheden. Jordbruksby vid E4 och älven med ett aktivt jordbruk med djurhållning.

Befolkning: Inklusivt Stråkanäs var invånarantalet 227 personer 2007-12-31. Befolkningsantalet är oförändrat sedan 2004.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Kommunalt vatten och avlopp.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Strandskydd gäller mot älven. Älven är av riksintresse för naturvård och friluftsliv. E4 är en riksintresseväg.

Rekommendationer: Tillkommande bostadsbebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Åkermarken bör inte tas i anspråk för bostäder. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Vid förändringar på befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner. Nybebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket. Nya bostäder bör lokaliseras på ett avstånd av minst 200 meter från jordbrukcentra.

B17. Påläng

Beskrivning: Påläng var omnämnd redan 1492. Typisk kustbondeby där fisket varit ett viktigt näringsfång. Redan på den första kartan från 1648 kan man se en tydlig uppdelning i två bydelar, Inettbyn väster om Byfjärden och Utettbyn öster om samma fjärd. Denna uppdelning kan än i dag anas i svackan mellan bydelarna. Öppenheten mellan bydelarna är av kulturhistoriskt värde och bör bibehållas. Intressant bebyggelse finns i bägge bydelarna med en koncentration i Utettbyn, den östra delen. Längs den gamla byavägen kan man få en bild av den gamla, oskiftade byn. Även mellan Pålänge och Pålängeå (i Nybruket samt på Björnholmen och på Stenbäckgrundet) finns bevarandevärda byggnader. I Pålängeå finns ett fornvårdsområde. I byn finns två aktiva jordbrukare med djurhållning.

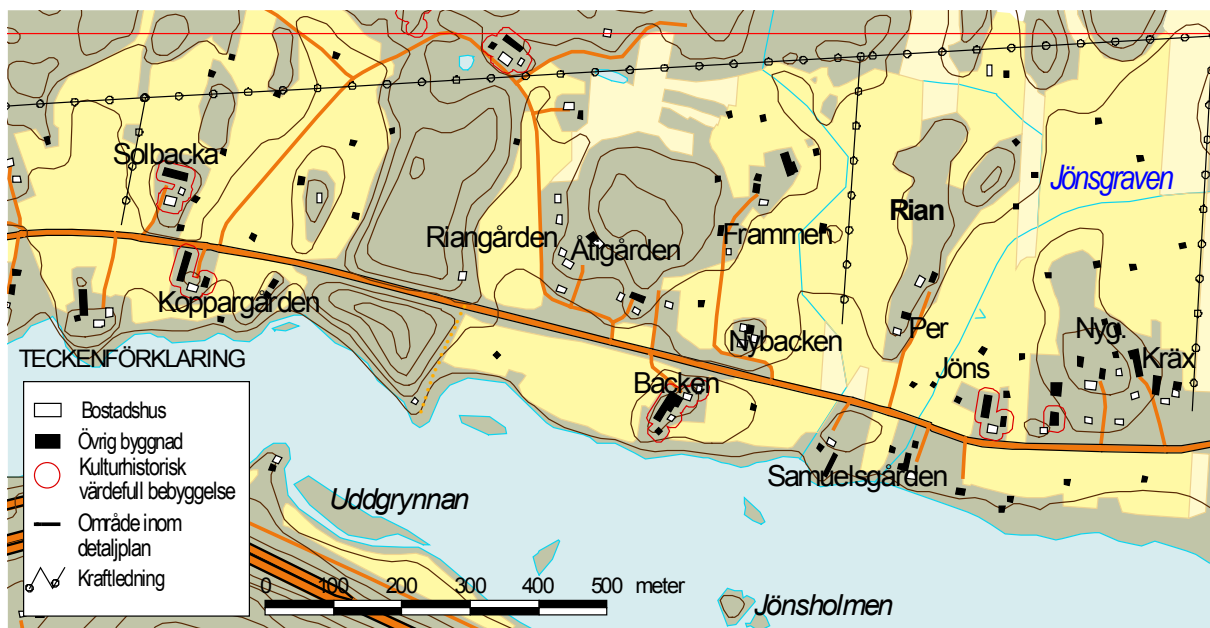
Befolkning: Befolkningen i Påläng och Nybruket uppgick 2007-12-31 till 377 personer, vilket är en ökning med ca 13% sedan år 2004.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: I byn finns grundskola F-6 samt barndaghem, skola, hembygdsgård,

isbana, elljusspår, skjutbana och småbåtshamn. Kommunalt vatten och avlopp.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Endast mindre delar av byn omfattas av detaljplan. Byn ligger inom riksintressområde för friluftsliv

Rekommendationer: Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bostadsbebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Åkermarken bör inte tas i anspråk för bostäder. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer och till kultur/odlingslandskapet. Vid förändringar på befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner. Nybebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket. Nya bostäder bör lokaliseras på ett avstånd av minst 200 meter från jordbrukcentra.

B18. Rian

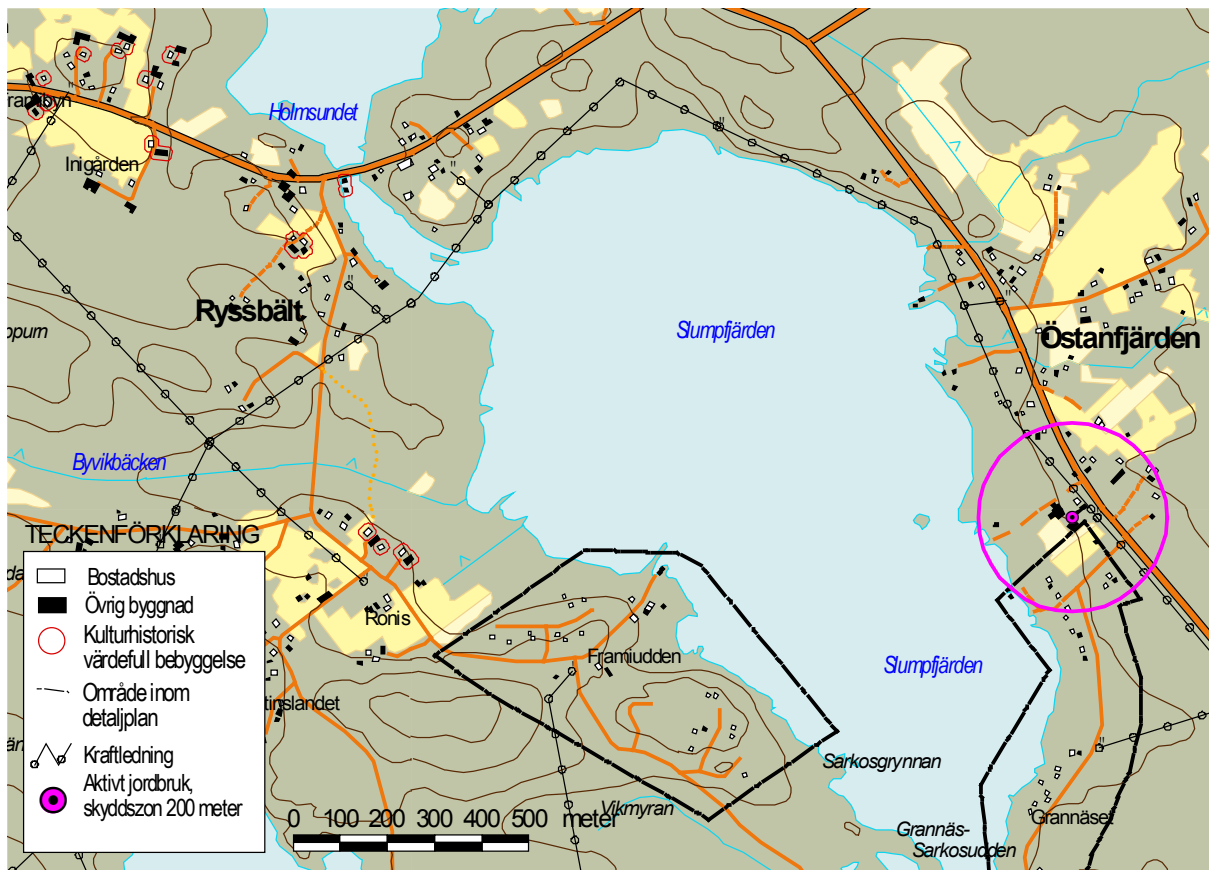
Beskrivning: Rian är en av de äldsta byarna i kommunen med 5 gårdar redan 1543. Byn innehåller en hög andel kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, både de gamla gårdarna längs älven och den yngre torpbebyggelsen längre in mot skogen. Området från Rian ned till Kalix har en mycket vacker landskapsbild och ett stort kulturmiljövärde. Byn finns upptagen i länets kulturmiljöprogram samt utgör klass I område i bevarandeprogrammet för odlingslandskapets natur och kulturvärden.

Befolkning: Antalet invånare uppgick 2007-12-31 till 130 personer. Invånarantalet har varit konstant sedan 2004.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Kommunalt vatten och avlopp

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Området är av riksintresse för naturvård, kulturminnesvård och friluftsliv. Generellt strandskydd gäller 100 meter från älven.

Rekommendationer: Tillkommande bostadsbebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som an knyter till skogsbryn och andra landskapselement. Åkermarken bör inte tas i anspråk för bostäder. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer och till kultur/odlingslandskapet. Vid förändringar på befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner. Nybebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket. Nya bostäder bör lokaliseras till ett avstånd av minst 200 meter från jordbrukcentra.

B19. Ryssbält-Östanfjärden

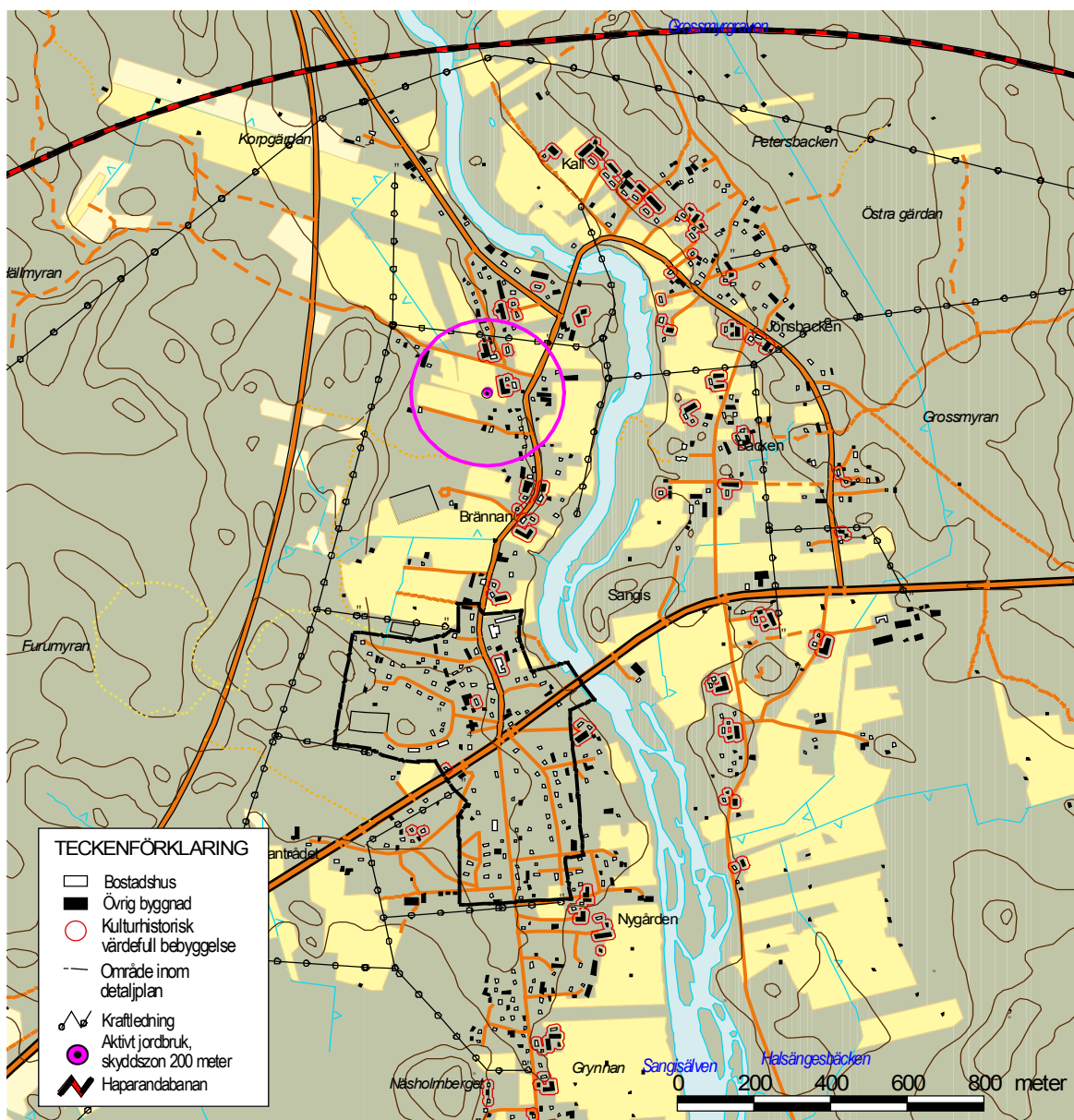
Beskrivning: Etablerades sannolikt någon gång mellan 1000-talet och 1400-talet men omnämndes först 1543. Typisk kustby som i äldsta tid var uppdelad i Iniby och Utannäset. Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse finns i Ryssbält, vid Sandsundet, i Östanfjärden och vid Bytorpet. Ett medelstort jordbruk finns i Östanfjärden.

Befolkning: Antalet invånare i Ryssbält-Östanfjärden-Sandsundet uppgick 2007-12-31 till 188 personer. Befolkningen i området har minskat med ca 7% sedan 2004.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Barndaghem, samlingslokal, isbana, gymnastiksal, tennisbana och småbåtshamn. Kommunalt vatten och avlopp i Östanfjärden. En mindre grupp i Ryssbält är anslutet till kommunalt avlopp, i övrigt enskilt avlopp.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Området är av riksintresse för friluftslivet. Generellt strandskydd gäller 100 meter från Slumpfjärden.

Rekommendationer: Bebyggelse prioriteras. Tillkommande bostadsbebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Åkermarken bör inte tas i anspråk för bostäder. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Vid förändringar på befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner. Nybebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket. Nya bostäder bör lokaliseras på ett avstånd av minst 200 meter från jordbrukcentra.

B20. Sangis

Beskrivning: Kustbondeby som etablerades redan under medeltiden. Äldsta skriftliga belägg 1539, redan då fanns 11-12 gårdar. Sangis är en utpräglad jordbruksby på välhävdade marker. Byn är belägen på ett deltaland bestående av finsediment och sand. Landskapet är relativt storskaligt med enstaka lador och öppna diken. På några av holmarna i älven förekommer bete. Kulturhistoriskt värdefulla byggnader finns i hela byn men med en koncentration dels i söder på Grynnan, dels uppe i nordost mellan Kall och Jönsbacken. Vid Kvarngårdarna väster om Sangis finns bevarandevärd byggelse med ett ur miljösynpunkt värdefullt kulturlandskap ned mot Sangisfjärden. Lämningarna av det gamla tegelbruket vid Marahällan är mycket bevarandevärda. Byn utgör klass I område i bevarandeprogrammet för odlingslandskapets natur och kulturvärden. Söder om byn vid Sangisälvens utlopp finns värdefulla våtmarker, klass I.

Befolkning: Antalet invånare uppgick 2007-12-31 till

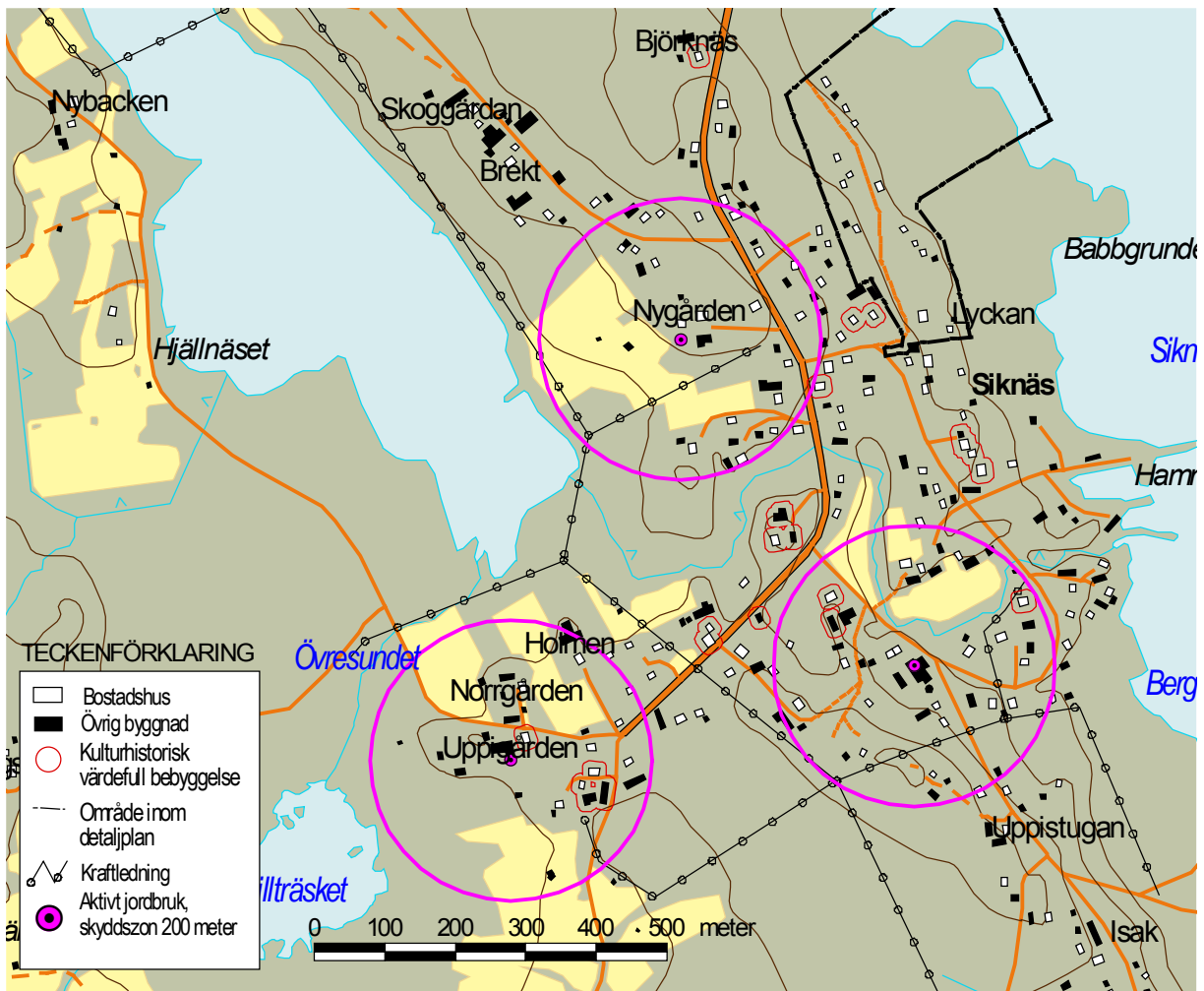
640 personer. Befolkningen har ökat med 19% sedan 2004.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Grundskola åk F-6, barndaghem, servicehus för äldre, samlingslokal, kyrka, isbana, bollplan, gymnastiksal, skjutbana, tennisbana, elljusspår, livsmedelsbutik, campingplats. Kommunala vatten- och avloppsanläggningar.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Centrala delen av Sangis täcks av detaljplaner. E4 är en riksintresseväg. Norrbottenskusten upp till E4 är av riksintresse för friluftslivet. Järnvägen och E4 är av riksintresse för kommunikationer. Generellt strandskydd gäller 100 meter från Sangisån utanför detaljplan.

Rekommendationer: Huvuddelen av Sangis omfattas av detaljplan vilken reglerar nytillkommande bebyggelse inom detaljplan. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer och till kultur/odlingslandskapet.

B21. Sikkäs

Beskrivning: Belägen mellan havet och våtmarkerna invid Byträsket och var en stor kustbondeby redan på medeltiden. Ett flertal kulturhistoriskt värdefulla byggnader inom byns centrala del samt i norr längs Byträskets östra sida. I Sikkäs finns tre medelstora jordbruk, alla med mjölkkor. Byn utgör ett klass I område i bevarandeprogrammet för odlingslandskapets natur och kulturvärden.

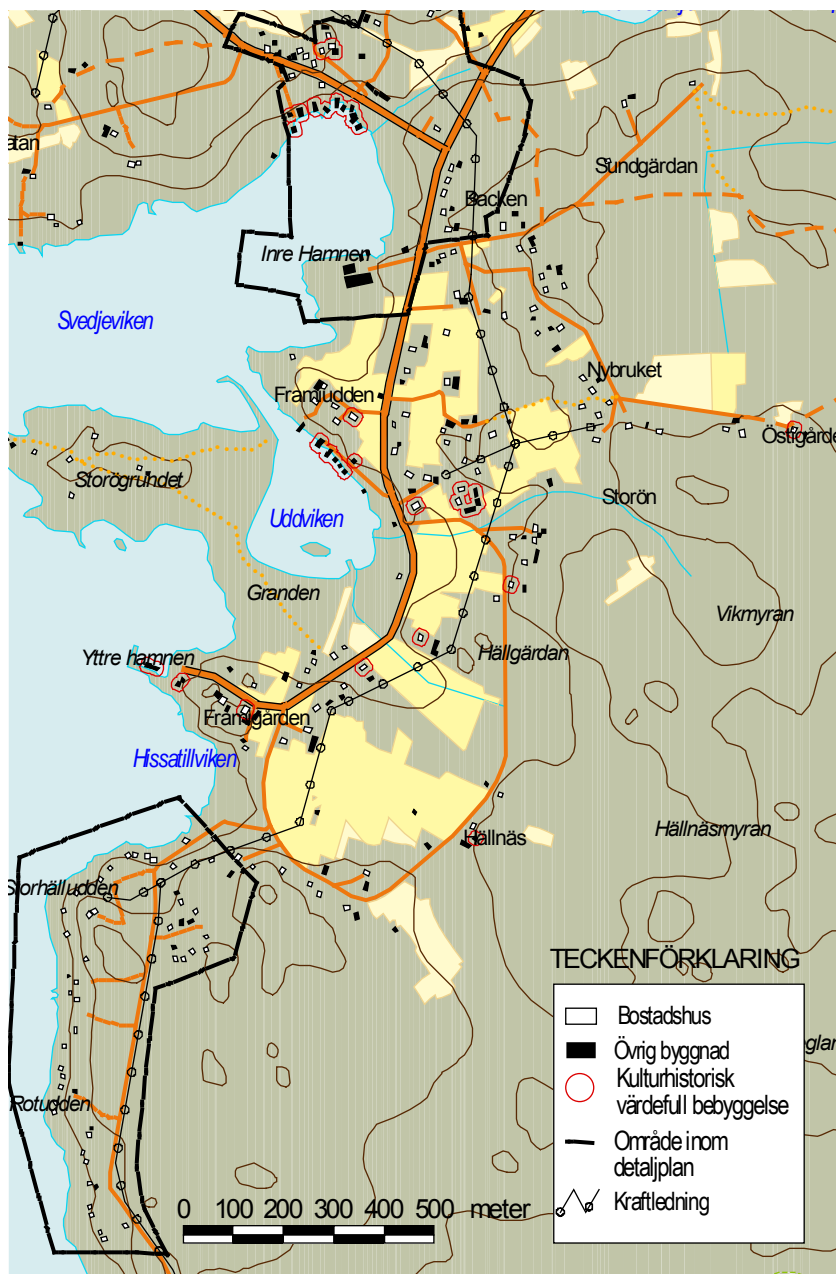
Befolkning: Antalet invånare i Sikkäs uppgick 2007-12-31 till 171 personer. Befolkningen har minskat med ca 7% sedan 2004.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Samlingslokal, småbåtshamn, badplats. Kommunalt vatten och avlopp. Sikkäs får sitt vatten från Rörbäck i Luleå kommun.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Delar av

byn täcks av detaljplan. Hela Norrbottenskusten inklusive Sikkäs utgör riksintresseområde för friluftslivet. Generellt strandskydd råder till 100 meters avstånd från strandlinjen.

Rekommendationer: Tillkommande bostadsbebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Åkermarken bör inte tas i anspråk för bostäder. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer och till kultur/odlingslandskapet. Vid förändringar på befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner. Nybebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket. Nya bostäder bör lokaliseras till ett avstånd av minst 200 meter från jordbrukcentra.

B22. Storön

Beskrivning: Tillhör de medeltida kustbondebyarna, äldsta belägg dock från 1539 med 4 gårdar. Var tidigare en ö skild från fastlandet av ett farbart sund, troligen ”Kompanasundet”. Detta sund med hamn är omnämnt redan 1374. Sjökrog fanns här på 1600-talet. Storön är idag centrum för länets yrkesfiske. Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse finns i anslutning till de hamnarna Hissatill, Uddviken, och Inre Hamnen

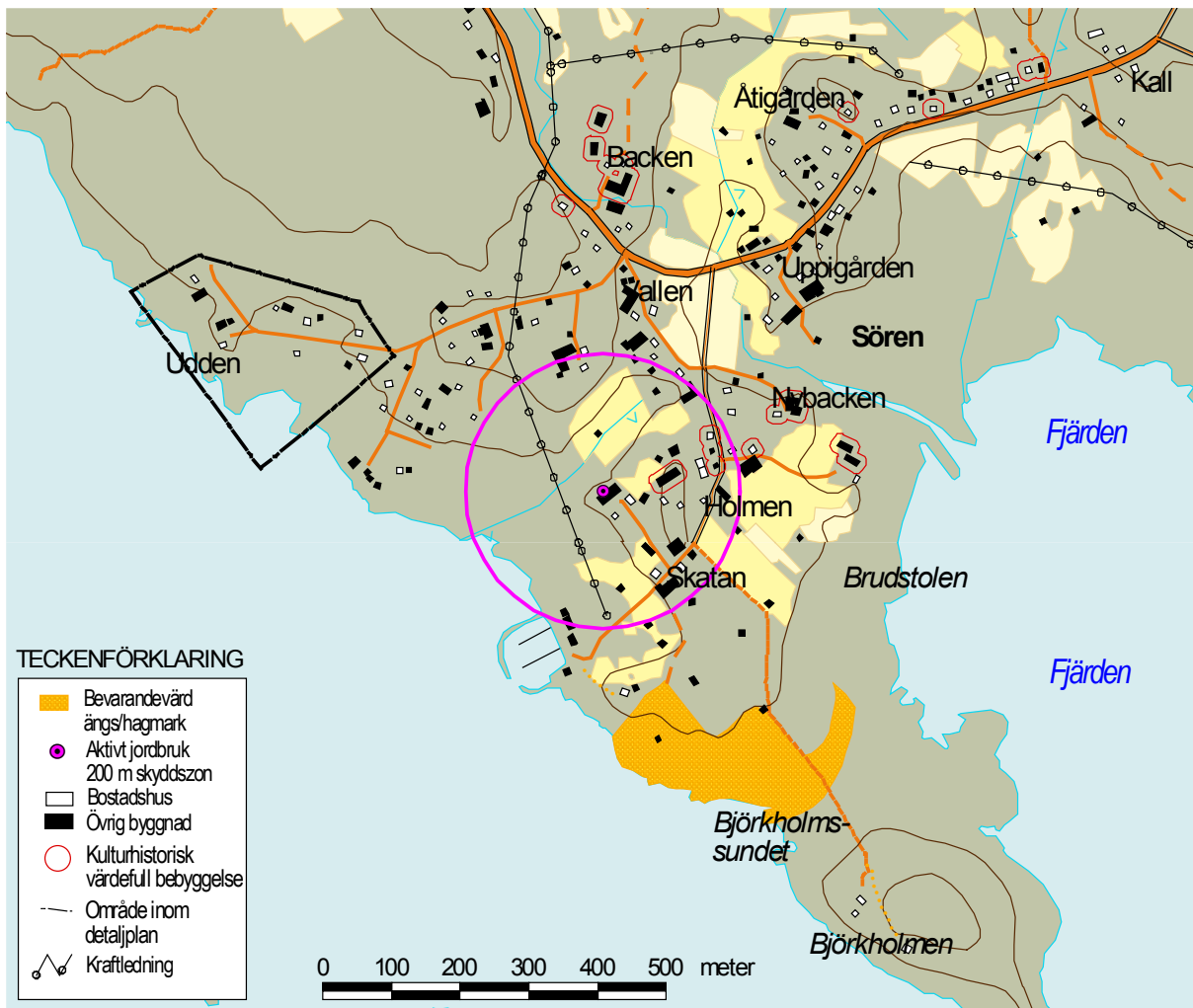
Befolkning: År 2007-12-31 bodde 159 personer i Storön. Befolkningsantalet har varit oförändrat sedan 2004.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Havsbad. Kommunala vatten och avloppsanläggningar.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: En detaljplan finns för norra delen av byn avsatt för industri- och småhusbebyggelse. I södra delen av byn finns en detalj-

plan för fritidsbebyggelse. Generellt standskydd råder. Hela byn ligger inom riksintresseområde för naturvård och friluftsliv.

Rekommendationer: Del av byn omfattas av detaljplan. Planbestämmelserna reglerar markanvändningen inom detaljplan. Huvudelen av den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen har skyddsbestämmelser i detaljplan. Tillkommande bostadsbebyggelse utanför detaljplan bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbrunn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Vid förändringar på befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner.

B23. Sören

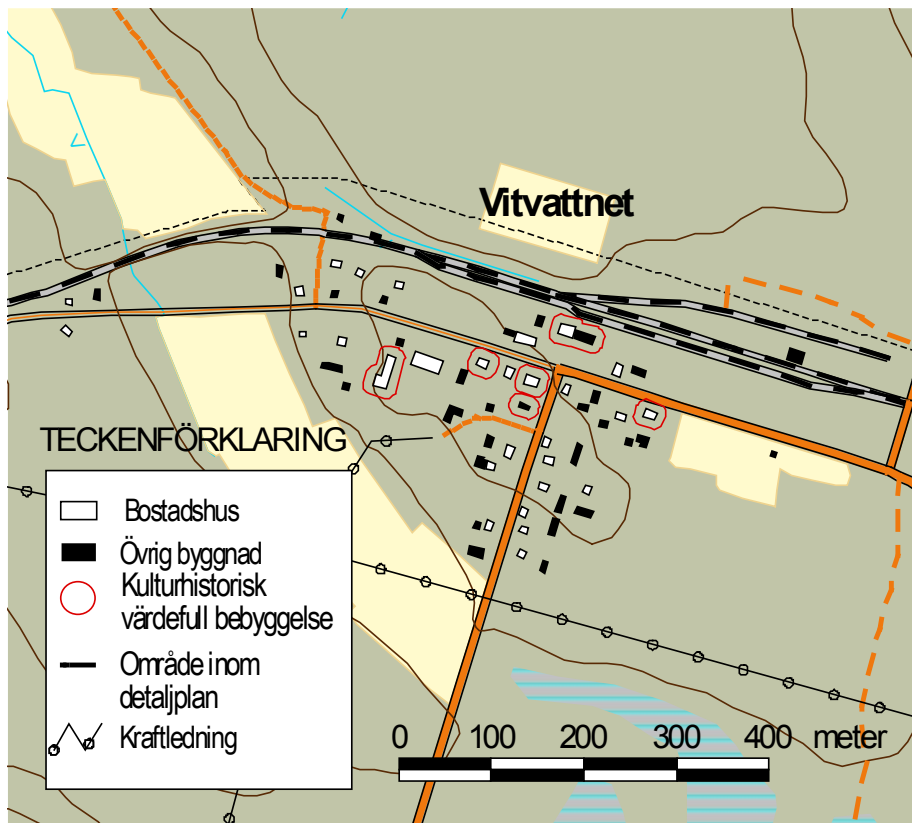
Beskrivning: Sören är en liten jordbruksby med medeltida ursprung. Odlingslandskapet är småbrutet med stenbundna betesmarker ned mot fjärden. På de delvis välhävda markerna finns ett antal lador, odlingsrösen och björkdungar. Yttersta delen av byn, bydelen Holmen har en stenbunden mycket fin naturbetesmark av högt värde. Byn finns upptagen i länets kulturmiljöprogram samt utgör klass I område i bevarandeprogrammet för odlingslandskapets natur och kulturvärden.

Befolkning: År 2007-12-31 bodde 126 personer i Sören inklusive omgivande glesbygd. Befolkningen har minskat i området med ca 13% sedan 2004.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Samlingslokal, småbåtshamn. Kommunalt vatten och avlopp

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Hela Norrbottenskusten inklusive Siknäs utgör riksintresseområde för friluftslivet. Generellt strandskydd råder till 100 meters avstånd från strandlinjen.

Rekommendationer: Tillkommande bostadsbebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyrn och andra landskapselement. Åkermarken bör inte tas i anspråk för bostäder. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer och till kultur/odlingslandskapet. Vid förändringar på befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner. Nybebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket. Nya bostäder bör lokaliseras till ett avstånd av minst 200 meter från jordbrukcentra.

B24. Vitvattnet

Beskrivning: Vitvattnet tillkom som ett stationssamhälle i samband med att järnvägen mellan Boden och Haparanda byggdes på 1910-talet. Har till skillnad mot en jordbruksby ett reglerat bebyggelsemönster. Byn saknar jordbruk. Flera byggnader av kulturhistoriskt värde.

Befolkning: År 2007-12-31 bodde 27 personer i Vitvattnet. Befolkningen har minskat med ca 37% sedan 2004.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Gymnastiksal, barndaghem, isbana, bollplan. Kommunalt vatten- och avlopp.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Järnvägen är av riksintresse för kommunikationer.

Rekommendationer: Tillkommande bostadsbebyggelse bör anpassas till landskapsbilden. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Vid förändringar på befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner.

B25. Vånafjärden

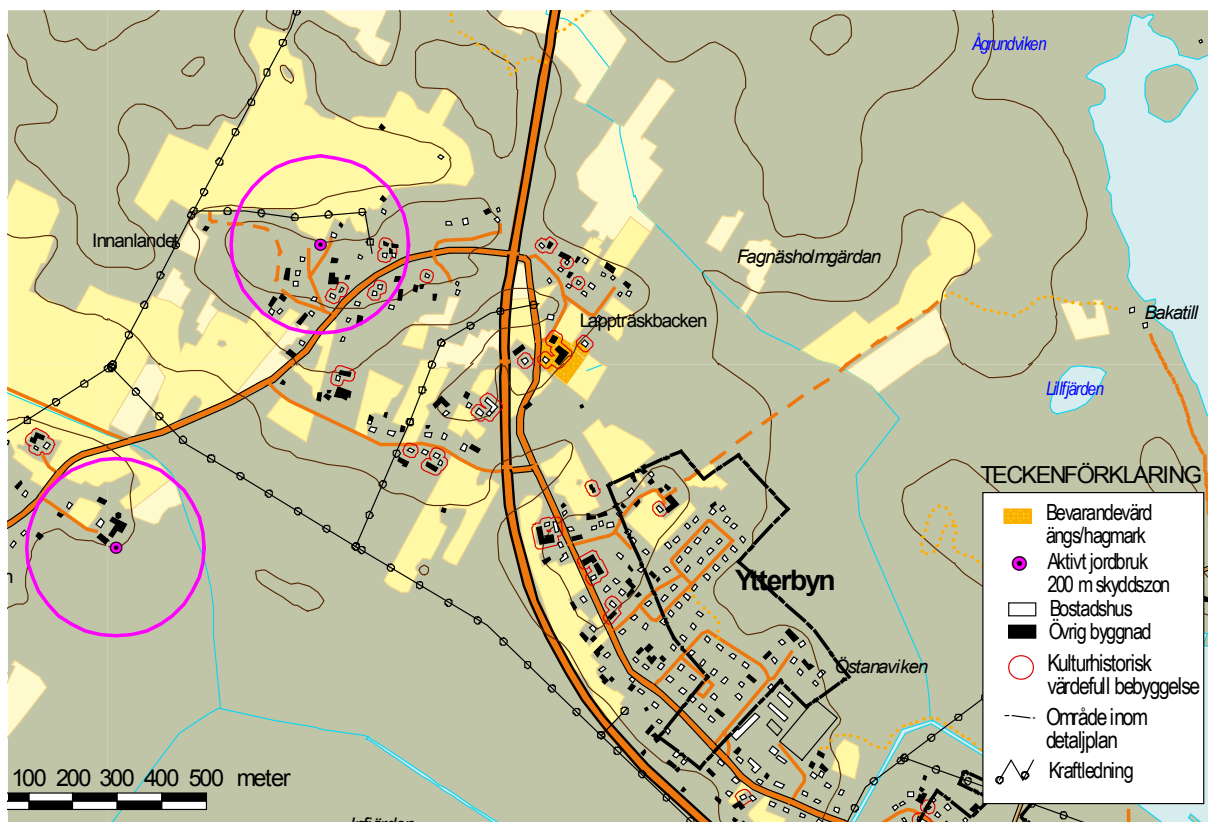
Beskrivning: Vånafjärden var en av de medeltida kustbondebyarna, tidigast omnämnd 1505, men existerade långt tidigare. Typiskt läge mellan hav och insjö med små odlingar och större slättermarker. Södra delen av byn består av arbetarsmåbruk som växte fram under industrialiseringen i slutet av 1800-talet. Jordbrukslandskapet är delvis svagt hävdad men på vissa ängar finns ängslador i skogsbrynen som är uttunnade. Byn är relativt kuperad med bebyggelse på de små höjderna. Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse finns i hela byn. Vånafjärden utgör klass II-område i bevarandeprogrammet för odlingslandskapets natur och kulturvärden.

Befolkning: Antalet invånare i Vånafjärden inklusive omgivande glesbygd var 109 st år 2007-12-31. Befolkningsutvecklingen har i stort sett varit konstant sedan 2004.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Motorstadion norr om byn. Kommunalt vatten och avlopp.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Generellt strandskydd gäller 100 meter från vattendrag.

Rekommendationer: Bebyggelse prioriteras. Hänsyn skall tas till kulturmiljö/odlingslandskap. Tillkommande bostadsbebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbryn och andra landskapselement. Nybebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket.

B26. Ytterbyn-Nyborg

Beskrivning: Ytterbyn är en medeltida kustbondeby troligen etablerad mellan 1000-talet och 1400-talet på ett antal små holmar. 1543 fanns så många som 11 gårdar. Ursprungligen låg byn på ett antal öar mot nuvarande Båtöfjärden. Byns areal har ökat av landhöjningen. Nyborgs sågverk tillkom under andra halvan av 1800-talet. Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse finns främst samlad i byns norra del vid Innanlandet och Lappträskbacken samt på Holmen och vid Målsön. Intill Målsön finns ett öppet kulturlandskap med ett flertal välbevarade lador. Det finns idag två aktiva jordbruk med djurhållning.

Befolkning: Antalet invånare var 1176 personer, inklusive Nyborg år 2007-12-31. Befolkningen i området har minskat med ca 2% sedan 2004.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Se Nyborg.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Se Nyborg.

Rekommendationer: Del av byn omfattas av detaljplan. Planbestämmelserna reglerar markanvändningen inom detaljplan. Tillkommande bostadsbebyggelse utanför detaljplan bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som anknyter till skogsbyn och andra landskapselement. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Vid förändringar på befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner.

B26. Ytterbyn-Nyborg

Beskrivning : Under andra halvan av 1800-talet etablerades ett sågverk i Nyborg. Det finns dock ingen bebyggelse kvar från sågverksepoken eftersom nya bostadsområden har tillkommit. Nyborg har vuxit fram som ett villasamhälle särskilt under 70-talet då Nyborgs befolkning ökade kraftigt. Den kulturhistoriskt finns främst samlad i byns norra del vid Inlandet och Lappträskbacken. Ytterfjärden är en sänkt sjö i syfte att utöka våtmarker. I den västra delen av Ytterfjärden ligger värdefull äng-och hagmark

Befolkning: Se Ytterbyn föregående sida.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Grundskola åk F-6, barndaghem, samlingslokal, gymnastiksal, bollplan, isbana elljusspår, småbåtshamn, tennisbana, livsmedelsbutik. Kommunalt vatten och avlopp.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: De mer tätbebyggda områdena i byn omfattas av detaljplan. Generellt strandskydd mot älven/havet.

Rekommendationer: Huvuddelen av Nyborg omfattas av detaljplan som reglerar bebyggelsen.

B27. Övermorjärv

Beskrivning: Medeltida jordbruksby vid goda, månghundraåriga odlingsmarker och med närhet till våtåtermarker och fiske. Övermorjärv har ett välbevarat kulturlandskap, tämligen oförändrad bystruktur, med anor från medeltiden. Öppet odlingslandskap med lador och hässjor. Byn finns upptagen i länets kulturmiljöprogram samt utgör klass I område i bevarandeprogrammet för odlingslandskapets natur och kulturvärden.

Befolkning: Antalet invånare i Övermorjärv inklusive Västannäs och Edet uppgick 2007-12-31 till 70 personer.

Service/Fritid/Teknisk försörjning: Kommunalt vatten enskilda avlopp. Badplats och kortfiskevatten i älven.

Detaljplaner/Förordnanden/Riksintressen: Området är av riksintresse för naturvård, kulturminnesvård och friluftsliv. Generellt strandskydd gäller 100 meter från älven.

Rekommendationer: Tillkommande bostadsbebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och helst inordnas i befintliga bebyggelsegrupper som an knyter till skogsbyn och andra landskapselement. Åkermarken bör inte tas i anspråk för bostäder. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer och till kultur/odlingslandskapet. Vid förändringar på befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner. Nybebyggelse får inte lokaliseras till områden som försvårar driften inom jord- och skogsbruket. Nya bostäder bör lokaliseras till ett avstånd av minst 200 meter från jordbrukcentra.

Jh. JORDBRUKSOMRÅDE MED SÄRSKILD HÄNSYN

Områden med höga natur- och kulturvärden. Inom dessa områden prioriteras jordbruksdriften. Särskild hänsyn skall tas till kulturmiljön och landskapsbilden. Ny bebyggelse skall anpassas till kulturmiljön och de lokala bebyggelsestraditionerna. Restriktivitet mot ny bebyggelse som kan försvåra för nuvarande och framtida jordbruksdrift.

Jh1. VALLEN-ÅKERÄNGET

Beskrivning: Vallen-Åkerängen ligger på östra sidan av Morjärvträsket och var i begynnelsen fäbodan till Övermorjärv, som sedermera fick en permanent bosättning. Landskapet är naturskönt, öppet, välhävdad med vallodling och betesmarker. Vacker utsikt från byn över Morjärvträsket. Bebyggelsen är blandad med endast enstaka välbevarade äldre gårdar. Utgör ett klass I objekt i länsstyrelsens program för bevarande av odlingslandskapet.

Rekommendationer: Vallen-Åkerängen har sitt största värde i landskapsbilden och det öppna kulturpräglade odlingslandskapet. Ny bebyggelse skall inordnas i befintliga bebyggelsegrupper och utformas med särskild hänsyn till den vackra landskapsbilden och det rika odlingslandskapet. Vid förändringar av befintlig bebyggelse skall stor hänsyn tas till det aktuella husets värde och karaktär samt den omgivande bebyggelsen och de lokala byggnadstraditionerna. Områdesbestämmelser bör upprättas över området.

Jh2. STORTRÄSKET

Beskrivning: Norr om Storträsket i norra delen av Kalix ligger byn Storträsk. På uddar och slutningar ned mot sjön ligger odlingslandskapet på gynnsamma sedimentmarker och sandiga moränbackar. Åkrarna och betesmarkerna är småbrutna och omväxlande med öppna diken, åkerholmar, björkridåer vid vattnet samt ett tiotal lador. Den odlade marken avbryts av skogsdungar med stort inslag av löv. Området är välhävdad. Bebyggelsen är blandad med merparten från 1920-40-talet. Några äldre timrade gårdar finns kvar. Utgör ett klass II objekt i länsstyrelsens program för bevarande av odlingslandskapet.

Rekommendationer: Storträsket har sitt största värde i landskapsbilden och det öppna kulturpräglade odlingslandskapet. Ny bebyggelse får inte placeras på hävdad åkermark. Stor hänsyn skall tas till jordbruksnäringen vid etablering av nya bostäder. Vid utformning av ny bebyggelse skall stor hänsyn tas till landskapsbilden

Jh3. STORSIEN

Beskrivning: Storsien ligger nordväst om Kalix och har rötter ned 1700-talets agrara expansion då byn upptogs som ett nybygge. Odlingsmarken ligger på bägge sidor om Korpikåns dalgång. Markerna är delvis stor-skaliga men kan uppvisa enstaka lador och öppna diken. I byn finns ett par äldre gårdar, men den hu-

vudsakliga bebyggelsen är modernare. Utgör ett klass II objekt i länsstyrelsens program för bevarande av odlingslandskapet.

Rekommendationer: Byn har sitt största värde i landskapsbilden och det öppna kulturpräglade odlingslandskapet. Ny bebyggelse får inte placeras på hävdad åkermark. Stor hänsyn skall tas till kulturmiljö/odlingslandskap samt pågående jordbruksdrift vid etablering av nya bostäder. Vid utformning av ny bebyggelse skall stor hänsyn tas till landskapsbilden

Jh4. ÖKVATTNET

Beskrivning: Söder om Ökvattnet finns ett omfattande ladlandskap på marker som under lång tid varit viktiga för slåttern. Ladorna är ofta anlagda tvärs över öppna diken. Trots att hävden är svag, i vissa fall är området helt ohävdad, är landskapet bevarandevärdt. Ingår i Länsstyrelsens bevarandeprogram klass II där klass I är mycket högt bevarande.

Rekommendationer: Ladlandskapet bör i största möjliga mån bevaras. Framst gäller det att understödja jordbruket så att landskapet kan hållas öppet.

Jh5. KVARNGÅRDARNA

Beskrivning: Kvarngårdarna består av ett välhävdad ladlandskap med färbete beläget mellan E4:an och Sangisfjärden. Genom området rinner Kvarnbäcken i vilken Sangis bys kvarnplats var belägen. Utgör ett klass II objekt i länsstyrelsens program för bevarande av odlingslandskapet.

Rekommendationer: Byn har sitt största värde i landskapsbilden och det öppna kulturpräglade odlingslandskapet. Ladlandskapet bör i största möjliga mån bevaras. Framst gäller det att understödja jordbruket så att landskapet kan hållas öppet.

Jh6. RÅNÖGÅRDARNA

Beskrivning: Rånögårdarna är ett skärgårdshemman upptagen under 1700-talet med anledning av den goda skogen på ön. Odlingslandskapet är öppet och varierat med lador, hässjor, öppna diken, björkdungar samt en hög andel kulturhistorisk värdefull bebyggelse. Inom området finns ett flertal hamnar vilket tydligt visar sambandet med det betydelsefulla fisket. Rånögårdarna är den östligaste av landets skärgårdsbyar. Området är ohävdad och det finns inte någon fast befolkning på ön. Utgör ett klass I objekt i länsstyrelsens program för bevarande av odlingslandskapet, samt klass I objekt i länets kulturmiljöprogram.

Rekommendationer: Rånögårdarna har ett högt värde på grund av att de utgör ett av få exempel på odlingslandskap i Norrbottens skärgård. Framst gäller det att understödja insatser som bidrar till att landskapet kan hållas öppet. Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt den värdefulla bebyggelsemiljön, hamnen, kultur/odlingslandskapet. Vid förändringar på befintlig bebyggelse

eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner.

E. BEVARANDEOMRÅDE FÖR EKOLOGI/ NATUR OCH KULTURMILJÖVÅRD/ FRILUFTSLIV

Områden med betydelsefulla natur-och kulturvärden. Bevarandebeståndet prioriteras. Förändrad mark och vattenanvändning som kan påverka den ekologiska miljön, naturvårdens, och friluftslivets intressen negativt

skall undvikas. Skogsbruk bör bedrivas med särskild hänsyn enligt 30 § skogsvårdsförordningen. Generellt gäller att hänsyn skall tas till forn- och kulturlämningar.

E1. KALIX ÄLV

Beskrivning: Av vattenkraftsutbyggnad opåverkad storälv. En av Sveriges få orörda stora älvar. Älven är intakt som laxälv och är ett representativt område för Kalixpinne. Älven med närområdet har unika skyddsvärden, främst geologiska och sociala. Som orörd älv med intakta stränder och strömmar, som ej påverkats av uppdamningar och regleringar, har Kalix älv även mycket höga botaniska och zoologiska skyddsvärden. Särskilt forssträckorna är av största värde för naturvärden.

Högsta naturvärde och utpekad som riksintressant samt Natura 2000-område för natur- och kulturvård, friluftsliv samt fritidsfiske.

Rekommendationer: Inga åtgärder får vidtas som kan påverka den biologiska mångfalden negativt i älven och dess stränder. Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till natur och friluftslivets intresset. Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

E2. TÖRE ÄLV

Beskrivning: Mindre, oreglerad skogsälv. Högt naturvärde. Älven omges av ett småbrutet, naturskönt landskap.

Rekommendationer: Inga åtgärder får vidtas som kan påverka den biologiska mångfalden negativt i älven och dess stränder. Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till natur och friluftslivets intresset. Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

E3. KORPIKÅN

Beskrivning: Upphållsplats för bäver. Kanotled. Högt naturvärde.

Rekommendationer: Inga exploaterings- eller arbetsföretag får vidtas som kan försämra vattenkvaliteten eller vattenbalansen i ån. Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till natur och friluftslivets intresset. Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

E4. KALIX YTTRE SKÄRGÅRD

Beskrivning: Naturreservat bildat 1997. Reservatet omfattar 21 öar och sträcker sig 25 km i östvästlig riktning omfattande öar sydväst om Storön till öar söder om Granön och ingår även i Natura 2000. Öarna domineras av låglänt moränmark men det förekommer även renspolade hällar och klapperfält. Träd-skiktet är glest eller saknas på samtliga öar. Många öar är värdefulla fågellokal. Västra sidan av Gräddmanhällan hyser ett extremt östligt bestånd av Hundstarr.

Följande öar ingår i reservatet:

Innerstgrundet, fågelö

Mittgrundet, fågelö

Västra Gräddmanhällan, geologisk intressant ö, hyser ett extremt östligt bestånd av hundstarr.

Östra Gräddmanhällan, geologisk intressant ö

Slätbådan, frodig växlighet

Stenen, frodig växlighet

Stengrund, frodig växlighet

Tjärugrundet, frodig växlighet

Kusen, sandrik ö, fd fågelskyddsområde. Rikt fågelliv. Landstigningsförbud 1/5-31/7.

Lutskärsgrynnan, fågelö, hyser bla roska och rödbena.

Lilla Gubben, fågelö

Mellangubben, fågelö

Stora Gubben, fågelö

Stora Gumman, fågelö

Lilla Gumman, fågelö

Troppören, fågelö

Börstskärsbådan, fågelö, hyser grågås

Halsögrundet, fornlämningar, fågelö. Labb häckar på ön.

Rekommendationer: Markanvändningen är reglerad genom reservatföreskrifter som skall efterlevas.

E5. LIKSKÄR

Beskrivning: Naturreservat och Natura 2000 område. Ögrupp med både högt värde för natur, friluftsliv och vetenskapligt värde. Naturreservatet består av 25 namngivna öar och en del mindre stengrund. Kalkhaltig berggrund saknas till skillnad från t.ex. på Rånön. Floran är växlande från havsbadväxter till rena fjällväxter. Gran dominerar skogsområdena. Bland den varierande floran på Renskär kan nämnas: Hällbräken (*Woodsia ilvensis*), vildkalla (*Calla palustris*) och jungfru-Marie nycklar (*Dactylorhiza*). Vidare växer bl a hässlebrodd (*Millium effesum*), vanligt saltgräs (*Puccinellia retroflexa*), liljekonvalj (*Convallaria majalis*) och strandviva (*Primula sibirica*).

Några av småöarna är goda häckningsplatser för speciellt silvertärna, silltrut och tobisgrissla. På den största ön finns bl a dalripa, orre och tallbit. Övriga intressanta observationer är bl.a. storskarv, grågås, fiskgjuse, kustpipare och strandskata.

Landstigningsförbud 1/5 - 31/7 på de östligaste småöarna.

Inom området finns komplexa fornlämningsmiljöer med befintliga välbevarade fiskeläger.

Rekommendationer: Området är naturreservat där endast länsstyrelsen kan ge dispens för uppförande av nya byggnader. Rätt till nybyggnad bör förbehållas yrkes- eller binäringsfiskare eller sådana med stark anknytning till området. Nybyggnader skall utformas enligt upprättad principritning och målas med slamfärg. Lokaliseringen av nybyggnader skall ske i samråd med Länsstyrelsen och antikvarisk expertis med hänsyn till den rika förekomsten av fornlämningar inom området.

E6. ERIKSÖRNEN – SVARTHOLMEN

Beskrivning: Naturreservat bildat 1944 och Natura 2000-område. Öarna utgör en rest av den forna urskogen i Norrbottens kustland. Öarna är goda exempel på orörd skärgårdsnatur samt bra fågellokaler. Mycket högt naturvärde.

Rekommendationer: Markanvändningen är reglerad genom reservatföreskrifter som skall efterlevas.

E7. RÅNÖN

Beskrivning: Intressant ö för det rörliga friluftslivet, flora och fauna. Högt naturvärde.

Rekommendationer: Restriktivitet mot ny bebyggelse. Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till naturvårdsintresset och kulturvårdsintresset. Kalhyggenas storlek bör begränsas. Dikning, plöjning och liknande skogsbruksåtgärder bör undvikas. Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

E8. SIKSUNDSÖN – SIKSUNDET

Beskrivning: Kalkkrävande, intressant flora. Högt naturvärde. Intressant sund och område. Kalkrik berggrund med många kalkkrävande växter.

Rekommendationer: Restriktivitet mot ny bebyggelse. Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till natur, friluftsliv och landskapsbild. Täkter, dikning och skogsgödsling samt åtgärder som medför markslitage bör undvikas. Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

E9. NORRA BERGÖN

Beskrivning: Intressant för friluftsliv, flora och fauna. Anläggningar för båtfarande vid Kohamm. Ön delvis påverkad av modernt skogsbruk. Högt naturvärde.

Rekommendationer: Restriktivitet mot ny bebyggelse. Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till natur och friluftsliv i området. Ny bebyggelse för det rörliga friluftslivets behov får uppföras under förutsättning att detta ej inverkar menligt på naturmiljön. Övrig bebyggelse bör ej tillåtas. Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

E10. SÖDRA BERGÖN

Beskrivning: Intressant för friluftsliv, flora och fauna. Ön delvis påverkad av modernt skogsbruk. Högt naturvärde.

Rekommendationer: Restriktivitet mot ny bebyggelse. Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till natur och friluftsliv i området. Ny bebyggelse för det rörliga friluftslivets behov får uppföras under förutsättning att detta ej inverkar menligt på naturmiljön. Övrig bebyggelse bör ej tillåtas. Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

E11. STORA HUVÖN

Beskrivning: Skogligt och botaniskt intressant område. Högt naturvärde. Vacker skärgårdsö med fina badstränder och ett större klapperstensfält. Berget är 42 meter högt och stupar brant ner i havet. Vacker utsikt. På bergets topp växer martallar. Mycket högt naturvärde.

Rekommendationer: Området skall lämnas orört. Om skogsbruk skall bedrivas skall detta ske med särskild hänsyn till natur, friluftsliv och landskapsbild. Inga exploateringsföretag får vidtas som kan påverka floran och faunan. Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

E12. HASTASKÄRET – HASTASKÄRSGRUNDET

Beskrivning: Öar med rik kalkflora. Rika förekomster av dolomit och kimberlit. Högt naturvärde.

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till natur och rörligt friluftsliv. Ny fritidsbebyggelse bör ej tillåtas. Anläggningar för turism och rörligt friluftsliv kan tillåtas om det är förenligt med naturvårdsintresset. Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

E13. HALSÖN

Beskrivning: Botaniskt värdefulla ö. Högt naturvärde. En del större öar med isstörda strandängar som är av stort botaniskt värde. Sanddynerna på Halsön har särpräglad vegetation.

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till naturvård och friluftsliv. Inga exploateringsföretag får vidtas i området. Ny bebyggelse bör ej tillkomma. Anläggningar för turism och friluftsliv kan dock få uppföras under förutsättning att naturmiljön inte påverkas negativt av etableringen. Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

E14. GRANÖN

Beskrivning: Botaniskt värdefull ö. Högt naturvärde. En av de större öar med ispåverkade strandängar som är av stort botaniskt värde.

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till naturvård och friluftsliv. Inga exploateringsföretag får vidtas i området. Nya fritidsbostäder bör ej tillkomma. Anläggningar för turism och friluftsliv kan dock få uppföras under förutsättning att naturmiljön inte påverkas negativt av etableringen.

Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

E15. BJÖRN

Beskrivning: Naturreservat bildat 1997 från ett fd Domänreservat. Reservatet ingår även i Natura 2000 och Björnrevet, som ingår i reservatet, har landstigningsförbud 1/5 – 31/7. Reservatet består av följande öar :

Björn, naturskog, fornlämningar
Björnrevet, fågelskyddsområde,
Björngrundet, rik kärlväxtflora
Malgrundet, vacker utflyktsholme.

Rekommendationer: Markanvändningen är reglerad genom reservatföreskrifter som skall efterlevas.

E16. GRANHOLMEN

Beskrivning: Naturreservat bildat 1997, fd. domänreservat som även ingår i Natura 2000. Naturskogsområde med relativt stor förekomst av lågor i olika grovlek och nedbrytningsklasser. Vedsvampen harticka förekommer ofta i vissa skogspartier. Granholmen har ett västligt och östligt höjdparti som utgörs av renspolade hållmarker. På ön finns även fornlämningar.

Rekommendationer: Markanvändningen är reglerad genom reservatföreskrifter som skall efterlevas.

E17. STORÖN

Beskrivning: Skogligt och botaniskt intressant område, där vissa delar är skyddade med Biotopskydd för sin naturskogsartade skog eller ingår i Natura 2000 för sina rikkärr med fina orkidélokaler. Högsta naturvärde. Halvön är sedan gammalt känd för sin rika och särpräglade växtlighet. Varierad topografi och hydrologi, kalkrik berggrund och ett relativt sommarvarmt samt höstmilt kustklimat bidrar till detta. En stor mängd sällsynta och kalkkrävande arter finns Storön. Bl.a. kan nämnas guckusko (*Cypripedium calceolus*), norna (*Calypso bulbosa*), ängsnycklar (*Dactylorhiza incarnata*) och finbräken (*Cystopteris montana*), vilka växer i rikligt antal på ett flertal platser inom området. Dessutom växer här det sällsynta knottblomstret (*Malaxis monophylla*) och ett flertal sällsynta mossor. Storön är en märklig mosaik av myr- och skogsområden. Delar av halvön är påverkade av modernt skogsbruk.

Rekommendationer: Riksintressant naturvårdsobjekt där skogsbruket bör visa särskild hänsyn mot de starka naturvårdsintressena i området. Dikning, plöjning, täkter och dylika exploaterings företag bör ej tillåtas. Restriktivitet mot ny bebyggelse. Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

E18. TRUTSKÄR

Beskrivning: Naturreservat och Natura 2000 område. Ö som har påverkats lite av det moderna skogsbruket vilket ger goda förutsättningar för utvecklandet av ett naturskogstillstånd. Ön är intressant ur botanisk synpunkt bla

förekommer den sälsynta strandvivan längs öns stränder. Naturreservat sedan 1997.

Rekommendationer: Markanvändningen är reglerad genom reservatföreskrifter som skall efterlevas.

E19. ÖRARNA-STORÖREN

Beskrivning: Objektet ligger i ett geologiskt intressant område. Här finns en stora dolomitförekomster som sätter sin prägel på växtligheten. De grunda djupt inflikade vikarna hyser sällsynta vattenväxter. De skydde vikarna utgör tillhåll före olika fågelarter.

Botaniskt mycket värdefull vik. Längst in i viken finns sumpkärrsvegetation med rik vegetation av sprängört, knappsav, topplösa och hästsvans. Utanför stranden växer en tät submers vattenvegetation med hårslinga, gropnate, uddnate, höstlånke och nord och tretalig slampkrypa. Här samlades en kransalg som visade sig vara den nyupptäckta arten *Chara braunii*.

Rekommendationer: Inga åtgärder får vidtas som kan rubba den ekologiska balansen inom området, vilket innebär att nybebyggelse inte kan tillåtas vid stränderna, ej heller andra exploateringsföretag.

E21. MASSAN

Beskrivning: Fd. Domänreservat som 1997 ombildades till naturreservat. Natura 2000 område. Skogsklädd obebyggd ö med rikt fågelliv, bla grågås, trut, fisktärnor.

Rekommendationer: Markanvändningen är reglerad genom reservatföreskrifter som skall efterlevas.

E22. FREVISÖREN

Beskrivning: Friluftsområde. Mycket högt naturvärde. Camping och strövområde med stor betydelse för det rörliga friluftsilvet.

Rekommendationer: Inga exploateringsföretag får vidtas som kan inverka störande på friluftslivet. Ny bebyggelse för campingen och det rörliga friluftslivets behov får uppföras under förutsättning att byggnader inte placeras så att det kan inverka negativt på naturmiljön. Övrig bebyggelse bör inte tillåtas.

E23. Ängören

Beskrivning: På Ängören/Svartskäret finns lämningar efter sågverk, kajanläggningar o.d. Idag finns på Ängören kvar flera byggnader från sågverksepoken, bla såghuset som ligger inbäddad i grönska. Arbetarbostäderna används som fritidshus medan kontoret och smedja förfaller. Ängören är upptagen som ett objekt i länets kulturmiljöprogram.

Rekommendationer: Sågverksbyggnaden på Ängören bör vårdas. Stor hänsyn skall tas till befintlig bebyggelse vid renoveringar. Området bör underhållas från igenväxning.

E24. GÖLIHATTEN

Beskrivning: Utsiktsberg med zoologiska skyddsvärden. Högt naturvärde. Kortfiskesjöar med inplanterad fisk.

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till natur- och friluftsintraset.

E25. SANGISÄLVENS UTLOPP

Beskrivning: Sangisfjärden karaktäriseras av sina mader. Sumpkärr med olika artsammansättningar täcker den största ytan. Norrlandsstarr dominerar i området i likhet med många andra sumpkärr i regionen. Våtmarken är representativt för kustens brackvattendeltan. Deltat är en viktig rastfågellokal.

Rekommendationer: Inga exploateringsåtgärder får vidtas som kan rubba den ekologiska balansen i området.

E26. KÄLL- OCH MJÖTRÄSKEN

Beskrivning: Naturresevat. och Natura 2000 område. Botaniskt mycket värdefull lokal. Mycket högt naturvärde. Sjöarna med omgivande våtmarker och skogsområden är främst intressanta genom de stora förekomsterna av vattenaloe och som viktiga rast- och födolokaler för änder, gäss och vadare. Vattenaloe är mycket sällsynt i övre Norrland och närmaste kända förekomst är vid Vindelälven. Även den sällsynta hornsärven förekommer. Källträsket är starkt kulturpåverkat av tidigare myrslåtter. Sjöarnas näringsrikedom har gett upphov till en hög produktion av vattenväxter och vattendjur, vilket bl a gynnar sjöfågellivet.

Rekommendationer: Markanvändningen är reglerad genom reservatföreskrifter som skall efterlevas.

E27. MARABACKEN- NOTVIKRÅ

Beskrivning: Naturresevat. Orkidélokal. Mycket högt naturvärde. Lokalen ingår i ett skogsområde som genomskärs av mindre våtmarkspartier. I berggrunden finns kalkrika stråk vilket gett upphov till en bitvis mycket artrik och sällsynt flora. Guckusko, norna, nattviol, grönkulla och liljekonvalj förekommer rikligt. Skogen har relativt hög ålder.

Rekommendationer: Markanvändningen är reglerad genom reservatföreskrifter som skall efterlevas.

E28. SÄIVISNÄSHALVÖN – ORMSKÄRET

Beskrivning: Natureservat och Natura 2000 område. Området med ett flertal vetenskapliga värden. Mycket högt naturvärde. Området söder om Säivisnäsgrändarna hyser ett flertal från floristisk synpunkt intressanta och sällsynta inslag. De talldominerade hållmarkerna är ofta genomdragna av fuktstråk där nattviol, liljekonvalj m fl trivs, den djupa mossrika granskogen bjuder exempelvis på norna, knärot, ögonpyrola, vitpyrola och vispstarr, stranden på flera strandvivelokaler. Stortjärn med omgivande myrmarker bjuder på sådana sällsyntheter som mygg- och knottblomster, blodnycklar, flera arter av vattenbläddra samt både smal- och trådfräken.

Kulturlandskapet kring Säivisnäsgrändarna är ett mycket naturskönt och fortfarande relativt öppet landskap. Om igenväxningen fortskrider kommer dock mycket av den för dessa nordliga breddgrader ovanligt rika kulturmarksfloran att gå till spillo. Norra Klippträsket är främst skyddsvärt genom sina jätteförekomst av vattenaloe samt sina många natearter. Homärv täcker sjöbotten. De ingående arterna tyder på en märklig invandringshistoria som fortfarande väntar på sin förklaring.

Rekommendationer: Markanvändningen är reglerad genom reservatföreskrifter som skall efterlevas.

E29. SVARTHÄLLBERGET

Beskrivning: Naturresevat. Botaniskt mycket värdefull lokal. Mycket högt naturvärde. Förekomsten av stor låsbräken (*Botrychium virginianum*) samt artens kombination med norna och skogsfrun är av högsta skyddsvärde. Troligen är dessa förekomster de enda i länet sedan de gamla fynden av allt att döma försvunnit. Inom området finns fina klipphällar tillgängliga för allmänhetens friluftsliv.

Rekommendationer: Markanvändningen är reglerad genom reservatföreskrifter som skall efterlevas.

E30. MALÖREN

Beskrivning: Norrbottens skärgårdens yttersta ö. Naturresevat sedan 1997 och Natura 2000 område. Mycket högt naturvärde. Malören ligger isolerat i yttersta havsbandet. Ön är trädlös och vegetationen består av lågvuxna hedar, delvis med stora, kala ytor. Det utsatta läget ger en intressant flora. Även fågellivet är av intresse. Vågornas omdanande krafter ger upphov till intressanta former. Ön har kulturhistoriskt värde såsom gammal lots och fiskeplats liksom kapellet från 1769.

Kulturmiljövårdsenheten på länsstyrelsen har utpekat Malören som riksintressant. Malören var i äldre tid förmodligen det största fiskeläget. År 1717 fiskade här inte mindre än 200 båtar. Borgarna från Torneå och karlborna från Österbotten fiskade här strömming och löja till husbehov. De uppförde sina fiskarstugor och bodar samt ett kapell 1769. Kapellet utgjorde även sjömärke för den omfattande handelstrafiken mot Torneå, som sedan tidig medeltid varit en viktig hamn.

De små stugorna och bodarna ligger samlade ner mot den södra hamnen. Flertalet ligger med långsidan mot vattnet. Nedanför bostadshuset ligger en rad bodar med gavlar mot sjösidan. Flertalet bostadshus har idag anknytning till lotsarna. Bakom den låga bebyggelsen dominerar den stora lotsstationen, de båda fyrarna och kapellet.

Rekommendationer: Markanvändningen är reglerad genom reservatföreskrifter som skall efterlevas. Inga åtgärder får vidtas som kan inverka störande för natur- och kulturvårdsintresset eller ur landskapsbilds- och

friluftslivssynpunkt. Förutsättningar för bevarande av kulturmiljön är

- att kontinuerligt underhåll sker enligt traditionella metoder av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.
- att nybebyggelse prövas restriktivt; ny byggnad lokaliseras till befintlig bebyggelsegrupp och anpassas till miljö vad gäller placering, utformning och färgsättning.

Skyddet bör preciseras genom föreskrifter i områdesbestämmelser. Kapellet har lagskydd enl KML 4 Kap Kyrkliga kulturminnen.

E31. STIJUTRÄSKET

Beskrivning: Kortfiskesjö med inplanterad ädelfisk. Viktigt område för det rörliga friluftslivet.

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med stor hänsyn till det rörliga friluftslivet. En skogsridå bör lämnas kvar närmast sjön vid eventuella skogsavverkningar. Inga dikningar eller andra exploateringsföretag får vidtas som kan innebära förändringar av vattnets ph-värde.

E32. ORRSKÄRSREVEET – ORRSKÄRSGRUNDET

Beskrivning: Naturresevat. Fågelöar. Mycket högt naturvärde. Två fågelrika småöar med bl a häckande grågås och dvärgmå. Landstigningsförbud 1/5 - 31/7 på Orrskärsrevet.

Rekommendationer: Markanvändningen är reglerad genom reservatföreskrifter som skall efterlevas.

E33. GÖRJESESTRANDSGRUNDET

Beskrivning: Havsstrandäng som tidigare hävdats genom bete. Hävden upphörde 1986. Plöjning eller konstgödsling bör ej förekomma. Ängen bör kunna vara lämplig som restaureringsobjekt eftersom hävden nyligen har upphört. Det skulle då kunna vara möjligt att återskapa de betespräglade vegetationstyperna.

Rekommendationer: Området bör ej plöjas eller konstgödas. Slätter och mulbete rekommenderas.

E34. STENAVAN

Beskrivning: Öppen äng som tidigare använts till odling. Ängen är numera på väg att växa igen. Ängen präglas av stora tuvor med tuvtåtel och ett stort inslag av rallaros. Det finns ett litet inslag av slättergynnade arter vilket gör att objektet kan bli intressant efter en vårdinsats. Området är rikt på fornlämningar.

Rekommendationer: Området bör ej plöjas eller konstgödas. Slätter och mulbete rekommenderas.

E35. PÅLÄNGEFJÄRDEN

Beskrivning: Fågellokal, speciellt den inre delen. Högt naturvärde.

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med

särskild hänsyn till naturvårdsintresset. Dikning, plöjning, gödsling och liknande skogsbruksåtgärder bör undvikas. Ny bebyggelse bör undvikas. Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

E36. DEGERBERGET

Beskrivning: Bra rovfågel- och ugglelokal. Växtplats för nornan (*Calypso bulbosa*). Utsiktsplats. Högt naturvärde. Området har tidigare varit föremål för bildande av naturreservat, men det är inte längre aktuellt.

Rekommendationer: Skogsbruket bör ta hänsyn till rovfågellokalerna samt lokalen för nornan.

E37. STÄMSJÖN

Beskrivning: Viktigt område för det rörliga friluftslivet.

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med stor hänsyn till det rörliga friluftslivet. En skogsridå bör lämnas kvar närmast sjön vid eventuella skogsavverkningar. Inga dikningar eller andra exploateringsföretag får vidtas som kan innebära förändringar av vattnets ph-värde.

E38. RÅNÄSUDDEN

Beskrivning: Äldre naturskog skyddad genom biotopskydd.

Rekommendationer: Skogen är skyddad genom s.k. biotopskydd, vilket inneburit att ägaren fått ersättning för att avstå från att avverka skogen.

E39. HÄLLORNA

Beskrivning: Äldre naturskog skyddad genom biotopskydd och ingår även i Natura 2000 och benämns då som Näsmyran enligt Länsstyrelsen. Området ligger i en sluttning mot norr och består av en blandning av näringsrik granskog och torr, blockrik tallskog.

Rekommendationer: Området skall lämnas orört. Skogen är skyddad genom sk biotopskydd, vilket innebär att ägaren fått ersättning för att avstå från att avverka skogen.

E40. SANDSUNDET

Beskrivning: Öppen äng. Ängen har tidigare varit för stenbunden för att plöjas och har därför endast använts som betesmark. Om ängen skall kunna räddas måste den hävdas genom bete.

Rekommendationer: Området bör ej plöjas eller konstgödas. Slätter och mulbete rekommenderas.

E41. INNERFJÄRDEN

Beskrivning: God fågellokal. I våtmarksområdet häckar grågås. Högt naturvärde.

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med

särskild hänsyn till naturvårdsintresset. Dikning, plöjning, gödsling och liknande skogsbruksåtgärder bör undvikas. Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

E42. LAPPTRÄSKBACKEN – YTTERBYN

Beskrivning: Öppen hagmark. Hagmarken betas av får och verkar ha lång kontinuitet som betesmark.

Rekommendationer: Hagmarken bör även fortsättningsvis hållas öppen genom bete. Området bör ej plöjas eller konstgödslas.

E43. FÅGELTRÄSKET

Beskrivning: Fågelträsket är en fd sjöbottenäng där de årliga vinterdämningarna upphörde under 1940-talet. Slåttern slutade under 1950-talet. I samband med vårens högvatten rastar fåglar här och det är framför allt gäss och sjöfågel som använder de översvämmade träskmarkerna.

Våtmarksområde klass I i våtmarkinventeringen, där bl a simsnäppa och dvärgmås häckar. Mycket högt naturvärde.

Rekommendationer: Dikning och andra skogsbruksåtgärder som kan påverka fågellivet i området får ej företas.

E44. STRÅKANÄSBERGET

Beskrivning: Natura 2000-område. Område med rik förekomst av orkiderna guckusko och norna. Delar av området är klassat som nyckelbiotop av Skogsvårdsstyrelsen. Skogen är brandpräglad och har stor lövrikedom. Området är lättillgängligt och har god potential som utflyktsmål för det rörliga friluftslivet. Ett naturreservat är på väg att bildas för området.

Rekommendationer: Området bör ej påverkas av något som kan skada de förhållanden som råder. Efter reservatsbildningen regleras markanvändningen i naturreservatet genom reservatsföreskrifter som skall efterlevas.

E45. STORGRUNDET-TÖREÄLVENS DELTA

Beskrivning: Töreälvens delta är botaniskt intressant. Högt naturvärde. Växtlokal för hänggräs (*Arctophila fulva*), vid Storgrundet som utgör Natura 2000 område. Hänggräset växer endast i norra delen av Bottenviken och i Tornedalen. Inom området ligger lämningarna av Törefors bruk som utgör en länk i Norrbottens betydelsefyllda men tragiska gruv- och brukshistoria fram till malmbanans tillkomst 1888.

År 1799 förvärvade friherre Samuel Gustaf Hermelin vattenrätten i Töreforsen. Under de närmast följande åren uppfördes en vattendriven, finbladig såg på forsens östra sida med damm, vattenränna, kaj, sjöbodas och magasin. Hermelin fick också tillstånd att anlägga ett stångjärnverk med vissa smidesrättigheter. Säkra bevis för anläggningen finns inte förrän 1833 då den första

produktionen rapporterades. Tackjärnet hämtades från mellansvenska orter. Meningen var dock att man så småningom skulle hämta malmen i Gällivare.

I mitten av 1800-talet fanns på platsen: stångjärns- och manufaktursmedja, vattensåg, ångsåg och kvarn. Under åren 1873-74 uppfördes norra bergmästardistriktets största masugn. Den utgjorde ett för Norrbotten lysande undantag, med en produktion över riksgenomsnittet. Men bruket som helhet gick dåligt. Malmen till masugnen kom fortfarande till största delen från Mellansverige men även från Hindersön i Luleå skärgård. Någon transportförbindelse med Gällivare hade inte upprättats. På området återstår idag en arbetarbod, numera hembygdsgård, en kvarn av slaggsten samt bruksherrgården som idag används som pastorsexpedition.

Botaniskt intressant delta med höga naturvärden. En del av området, Storgrundet ingår i Natura 2000 och hyser växten Hänggräs som är mycket sällsynt och finns endast i Norrbotten. Inom området ligger lämningar av Törefors bruk som utgör en länk i Norrbottens betydelsefulla gruv- och brukarhistoria fram till malmbanans tillkomst 1888.

Rekommendationer: Inga åtgärder bör vidtas som kan försämra vattenkvaliteten och rubba den ekologiska balansen i vattendraget. Området bör lämnas orört för att inte förstöra förutsättningarna för den speciella växtlokalen samt för värna om vårt kulturarv.

Lämningarna från järnbruket bör skyddas genom följande åtgärder:

Föreskrifter i detaljplan

Fornlämningsområden enligt kulturminneslagen (KML) 2 kap. Fornminnen.

Bruksherrgården/prästgården bör byggnadsminnesförklaras.

E46. TÖREFORS BRUK

Beskrivning: Törefors bruk är en av länkarna i Norrbottens betydelsefulla gruv- och brukshistoria. Kvar av bruket finns smedbostaden, kontoret, herrgården, ett magasin, masugnsruin, grunder, dammkanalen, spinkkajen, dumphögar och slaggvarpen. Lämningarna liksom de välbevarade byggnaderna har ett stort industrihistoriskt värde.

Rekommendationer: Hänsyn skall tas till kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer. Vid förändringar på befintlig bebyggelse eller vid nybyggnationer bör hänsyn tas till den lokala byggnadstraditionen vad gäller bl a materialval, färgsättning och proportioner.

E47. BAKUTRÄSK OCH HÖGTJÄRN

Beskrivning: Kortfiskesjö med inplanterad ädelfisk. Viktigt område för det rörliga friluftslivet.

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med stor hänsyn till det rörliga friluftslivet. En skogsridå bör

lämnas kvar närmast sjön vid eventuella skogsavverkningar. Inga dikningar eller andra exploateringsföretag får vidtas som kan innebära förändringar av vattnets pH-värde.

E48. RAGGDYAN, FALKBERGET, KLINTEN

Beskrivning: Bergsområde med ett flertal olika naturvärden. Insprängda våtmarker. I området häckar ett flertal ugglor. Det har bitvis urskogskaraktär samt en rik flora. Området är kraftigt påverkat av svallningsprocesser och uppvisar bl a omfattande klapperstensfält, hållmarker och sandackumulationer. Högt naturvärde

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till naturvårdsintresset.

E49. BRÄNDHEDEN

Beskrivning: Botaniskt värdefull lokal. Högt naturvärde. Relativt tät sumpskog med ett tämligen stort bestånd av guckusko (*Cypripedium calceolus*).

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till naturvårdsintresset. Skogsdikning bör ej tillåtas. Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

E52. BROMYRAN

Beskrivning: Bromyran utgör ett våtmarks-komplex med höga naturvärden, Våtmarksområde klass I.

Rekommendationer : Våtmarken får inte dikas. Inga exploateringsföretag får vidtas som kan påverka den ekologiska balansen i området.

E53. BRÄNNBERGSMYRAN, BÄCKMYRAN

Beskrivning: Brännbergsmyrans utgör ett större våtmarks-komplex med höga naturvärden, Våtmarksområde klass I.

Rekommendationer: Våtmarken får inte dikas. Inga exploateringsföretag får vidtas som kan påverka den ekologiska balansen i området.

E54. MYRDALEN

Beskrivning: Värdefull sumpskog enligt skogsvårdsstyrelsen sumpskogsinventering. Sumpskogar är känsliga biotoper för många insekter. I området finns dessutom Pilkkabäcken, vilken hyser en stark fiskpopulation samt en intressant bottenfauna. Högt naturvärde.

Rekommendationer: Skogsbruket skall bedrivas med särskild hänsyn till naturvårdsintresset. Inga exploateringsföretag bör tillåtas i området. Dikningar i området bör undvikas. Pilkkabäcken får ej utsättas för vattenföretag samt skogsbruket måste ta hänsyn och lämna en skyddande bård längs bäckens strand.

E55. MJÖTRÄSKET - STORA LAPTRÄSKET

Beskrivning: Äldre skogsbestånd med värdefull fågel-fauna. Högt naturvärde. Urskogstypat område med rik flora. Häckningsplats för ugglor.

Rekommendationer: Skogsbruket skall bedrivas med särskild hänsyn till naturvårdsintresset. Inga exploateringsföretag bör tillåtas i området.

E56. KALIX KOPPARBRUK

Beskrivning: Kalix kopparbruk söder Bodträsk är ett område med välbevarade fornlämningar från det lilla kopparbruk som fanns i drift från mitten av 1600-talet. Inom en begränsad yta finns lämningar av gruvor, bostäder, processanläggningar, kolmilor och kavelbroar. Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen och får ej rubbas eller skadas.

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till kulturmiljön. Avverkning bör helst ske på frusen mark och markberedning bör undvikas. Fornlämningar skall rensas från skogsavfall. Samråd skall ske med länsantikvarien och kommunen innan skogsbruksåtgärder vidtas.

E57. BODTRÄSKBERGET - BODTRÄSKLOMBEN

Beskrivning: Intressanta växt- och fågellokalerna. Högt naturvärde. I nordvästra delen av området finns en mindre grupp fornlämningar. Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen och får ej rubbas eller skadas.

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till natur- och kulturmiljön.

E58. IDBÄCKSTRÄSKET

Beskrivning: Idbäcksträsket innehåller en mångfald av myrtyper. Mosaiken av mosse- och kärrpartier kring sjön bidrar till dess skyddsvärde. Komplexet är dessutom relativt opåverkat. Våtmarken utgör klass I i länsstyrelsens våtmarksinventering.

Rekommendationer: Myren får inte dikas eller påverkas av andra exploateringsföretag.

E59. BÖLSMYRAN

Beskrivning: Större relativt opåverkad myrkomplex i norra delen av kommunen. Våtmarken utgör klass I i länsstyrelsens våtmarksinventering.

Rekommendationer: Våtmarken får inte dikas. Inga exploateringsföretag får vidtas som kan påverka den ekologiska balansen i området.

E60. FATTENBORG

Beskrivning: Naturreservat bildat 2005 för att säkerställa fornlämningsområdets framtida bevarande och synliggöra det ur ett historiskt helhetsperspektiv. Området runt Fattenborg är ett av de fornlämningsstättaste i

Norrbottnen med lämningar från fornhistorisk tid fram till 1800-talets kolning och tjärbränning. Del av området är naturreservat. De mest välkända lämningarna är det stora gravfältet från sannolik bronsålder. I omgivningarna har även lämningar av boplatser återfunnits. Kombinationen av gravar och bo-platser är mycket sällsynt i Norrland och området har därför ett mycket högt vetenskapligt värde. Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen och får ej rubbas eller skadas.

Rekommendationer: Reservatbestämmelserna skall efterlevas. Fortsatt vård av området. Inga markgrepp bör tillåtas inom området, gäller även dikningar av myrar, sänkningar av sjöar. Skogsbruket bör utföras med stor varsamhet med hänsyn till fornlämningarnas känslighet. Vid eventuella skogsbruksåtgärder bör samråd ske med länsantikvarierna och kommunen. Vid skogsbruksåtgärder ska samråd ske med länsstyrelsen.

E61. NÄVERÖN

Beskrivning: Naturreservat som bildades 2005 för att bevara den biologiska mångfalden samt att bevara den mycket värdefulla naturmiljön i området. De typiska landformerna och jordarterna som skapats av landhöjningen, vinden och vågorna ger ön sin karaktär. Reservatet skall även ge möjlighet till naturupplevelser, friluftsliv och vetenskaplig forskning. Mycket höga naturvärden.

Rekommendationer: Markanvändningen är reglerad genom reservatföreskrifter som skall efterlevas.

E62. KOSJÄRV

Beskrivning: Stor och öppen våtmark med höga ornitologiska värden, framför allt under våren då snösmältningen skapar vida översvämningar. Kosjärv är före detta insjö som under 1800-talet genomgick en sjösänkning som syftade till att utöka våtslättermarken. Fågelsjö. Våtmarksobjekt klass I, mycket högt naturvärde. Runt Kosjärv ligger ett par gårdar, Långviken och Kosjärv, små jordbruk som tidigare nyttjade myrens frodiga vegetation. I västra delen, norr om Långviken, finns fossil odlingsmark och lämningar efter odlingsrösen.

Rekommendationer: Skogsbruket skall bedrivas med särskild hänsyn till naturvårdsintresset. Inga exploateringsföretag bör tillåtas i området. Dikningar i området bör undvikas.

E63. BJUMISMYRAN

Beskrivning: Värdefull våtmark som utgör klass I i länets våtmarkinventering.

Rekommendationer: Myren får inte dikas eller påverkas av andra exploateringsföretag

E64. MITTISJÖN-KVARNTRÄSKET

Beskrivning: Kortfiskesjö med inplanterad ädelfisk. Viktigt område för det rörliga friluftslivet.

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med stor hänsyn till det rörliga friluftslivet. En skogsridå bör lämnas kvar närmast sjön vid eventuella skogsavverkningar. Inga dikningar eller andra exploateringsföretag får vidtas som kan innebära förändringar av vattnets pH-värde.

E65. REVELBERGET

Beskrivning: Revelberget med en höjd av 165 m ö h karaktäriseras av klapperstensfält och hållmarker omgivna av gammal tallskog. Den produktiva skogsmarken domineras mestadels av brandpåverkad och skiktad tallnurskog som har allmänt med överståndare av både tall och vårtbjörk. Inslag av björk, asp, samt säkg förekommer i fuktiga och bördigare partier. Äldre bränder i kombination med plockhuggning har gjort att död ved är tämligen sparsamt förekommande i området. Den brandpåverkade tallnurskogen och det för landhöjningsbergets speciella geologiska förhållanden skapar ett område med höga naturvärden.

Rekommendationer: Området bör ej påverkas av något som kan skada de förhållanden som råder. Efter reservatsbildningen regleras markanvändningen i naturreservatet genom reservatföreskrifter som skall efterlevas.

E66. BERGNÄSUDDEN

Beskrivning: Bergnäsudden är ett sammanhållet skogsområde som är naturskönt beläget invid Kalixälven och utgörs av brandpräglade tall- och barrblandskogar som bitvis är lövrika. Kring tjärnarna dominerar äldre tallskog som har ett påtagligt inslag av överståndare, varav flertalet har brandljud. Ner mot älven övergår skogen i barrblandskog med ett ökat lövinslag av björk och sälg. Bergnäsudden är ovanligt lite påverkat av skogsbruk för att ligga så nära Kalixälven och kustområdet och har sammantaget höga naturvärden.

Rekommendationer: Området bör ej påverkas av något som kan skada de förhållanden som råder. Efter reservatsbildningen regleras markanvändningen i naturreservatet genom reservatföreskrifter som skall efterlevas.

E67. LILLTRÄSKET

Beskrivning: Naturskogsområde med nyckelbiotoper.

Rekommendationer: Området skall lämnas orört. Skogen är skyddad genom sk biotopskydd, vilket innebär att ägaren fått ersättning för att avstå från att avverka skogen.

E68. LOMBEN

Beskrivning: Värdefullt våtmark som utgör klass I i länsstyrelsens våtmarksinventering.

Rekommendationer: Myren får inte dikas eller exploateras.

E69. STORMYRAN

Beskrivning: Våtmarkskomplexet, med Stormyrans norra och Långmyrans södra, ligger inom ett morän-

backlandskap med en mängd fastmarksholmar och slingrande myrstråk. Nivån över havet är ca. 100 m. I de små tjärnarna vid mossen på Långmyran häckar både smålom och sångsvan. Våtmarkskomplexets orördhet och dess omväxlande vegetationstyper ger det dess skyddsvärde.

Rekommendationer: Myren får inte dikas eller exploateras.

E70. RISBERGSMYRAN

Beskrivning: Värdefullt våtmark som utgör klass I i länsstyrelsens våtmarksinventering.

Rekommendationer: Myren får inte dikas eller exploateras.

E71. RÅGRAVTRÄSKET

Beskrivning: Kortfiskesjö med inplanterad ädelfisk. Viktigt område för det rörliga friluftslivet.

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med stor hänsyn till det rörliga friluftslivet. En skogsråd bör lämnas kvar närmast sjön vid eventuella skogsavverkningar. Inga dikningar eller andra exploateringsföretag får vidtas som kan innebära förändringar av vattnets ph-värde.

E72. HÄLLMYRAN

Beskrivning: Hällmyran, ett fd slätterkärr med stora sumpkärrsytor där starr- och fräkenvegetation ingår. Här finns en ovanligt rik förekomst av den hotklassade nordstarren. Även sprängört, kärrsilja och missne är vanliga, framför allt i anslutning till den bäck som rinner genom myrens centrala del. I bottenskiktet ingår arter som trubb-vitmossa, spärrvitmossa och klyvbladvitmossa. Klass I i länsstyrelsens våtmarkinventering. Hällmyrans mångformighet och öppenhet med stor variation av myrtyper där sällsynta arter ingår motiverar den höga klassningen.

Rekommendationer: Våtmarken får inte dikas eller påverkas av annat exploateringsföretag.

E73. LOMBEN

Beskrivning: Öppen hagmark. Hävd sker genom bete av kor. Tidigare har även hagmarken slagits med lie. Hagmarken bör även fortsättningsvis hållas öppen genom bete.

Rekommendationer: Hagmarken bör även fortsättningsvis hållas öppen genom bete samt ej konstgödas.

E74. MÖRTTRÄSKET

Beskrivning: Skogsområde med värdefull äldre naturskog.

Rekommendationer: Området skall lämnas orört. Skogen får inte avverkas.

E75. BJÖRKFORNS

Beskrivning: Öppen hage som är påverkad av gödsling. Hagmarken betas av kor.

Rekommendationer: Hagmarken bör även fortsättningsvis hållas öppen genom bete samt ej konstgödas.

E76. YTTERFJÄRDEN - ARRASFJÄRDEN

Beskrivning: Lättillgängligt fågelområde. Högt naturvärde. God fågellokal speciellt under höst- och vårsträcken. Zoologiska skyddsvärden. I området finns även en värdefull ängs- och hagmark.

Rekommendationer: Inga exploateringsföretag får vidtas som kan inverka menligt på fågellivet och naturmiljön. Området får ej dikas.

E77. NYLIDEN

Beskrivning: Naturskogsområde med nyckelbiotoper som omfattas av biotopskydd.

Rekommendationer: Området skall lämnas orört. Skogen är skyddad genom sk biotopskydd, vilket innebär att ägaren fått ersättning för att avstå från att avverka skogen.

E78. MUSBERGET

Beskrivning: Naturskogsområde med nyckelbiotoper som omfattas av biotopskydd.

Rekommendationer: Området skall lämnas orört. Skogen är skyddad genom sk biotopskydd, vilket innebär att ägaren fått ersättning för att avstå från att avverka skogen.

E80. VITGRUNDET

Beskrivning: Äldre skogsbestånd samt unik mosslokal. Mycket högt naturvärde enligt naturvårdsenhetens klassning. Cirka 7-8 hektar norr om Vitgrunds-tjämen utgörs av urskogslignande grov granskog med inslag av björk och asp. Tjärnen är fågelrik. Floran är på sina ställen mycket intressant, bl a finns här landets enda växtplats av mossan Pottia obtusifolia.

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till naturvårdsintresset. Täkter, upplag, dikningsföretag, skogsplöjning o.d. bör ej tillåtas. Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

E81. SKAGS- FURUHOLMEN

Beskrivning: Skags-Furuholmen är ett fd domänreservat som ombildats till naturreservat 1997. Reservatet ingår även i Natura 2000. Syftet med reservatet är att bevara öarnas naturliga succesioner, flora och fauna. Reservatet skall även ge möjlighet till naturupplevelser, friluftsliv och vetenskaplig forskning i orörd natur.

Rekommendationer: Markanvändningen är reglerad genom reservatföreskrifter som skall efterlevas.

E82. HOLSTERÖARNA

Beskrivning: Naturresevat bildat 1997 består av öarna Landerst-Holsterören, Mitti-Holsterören och Västers-Holsterören. Reservatet ingår även i Natura 2000. Landerst-Holsterören är en ö med naturskogskaraktär och därmed skyddsvärd som örtrik blandskog.

Mitti-Holsterören är till större delen skogsbeklädd. I norr står tät svärgenomtränglig granskog. Miljön är trolsk med stora stenbumlingar överhöljda av vägg-, hus-, och kvastmossa.

Västers-Holsterören är storblokkig. En del lågor ligger kvar i skogen och på granlåga förekommer bla harticka och spricksporing. Den sistnämnda är ytterst sällsynt i Norrbottens kustland och klassad som 2, sårbar, på Artdatabankens röda lista.

Rekommendationer: Markanvändningen är reglerad genom reservatföreskrifter som skall efterlevas.

E83. BERGTRÄSK

Beskrivning: Naturresevat bildat 2007 med en rik biologisk mångfald. Reservatet ligger nära samhället vilket gör det lättillgängligt för naturupplevelser, friluftsliv samt utbildning och forskning.

Skogen i området domineras av frisk lövrik gran-naturskog med stort inslag av aspar. Terrängen inom Bergträsket är varierande med svallad morän, hållmark med block och klippor samt mindre partier av myrmark. Stora flyttblock finns utspridda i området. Inom området finns en liten sjö, Bergträsket, samt tre små tjärnar där det bl.a. häckar storlom.

Rekommendationer: Markanvändningen är reglerad genom reservatföreskrifter som skall efterlevas.

E84. MOÅN

Beskrivning: Naturresevat som bildades 2005 och är även ett Natura 2000-område. Denna del av Moån är forskrik med en mycket mångformig och artrik bottenfauna vilket gör att den har mycket högt naturvärde.

Rekommendationer: Markanvändningen är reglerad genom reservatföreskrifter som skall efterlevas.

E85. TALLÅN

Beskrivning: I Tallåns vattensystem lever den rödlistade flodpärlmusslan i hög täthet med konstaterad föryngring. Detta tyder på att ån har friskt strömmande vatten och en stark fiskpopulation. I Norrbottens län finns 60 vattendrag med flodpärlmussla, men endast 22 av dessa med fungerande föryngring. Detta gör att Tallån med dess biflöden har mycket höga naturvärden och bör ingå i Natura 2000.

Rekommendationer: Inga exploateringsföretag får vidtas i och längs stranden vid Tallån och dess biflöden som kan påverka åns vattenkvalité, den hydrologiska balans och

ljusinsläpp. Skogsbruket längs med vattendraget måste ta stor hänsyn till dess mycket höga naturvärden.

E88. GRUNDTRÄSKÅN

Beskrivning: Grundträskån utgörs av ett långsträckt, mosaikartat naturskogsområde med flera större och mindre våtmarkspartier insprängda med mycket höga naturvärden. Området har en säregen karaktär genom de i åns riktning tvärställda åsryggarna av s.k. Rogenmorän. Skogen är huvudsakligen lövrik gran- och barrblandskog i åldern 140-170 år. I området finns också en relativt opåverkad tallbränna, som endast blivit svagt plockhuggen långt tillbaka i tiden. Inslaget av gamla tallöverståndare varierar och tillgången på död ved är överlag riklig. Skogarna, som ofta är präglade av närheten till bäcken som rinner genom hela området, uppvisar genomgående höga naturvärden.

Rekommendationer: Grundträskåns naturskogar, våtmarksmiljöer och intressanta geologi har mycket höga naturvärden där skogsbruk inte bör förekomma. Efter reservatsbildningen regleras markanvändningen i naturresevatet genom reservatföreskrifter som skall efterlevas.

E89. MELLANLANDET

Beskrivning: Mellanlandet är ett låglänt område med fuktig och urskogsartad tall- och barrblandskog med höga naturvärden. Det finns gott om urskogsstrukturer som gamla träd och död ved, främst granlågor och stående döende/döda tallar och granar. Området har historiskt sett påverkats mycket lite av skogsbruk. Området hyser höga naturvärden genom sin låga påverkansgrad, rikedom på urskogsstrukturer, förekomst av hotade arter samt representativiteten av olika ekosystem.

Rekommendationer: Mellanlandet har höga naturvärden som, om de ska bevaras och utvecklas genom naturlig succession, inte kan kombineras med att skogsbruk bedrivs i området. Efter reservatsbildningen regleras markanvändningen i naturresevatet genom reservatföreskrifter som skall efterlevas.

E90. MALUNGSBERGET

Beskrivning: Malungsberget, som karaktäriseras av tre bergtoppar, domineras av urskogsartad tallskog i ett geologiskt intressant område med hållar och klapperstensfält där påverkan av skogsbruk i kärnområdet är relativt låg. Topparna med hållmark är klädda i glest vuxen hållmarkstallskog med solexponerade gamla tallar och död ved. Ett flertal andra biotyper såsom lövrika brandsuccessioner och gammal gransumpskog ingår och bidrar till att höja området naturvärde. I hela området återfinns spår av brand i form av sotade stubbar och brandljud.

Rekommendationer: Malungsberget har höga naturvärden som, om de ska bevaras och utvecklas genom naturlig succession, inte kan kombineras med att skogsbruk bedrivs i området. Efter reservatsbildningen regleras markanvändningen i naturresevatet genom reservatföreskrifter som skall efterlevas.

E91. RÄKTJÄRVBERGET

Beskrivning: Räktjärvsberget har höga naturvärden vilka bygger på brandpräglade tallmiljöer, stora geologiskt intressanta hållmarker och klapperstensfält med gammal urskogsartad tallskog. Den produktiva skogen med höga naturvärden är endast påverkad av gammal plockhuggning. Delar består av urskogsartad brandpräglad tallskog med inslag av lövträd där asp förekommer rikligt.

Rekomendationer: Området har som helhet höga naturvärden som, om de ska bevaras och utvecklas genom naturlig succession, inte kan kombineras med att skogsbruk bedrivs i området. Efter reservatsbildningen regleras markanvändningen i naturreservatet genom reservatsföreskrifter som skall efterlevas.

E92. TÄLLBERGET

Beskrivning: Tällberget är ett område med hög andel urskogsartad skog, dels i form av hållmarkstallskog och dels som lövrik barrblandskog. Det finns gott om gamla tallar med brandljud samt död ved av tall, gran och björk. Bergets svallpräglade karaktär med olika typer av stenbundna miljöer bildar tillsammans med olika förekommande skogstyper en mosaikartad och variationsrik miljö. Från toppen av Tällberget har man en bra utsikt över det omgivande landskapet.

Rekomendationer: Tällberget är ett värdefullt naturområde med höga skogliga naturvärden samt en intressant svallpåverkad geologi och bör därmed lämnas opåverkad. Efter reservatsbildningen regleras markanvändningen i naturreservatet genom reservatsföreskrifter som skall efterlevas.

M. MILITÄRA INTRESSEOMRÅDEN

Inom kommunen finns tre avgränsade områden vilka nyttjas av försvaret, främst för utbildnings- ändamål. Övningsverksamheten prioriteras. Samrådspålikt med Försvarmakten vid prövning av bygglov i anslutning till skjutfälten.

Utöver den redovisning som skett i översiktsplanen finns det intresseområden för totalförsvaret som av sekretesskäl inte redovisas i översiktsplanen. Försvarsintressen är i sådana områden inriktade mot att följa olika förändringar i markanvändningen. I de fall försvarets intresse berörs i plan- eller lovärenden sker en särskild prövning av plan- och miljönämnden. Om plan och miljönämnden fattar beslut som inte är i överensstämmelse med försvarets intressen kan beslutet komma att överprövas av länsstyrelsen. Kännedom om berörda områdens belägenhet och omfattning finns hos kommunen och länsstyrelsen.

M1. LOMBENS SKJUTFÄLT

Beskrivning: Skjutfältet omfattar 10418 ha. Den totala arealen inklusive förhyrt riskområde omfattar 12 518 hektar. Kuperad terräng i den norra delen som genomkorsas av dalgångar i nordsydlig riktning. Vidsträckt myrmarker ligger centralt i området. I södra delen utgörs

marken i huvudsak av sandhedar med inslag av låga berg och myrmarker. Skarpskjutning kan genomföras med alla typer av vapensystem. Fältet är lämpligt för stridsfordonsutbildning. Stridsfordonsstråk finns med ett stort antal fasta mål.

Rekomendationer: Markområdet reserveras för militär övningsverksamhet. Vid skjutövningar kan fältet avlysas för allmänheten. Ägaren FORTV och brukaren Försvarmakten ansvarar för att erfoderlig hänsyn tas till andra allmänna intressen.

M2. ORRTRÄSK SKJUTFÄLT

Beskrivning: Areal ca. 1500 ha. Myr och låglänt terräng, huvudsakligen ung blandskog. Försvarmakten har övervägt att avveckla fältet men en miljösäneras måste då först genomföras innan fältet kan avvecklas. Avvecklingskostnaderna torde bli höga. Försvarmakten har därför beslutat sig för att behålla skjutfältet.

Rekomendationer: Markområdet reserveras för militär övningsverksamhet. Vid skjutövningar kan fältet avlysas för allmänheten. Ägaren FORTV och brukaren Försvarmakten ansvarar för att erfoderlig hänsyn tas till andra allmänna intressen.

S. SKOGSBRUKSOMRÅDE

Den övervägande delen av kommunens yta utgörs av produktiv skogsmark. Skogen är en mycket viktig resurs i kommunens näringsliv och det är av allmänt intresse att skogsbruket kan bedrivas och utvecklas. Inom dessa områden finns förutom skog även jordbruksmark och mindre bebyggelsegrupper. Fornminnen är skyddade och hänsyn skall tas till kulturlämningar (2 kap. kulturminneslagen, resp 30§ skogsvårdslagen)

Sh SKOGSBRUK MED SÄRSKILD HÄNSYN

Skogsbruk prioriteras men inom dessa områden finns betydande bevarandevärden för natur- och kulturmiljövården. Skogsbruket skall bedrivas med särskild hänsyn inom dessa områden. Skogsvårdslagens hänsynsregler skall beaktas. Fornminnen är skyddade och hänsyn skall tas till kulturlämningar (2 kap. kulturminneslagen, resp 30§ skogsvårdslagen)

Sh1. MOSSAUDDEN

Beskrivning: Skogssamiskt viste som nyttjats kontinuerligt under lång tid. Lättillgänglig plats med ett vetenskapligt och pedagogiskt värde.

Rekomendationer: Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till kulturmiljön. Avverkning bör helst ske på frusen mark och markberedning bör undvikas. Skogsbruket bör bedrivas med varsamhet och ta hänsyn till fornlämningarnas känslighet. Samråd skall ske med länsantikvarierna och kommunen innan skogsbruksåtgärder vidtas. Ingen täktverksamhet eller andra markgrepp får vidtas.

Sh2. RÄKTFORSEN ÖSTER OM RV E10

Beskrivning: Skogsområde vid Räktforsen i Kalixälven öster om riksväg E10.

Rekommendationer: Med hänsyn till den vackra landskapsbilden och vägens betydelse som turistled bör skogen brukas och skötas på ett sätt som ger god naturmiljö. Ytterligare fritidsbebyggelse bör inte tillkomma.

Sh3. KROKFORSBEGET VID RÄKTFORSEN

Beskrivning: Skogsområde vid Räktforsen i Kalixälven.

Rekommendationer: Med hänsyn till den vackra landskapsbilden och vägens betydelse som turistled, samt platsens betydelse för fritidsfisket bör skogen brukas och skötas på ett sätt som ger god naturmiljö.

Sh4. GALBERGET

Beskrivning: Fornlämningrikt område på Galberget med stenålderbosättningar. Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen och får ej rubbas eller skadas.

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med varsamhet och ta hänsyn till fornlämningarnas känslighet. Ingen täktverksamhet eller andra markgrepp får vidtas.

Sh5. LOMBEN – GRUBBNÄSUDDEN

Beskrivning: Intill Storträskets nordöstra strand samt efter åssträckningen upp mot Lombens skjutfält finns en mycket stor koncentration (cirka 20 stycken) av boplatser utan synliga anläggningar. Fornlämningarna upptäcks genom förekomster av skärvsten, rester av matberedning och eldning och lämningar av redskapstillverkning. Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen och får ej rubbas eller skadas.

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till kulturmiljön. Averkning bör helst ske på frusen mark och markberedning bör undvikas. Fornlämningar skall rensas från skogsavfall. Vid skogsbruksåtgärder ska samråd ske med länsstyrelsen.

Sh6. ÖSTRA GRANTRÄSK

Beskrivning: I området nord-nordost och öster om Östra Granträskets östra ände har sju stenåldersboplatser, tre fångstgropssystem samt en boplatz registrerats. Stenåldersboplatserna har synliga anläggningar ovan jord, utan har upptäckts endast tack vare avfall från redskapstillverkning. De tre fångstgropssystemen ligger i östra delen av området och består av 28 gropar. Fångstgropar är vanliga i norra Skandinavien och har sannolikt använts för fångst av älg. Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen och får ej rubbas eller skadas.

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till kulturmiljön. Averkning bör helst ske på frusen mark och markberedning bör undvikas. Vid

skogsbruksåtgärder ska samråd ske med länsstyrelsen. Fornlämningar skall rensas från skogsavfall.

Sh7. BREDTRÄSK.

Beskrivning: Invid Bredträsket väster om Västra Rakträsk finns ett område med välbevarade fångstgropssystem i en vacker miljö. Det är lätt att här förstå på vilket sätt fångstgropssystemen byggdes och varför de placerades just där de finns. Sammanlagt finns invid Bredträsk 12 fångstgropar. I området finns också en stenåldersboplatz utan synliga anläggningar. Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen och får ej rubbas eller skadas.

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till kulturmiljön. Averkning bör helst ske på frusen mark och markberedning bör undvikas. Fornlämningar skall rensas från skogsavfall. Vid skogsbruksåtgärder ska samråd ske med länsstyrelsen.

Sh8. SÅGHEDEN

Beskrivning: Fornlämningrikt område norr om Fattenborg. Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen och får ej rubbas eller skadas. Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen och får ej rubbas eller skadas.

Rekommendationer: Ingen täktverksamhet eller andra markgrepp får vidtas. Skogsbruket bör bedrivas med varsamhet och ta hänsyn till fornlämningarnas känslighet. Vid skogsbruksåtgärder ska samråd ske med länsstyrelsen.

Sh10. OMRÅDET SYDVÄST KAMLUNGEFORSN

Beskrivning: Värdefullt, orört naturområde sydväst om Kamlunge på Kalixälvens västra sida från Kamlungebron till Varpudden. Området utgör ett samlat större och opåverkat skogsområde vilket kommer att få stor betydelse när en turismsatsning på fritidsfiske (lax, sik m.m.) kan genomföras vid forsarna vid Kamlunge och söderöver. Hur skogsbruket skall kombineras med tillräckligt skydd för naturmiljön får avgöras senare.

Rekommendationer: Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

Sh11. LILLTÄLLBERGET

Beskrivning: På nordvästra sidan av Lilltällberget finns på olika lokaler tre fångstgropar och åtta boplatzgropar i klapper. Nivåerna är förhållandevis höga, runt 100 meter över havet. Området där lämningar finns är intressant, då det på ett pedagogiskt sätt visar lämningarnas lägen i förhållande till terrängen. Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen och får ej rubbas eller skadas.

Rekommendationer : Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till kulturmiljön. Averkning bör helst ske på frusen mark och markberedning bör undvikas. Fornlämningar skall rensas från skogsavfall. Vid skogsbruksåtgärder ska samråd ske med länsstyrelsen.

Sh12. STORBERGET NORR OM KORPIKÅ

Beskrivning: Under stenåldern utgjorde Korpikåan en havsvik som sträckte sig nästan upp till Övermorjärven. På Storbergets södra sida finns en rik förekomst av stenålderbosättningar.

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till kulturmiljön. Avverkning bör helst ske på frusen mark och markberedning bör undvikas. Fornlämningar skall rensas från skogsavfall. Vid skogsbruksåtgärder ska samråd ske med länsstyrelsen.

Sh13. LILL-BRÄNNBERGET

Beskrivning: På Lill-Brännberget finns flertalet stenålderbosättningar. Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen och får ej rubbas eller skadas.

Rekommendationer: Ingen täktverksamhet eller andra markgrepp får vidtas. Skogsbruket bör bedrivas med varsamhet och ta hänsyn till fornlämningarnas känslighet. Vid skogsbruksåtgärder ska samråd ske med länsstyrelsen.

Sh14. PIKKAARA

Beskrivning: Rik förekomst av fornlämningar på bergets nors och sydsida. Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen och får ej rubbas eller skadas.

Rekommendationer: Ingen täktverksamhet eller andra markgrepp får vidtas. Skogsbruket bör bedrivas med varsamhet och ta hänsyn till fornlämningarnas känslighet. Vid skogsbruksåtgärder ska samråd ske med länsstyrelsen.

Sh15. BONGTRÄSKET

Beskrivning: På cirka 60 m.ö.h. intill Bongträsket finns lämningar av forntida boplatser i form av boplatser utan synliga avgränsningar samt boplatsgropar i klapper. Lämningar efter bostäder och andra konstruktioner är ovanliga, men har i vissa fall bevarats. Boplatsgroparna är runda, ovala eller rektangulära i varierande storlekar. Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen och får ej rubbas eller skadas.

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till kulturmiljön. Avverkning bör helst ske på frusen mark och markberedning bör undvikas. Fornlämningar skall rensas från skogsavfall. Vid skogsbruksåtgärder ska samråd ske med länsstyrelsen.

Sh16. HOLMTRÄSKET ÖSTER OM BÖRJELBYN.

Beskrivning: På höjden öster om Börjelsbyn - Holmträsket finns en ovanlig lämningstyp, nämligen tre förhistoriska gravar i form av stensättningar. Liknande gravar finns på andra platser i Kalixområdet, men då vanligen på nivåer runt 35 m. Här är höjden större, 65 m.ö.h. Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen och får ej rubbas eller skadas.

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till kulturmiljön. Avverkning bör helst ske på frusen mark och markberedning bör undvikas. Fornlämningar skall rensas från skogsavfall. Vid skogsbruksåtgärder ska samråd ske med länsstyrelsen.

Sh17. FURUTRÄSKET

Beskrivning: Runt Furuträsket finns en rad lämningar från olika tider och av olika typ. Norr om sjön finns tre lokaler med boplatsgropar i klapper, sammanlagt nio stycken. Vid västra stranden finns en stenåldersboplatz utan synliga anläggningar. Söder om Furuträsket, på Gammelbod-berget, ligger fem boplatsgropar på en lokal. Omedelbart norr om dessa finns lämningar av ett litet torp. Samtliga lämningar ligger på mellan 75 och 80 meters höjd över havet. Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen och får ej rubbas eller skadas.

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till kulturmiljön. Avverkning bör helst ske på frusen mark och markberedning bör undvikas. Fornlämningar skall rensas från skogsavfall. Vid skogsbruksåtgärder ska samråd ske med länsstyrelsen.

Sh18. GRANÅBERGET

Beskrivning: Intressant växtlokal. Högt naturvärde. Området kring Björkfors är en känd "Linneplats". På Granåberget finns den troligtvis nordligaste växtplatsen för getrams (*Polygonatum odoratum*) i Sverige.

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till den värdefulla floran i området. Marksitage bör undvikas. Dikning, plöjning och framdragande av skogsbilvägar bör också undvikas eftersom det kan skada floran. Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

Sh19. STORTRÄSKBERGET.

Beskrivning: Invid Storträskområdet, sydväst Börjelsbyn, finns ett område med kokgropar, en boplatsgrop samt boplatser utan synliga anläggningar. Området ligger på mellan 40 och 55 meter över havet. Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen och får ej rubbas eller skadas.

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till kulturmiljön. Avverkning bör helst ske på frusen mark och markberedning bör undvikas. Fornlämningar skall rensas från skogsavfall. Vid skogsbruksåtgärder ska samråd ske med länsstyrelsen.

Sh20. HÄLLBERGET

Beskrivning: Värdefull orkidélokal. Högt naturvärde. Bergets norra sluttning är en rik växtlokal med bl.a. guckusko (*Cypripedium skogsfru* (*Epipogium aphyllum*)).

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till den värdefulla floran i området. Eventuell skogsavverkning skall helst ske på frusen mark för att förhindra onödigt markslitage. Inga exploaterings- företag eller skogsbruksåtgärder får vidtas som kan inverka menligt på naturmiljön. Skogsgödsling är olämpligt eftersom det kan skada floran. Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

Sh21. STORTRÄSKHEDEN

Beskrivning: Rik förekomst av gravrösen, kokgropar, boplatsgropar, boplatsvall från troligen äldre järnålder eller yngre bronsålder.

Rekommendationer: Skogsbruket bör bedrivas med varsamhet och ta hänsyn till fornlämningarnas känslighet. Vid skogsbruksåtgärder ska samråd ske med länsstyrelsen.

T. TRAFIKOMRÅDE

Inom dessa områden uppstår bullerstörningar. Ny bebyggelse får inte uppföra inom 500 meter från trafikområden.

T1. Motorstadion Vånafjärden

Beskrivning: Här bedrivs biltävlingar av olika slag. Halkövningsbana. Planer finns på att utöka tävlingsverksamheten med en crossbana för motorcyklar.

Rekommendationer: Restriktivitet mot ny bebyggelse inom 500 meter från motorstadion.

V. VATTENTÄKTER

Inom dessa områden måste särskild hänsyn tas till vattenförsörjningen. Inga åtgärder får vidtas som kan förorena vattentäkten.

V1. BJUMISTRÄSK

Beskrivning: Vattentäktens område för Kalix centralort. Vattenförsörjningen baseras på grundvatten från Morjärvsåsen. Vattentäkten försörjer cirka 13 000 personer med färskvatten. I området ingår Bjumisträsket, täktens skyddsområde och närliggande tillrinningsområde. Bestämmelser för yttre och inre skyddsområde är fastlagda i Övre Norrbygdens vattendomstols dom 1965-07-09.

Rekommendationer: Inga åtgärder får vidtas som kan försämra vattenkvaliteten. Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till det allmänna intresset i området. Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogs-vårdsförordningen.

V2. ÖVERMORJÄRV

Beskrivning: Vattentäkten baseras på grundvatten av god kvalitet. Anläggningen är dimensionerad för 150 personer och försörjer Övermorjärv med färskvatten.

Rekommendationer: Inga åtgärder får vidtas som kan försämra vattenkvaliteten. Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

V3. VITVATTNET

Beskrivning: Vattentäkten baseras på en grundvattentäkt i byn. Vattenverket försörjer hela byn med vatten.

Rekommendationer: Inga åtgärder får vidtas som kan försämra vattenkvaliteten.

V4. TANDFORS

Beskrivning: Vattenverket försörjer Björkfors - Hällfors med färskvatten. Täckten är en grundvattentäkt.

Rekommendationer: Inga åtgärder får vidtas som kan försämra vattenkvaliteten. Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till det allmänna intresset i området. Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

V5. KILNÄSET

Beskrivning: Vattentäkten försörjer Sangis, Lappbäcken, Sandviken och Båtskärsnäs med färskvatten. Vattenförsörjningen baseras på grundvatten från brunnar på Kilnäset vilket utgör Morjärvåsens sydligaste spets.

Rekommendationer: Inga åtgärder får vidtas som kan försämra vattenkvaliteten. Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till det allmänna intresset i området. Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

V6. PÅLÄNG

Beskrivning: Grundvattentäkt från bergborrad brunn. Vattentäkten förser hela Pålänge med färskvatten.

Rekommendationer: Inga åtgärder får vidtas som kan försämra vattenkvaliteten. Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till det allmänna intresset i området. Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

V7. LANTJÄRV

Beskrivning: Väster om Lantjärv är en reservvattentäkt (reserv för Bjumisträsk) rekognoserad och provpumpad.

Rekommendationer: Inga åtgärder får vidtas som kan försämra vattenkvaliteten. Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till det allmänna intresset i området. Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

V8. KÄLSJÄRV

Beskrivning: Söder om Kälsjärv, i anslutning till skyddsområdet för Bjumisträsketsvattentäkt ligger byns vattentäkt.

Rekommendationer: Inga åtgärder får vidtas som kan försämra vattenkvaliteten. Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till det allmänna intresset i området. Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

V9. VÄSTRA FLAKATRÄSK

Beskrivning: Vattentäkten i Morjärv är belägen i södra delen av byn söder om industriområdet närmast älven. Nuvarande placeringen innebär risk för förorening. Ett nytt område väster om Morjärv bedöms kunna vara lämpligt som reservområde. Området är ej närmare undersökt men torde kunna utgöra lämplig reservvattentäkter för Morjärv.

Rekommendationer: Inga åtgärder får vidtas som kan försämra vattenkvaliten. Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till det allmänna intresset i området. Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

V10. VÅNAFJÄRDEN

Beskrivning: Vånafjärden är ansluten till centralortens vattentäkt i Bjumisträsk. Den gamla vattentäkten bör behållas och tjäna som reservvattentäkt.

Rekommendationer: Inga åtgärder får vidtas som kan försämra vattenkvaliten. Skogsbruket bör bedrivas med särskild hänsyn till det allmänna intresset i området. Området föreslås som ett samrådsområde enligt 30 § skogsvårdsförordningen.

3.2 PLANENS KONSEKVENSER

Gällande lagstiftning

I plan och bygglagens 4 kap. anges att översiktsplanens innebörd och konsekvenser skall kunna utläsas utan svårighet. Kraven på konsekvensbeskrivning av översiktsplanen infördes genom en ändring av plan- och bygglagen 1996. Huvudsyftet med en sådan beskrivning är att det skall vara lättare att förstå översiktsplanens konsekvenser och tidigt kunna uppmärksamma intressekonflikter i planeringen. Om ett riksintresse står i konflikt med ett annat allmänt intresse enligt miljöbalken ska riksintresset ges företräde.

Om två eller flera allmänna intressen står i emot varandra och inte något är riksintresse, ska företräde ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning och strävan efter ett hållbart samhälle. Vid konflikt mellan riksintresse enligt 3 kapitlet i miljöbalken (såsom älv dalen och skärgården) och riksintresse enligt 4 kapitlet i miljöbalken (exempelvis kultur-, naturvård och kommunikationer, har de förstnämnda företräde. Behövs ett område för totalförsvaret ska försvarsintresset ges företräde. Det gäller operativa krav beredskapskrav eller uthållighets krav. Enbart fredsekonomiska krav ges inte företräde. Undantaget gäller också utvinning av riksin-tressanta ämnen och mineral om det finns särskilda skäl.

Översiktsplanen är till sin karaktär en strategisk plan som spänner över en relativt lång tidsperiod och denna konsekvensbeskrivning gör inga anspråk på att vara heltäckande.

Boende utanför centralorten

Kommunens uppfattning är att nya permanentbostäder kan uppföras i princip inom hela kommunen, givetvis med hänsyn till andra markanvändningsintressen. Kommunen avser även att underlätta att permanentbostäder kan uppföras inom detaljplaner avsedda för fritidshus, genom att inta en generös inställning till att byggrätterna tillåts öka genom ändring av detaljplaners bestämmelser.

Rätten och möjligheten till en friare etablering av permanentbostäder inom hela kommunen kan på lång sikt få vissa konsekvenser. Det är en kommunal angelägen och skyldighet att tillhandahålla en grundläggande service till kommunmedborgarna. Bland annat är en kommun skyldig att ordna skolskjuts och hemtjänst till människor med särskilt vårdebehov i hemmen. En mera spridd bebyggelse kan på sikt leda till kostnadsökningar för kommunen. Samtidigt kan en friare syn på bosättningar innebära att Kalix kommuns attraktionskraft ökar genom att människor tillåts bosätta sig på vackra ställen. Det bidrar till att öka möjligheten till att rekrytera nyckelpersoner, företag och dylikt vilket på sikt kan resultera i tillväxt för kommunen.

En utbredd bebyggelse ger fördelen att bo vackert i na-

turen och nära vatten och att hela kommunen får leva. Samtidigt ökar trafikarbetet till och från centralorten vilket ger en viss ökad miljöbelastning.

I älv dalsområdet prioriteras det rörliga friluftslivet. Stor hänsyn skall även tas till de stora natur- och kulturmiljövärden som finns i området. Befintlig bebyggelse i byarna bör i första hand utnyttjas och förtätas med nya bostäder. Nybyggnader anpassas till byggnadstraditionen i byn. Detta innebär att bebyggelsens traditionella helhetsbild prioriteras före det enskilda intresset att få bygga i med nutida och avvikande gestaltning. I centralortens villaområden finns en betydligt större frihet i byggnadsutformningen.

Infrastruktur

Kommunens kommunikationer kommer att påtagligt förbättras genom de infrastrukturprojekt som planeras. Den nya Haparandabanan mellan Kalix och Haparanda planeras att startas 2012. Banan är i första hand avsedd för godstrafik men kan i ett senare skede att utgöra en bandel till Norrbottniabanan. I första etappen kommer dock främst godstransporterna med tåg att öka. Billerud Karlsborg får bättre kommunikationer när nya banan byggs och befintlig bana elektrifieras. Tågsträckan Karlsborg- Haparanda minskar med 9 mil när banan står färdig. Detta bidrar till att stärka Billeruds och andra industrier konkurrenskraft i kommunen. Godstransporterna på tåg beräknas öka genom kommunen medan godsmängderna på lastbil i motsvarande grad bör minska. Ur miljösynpunkt bör det bidra till att minska luftföroreningarna samt att säkerheten bör bli bättre eftersom trafikering av gods är säkrare än motsvarande transporter på väg.

Nya Haparandabanan kan bli den första etappen av Norrbottniabanan. Norrbottniabanan skall i första skedet byggas mellan Umeå-Luleå, med anslutning till Haparanda antingen via Boden eller via en ny järnvägslink Luleå-Kalix.

Bansträckan Umeå-Luleå är ca 27 mil och går genom de befolkningstäta områdena längs Västerbottens och Norrbottens kustlandskap. Banan skall gå genom kustkommunen centralorter och bidra till möjligheterna att arbetspendla mellan kommunerna. För Kalix del är det viktigt att bandelen Luleå-Kalix byggs. Det innebär ökad integrationen mellan kustkommunerna att utflytningen kan minska när möjligheter till arbetspendling förbättras. Kalix med sitt vackra natur- och kulturlandskap bör också på sikt kunna öka sin befolkning genom ökad inflyttning.

Möjligheter till arbetspendling kan också påverka efterfrågan på bostäder. För att arbetspendling med tåg skall vara attraktivt bör transporterna från järnvägsstationen till bostaden/arbetsplatsen fungera på ett bra sätt. Helst bör avstånden vara korta. För Kalix del bör en ny järn-

vägsstation anläggas norr om Rammelberget vilket finns omnämnt i den fördjupade översiktsplanen över Kalix centralortsområde. Efterfrågan på bostäder nära järnvägsstationen kommer troligtvis att öka i framtiden. I den fördjupade översiktsplanen över centralorten redovisas ett nytt bostadsområde, norr om järnvägen, norr om Rammelberget. Området torde bli attraktivt för bostäder när Norrbottniabanan är färdigställd med ny järnvägsstation i Kalix. På sikt kan Norrbottniabanan bidra till ökat bostadsbyggande i de centrala delarna av Kalix. Kalix och Töre kommer troligtvis att få nya järnvägsstationer medan Sangis kan få en ny hållplats. Dessa orter har sikt möjligheter att få en ökad attraktivitet och därmed en befolkningstillväxt.

Näringsliv

Näringslivsfrågorna har en särskild relevans för den ekonomiska utvecklingen i kommunen. En positiv näringslivsutveckling bidrar till ekonomisk tillväxt som sin tur ger mer arbetstillfällen och skapar större utrymme för kommunal service. Viktiga komponenter vid etablering av nya företag är tillgång på attraktiva boendemiljöer, bra kommunal service, goda kommunikationer, möjligheter att bedriva ett rikt friluftsliv. Kommunen måste också tillhandahålla lokaler och mark för nya företag som önskar etablera sig i kommunen. Kommunens attraktivitet är avgörande för den framtida ekonomiska utvecklingen. Genom Norrbottniabanans tillkomst får vi en regionförstoring. Arbetsmarknaden blir därmed gemensam för flera kommuner och hela regionens utveckling kommer därför i framtiden att få ökad betydelse för Kalix. Kommunen har idag god tillgång till industrimark och industrilokaler. De nya jobben kommer i stor utsträckning att bestå av tjänsteproduktion i privat regi. Dessa arbetsplatser kan med fördel placeras i de centrala delarna tillsammans med bostäder, handel och service.

Turism och rörligt friluftsliv

Kommunen har ett vackert och relativt opåverkat naturlandskap, en outbyggd nationalälv, en vacker och spännande skärgård, en intressant kulturhistora goda fiskemöjligheter m.m. Sammantaget finns en god potential att utveckla turismen i kommunen. Översiktsplanen har allmänt en positiv syn till turistnäringen. En mer småskalig form av turism som baserar sig på natur- och kulturupplevelser kan också utvecklas. Allmänt gäller att hushålla och vårda de objekt som i framtiden kan bli värdefulla objekt för besöksnäringen.

Rekreation och hälsa hör ihop. Kalix har god tillgång till naturmark som kan utnyttas hela året. Skärgården med båtliv under sommaren och skidåkning/snöskotertrafik vintertid ger goda möjligheter att idka ett rikt friluftsliv. Översiktsplanen bidrar till att hushålla med naturresurser som är viktiga för livskvaliteten hos kommunmedborgarna.

Naturvård, miljöhänsyn

Översiktsplanen har en tydlig miljöprofil genom att de kommunala miljömålen har inarbetats i planen. Dessa miljömål genomsyrar hela planens uppbyggnad. Översiktsplanen bidrar därför till en mer offensiv kommunal miljö- och naturvårdspolitik.

Nya Haparandabanan utgör ett större exploateringsföretag som påverkar naturmiljön och friluftslivet. I mesta möjliga mån har hänsyn tagits till natur-, kultur- och friluftslivsintressen vid lokalisering av järnvägen.

Kommunens mer generösa inställning till byggande utför byarna kan på sikt skapa mera transportarbete vilket kan bidra till att försämra luftkvaliteten. Det är dock knappast troligt att det blir särskilt många hushåll som väljer att flytta ut till sina sommarbostäder och omvandla den till permanentbostäder. Permanentbostäder kräver också bättre avloppslösningar. Enskilda avlopp kan i viss mån komma att öka vilket på sikt kan försämra vattenkvaliteten med ökat kväve- och fosforutsläpp. Tillstånd krävs dock för enskilda avloppsanläggningar. Kommunen avser att ställa krav så att godtagbara avloppsanordningar installeras med rätt dimensionering.

Kommunalt inflytande över markanvändningen

Trots att kommunen har planmonopol har staten ett stort inflytande över markanvändningen i kommunen. Staten handlägger frågor som rör skogbruk, jordbruk mm. En stor del av kommunen utgör riksintresseområden där staten har ett stort inflytande. Hela Kalix älvdal samt kust- och skärgårdsområdet söder om E4 utgör riksintresseområde där staten kan exempelvis överpröva detaljplaner om de värden som utgör grund för riksintresset kan komma att hotas. För att öka det kommunala inflytandet föreslås samrådspolitik med kommunen i många markanvändningsfrågor som idag handläggs av staten.

KÄLLFÖRTECKNING

GIS databaser, Länsstyrelsen
Naturvårdens intresseområden för Kalix kommun. Länsstyrelsen
Vårt hävdade Norrbotten. Program för bevarande av odlingslandskapet. Länsstyrelsen
Norrbottens synliga historia del 2 (Kulturmiljöprogram för Norrbottens län). Länsstyrelsen
Våtmarksinventering, Länsstyrelsen
Förslag till Rennäringens riksintresseområden. Länsstyrelsen
Naturreservatsföreskrifter, Länsstyrelsen
Inventering av djuphamnar enligt MIFO-modellen, 2001, Länsstyrelsen

Sumpskogsinventerin, Nyckelbiotoper, Skogsvårdsstyrelsen

Befolkning och sysselsättning. Statistik från Statistiska Centralbyrån

Planera för god ljudmiljö, Boverket

Järnvägsutredning Nya Haparandabanan, Banverket

Översiktlig översvämningskartering längs Kalixälven Statens Räddningsverk, SMHI 1999

Bättre plats för arbete. Boverket
Kraftledningar i fysisk planering Statens Energiverk, Naturvårdsverket, Boverket och Vattenfall
Garnisonsplan Boden
Värderingsdata, Fastigheter

Skogstyrelsens hemsida
Jordbruksverkets hemsida
Naturvårdsverkets hemsida

Kalix kommuns hemsida
Gällande översiktsplan för Kalix kommun
Miljövårdsplan Kalix kommun
Markradonundersökning inom Kalix kommun. MRM
Skoterleder, Kalix kommun
Strategi för besöksnäringens utveckling i Kalix
Avfallsplan Kalix kommun

Fastighetskartan, Lantmäteriverket
Vegetationskartan, Lantmäteriverket
Gula kartan, Lantmäteriverket